

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BÜSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
501-80.

Postatekarekpengztári
csokkszámia:
25.342

Szamosfalvi Panajott Sándor ny. altábornagy, a m. kir. csendőrség volt felügyelője 1849-1933.

Tudtuk, hogy az örök természet nagy adóját előbb-utóbb neki is le kell rónia, mégis minden tisztelőjét fájdalmas hír gyanánt érte a szomorú értesítés, hogy Szamosfalvi Panajott Sándor ny. altábornagy Magyaróváron múlt hó 31-én este fél tíz órakor a Teremtő Úrához visszatért. Halálával súlyos veszteség érte a m. kir. csendőrséget is, melynek 1904-1908. években felügyelője volt. Örökre távozásra legfájdóbb marad azonban azok számára, akiknek megadatott az a szerencse, hogy őt személyesen ismerhették, neki alárendeltjei lehettek, egy hosszú életen keresztül jószágos alakját megszokták körükben, közelükben láthatni és tudhatni; akik vele együtt éltek át nagy időket és nagy változásokat s benne mindenkor megbecsülni és nagyraértékelnél tanulhatták meg a minden időkből változhatatlan, puritán jellemű, előkelő gondolkodású magasrangú katonát és a hazája sorsán rajongásig csügghő, ahhoz halála percéig hűséges magyar urat.

Panajott altábornagy egész ember volt a szónak legteljesebb és legnemesebb értelmében. Férfias és lovagias természetű, kifinomodott érzéssel az igazság és a tárgyilagosság iránt, hozzáférhető hajlandósággal a jó tanács iránt s fölfegyverkezve a legszigorúbb kötelességérzettel és bámulatos munkabírással. Egyszerű életet élt. Nem voltak nagyigényű kedvtelése. Egészséges életbölcseisége, mély vallásossága, gondolkodásában és cselekedeteiben tudatos következetessége és kimértége egyetlenessé tették és egyensúlyban tartották lelkületét a sorscsapások és a megpróbáltatások óráin is. E tulajdonságaival szerezte meg mindenki igaz becsülését, nyerte meg bizalmát s azt az általános tiszteletet, amely országosan ismert személyének — a mai Magyarország hátárain túl is — mindenkor kijárt.

Negyvenkét éven át karddal szolgálta a hazáját. Ebből huszonhét évet töltött intézményünk kötelékében, melynek egyik legelsőbrendű és legértékesebb tagja volt. Ez a közel három évtized fényes volt emlékedésben, de gazdag és feloldadó a fáradságot és megállást nem ismerő munkában. Mint cs. és kir. v. n. n. csapatbeli lépett át — 1881. évben — a csendőrséghez s ritka szép pályafutását 1908. évben mint a magyar Szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője fejezte be.

Panajott altábornagy felügyelőségével egy különleges korszaka zárult le intézményünknek. Nem volt közvetlen utóda Török Ferenc tábornagynak, a csendőrség nagynevű megteremtőjének, de haláláig törhetetlen hűségű híve volt; rendszerének, személyes tulajdonságainak követője, hagyományainak őrzője és célkitűzéseinek letéteményese. Panajott altábornagy a lelke mélyéig konzervatív, széleskörű tudással bíró, izig-vérig gyakorlatias érzékű, megalkuvást nem ismerő egyéniség volt, akinek élete, tettei, szándéka, törekvései, elért eredményei nyitott könyv gyanánt maradtak hátra az utókor s intézményünk története számára, melynek lapjain Panajott altábornagy korszakát külön fejezet illeti meg.

Rövid négyévi felügyelősege alatt — mint az akció embere — maradandó munkákat végzett. Keresztülvitte a csendőrség anyagi helyzetének rendezését, fokozta a szolgálatellátás célszerűségeit, gyarapította a testület tekintélyét és emelte alárendeltjei szellemi és erkölcsi színvonalát. Megteremtette az őrkönyvtárakat s újszólván semmiből életre kellette a tisztikönyvtárakat. Felügyelősege alatt hét könyvet adatott ki és mindegyikhez tartalmas útravalót: előszót irt. Mint felügyelő vetette fel azt a szép és nemes gon-

dolatot, hogy minden csendőregyén az őrszlaktanyák kertjében egy-egy, nevével ellátott, bádogtábláeskával megjelölt gyümölcsfát ültessen. Az első év végén örömmel vette a jelentéseket, hogy tízezer nemes gyümölcsfával gazdagította országunkat. Állandóan ilyen érdekes, csodálatos, nagyszabású tervek és gondolatok érlelődtek lelkében.

Nyugdíjba helyezése után sem ismert pihenést. Tevékeny részt vett a társadalom minden olyan mozgalmában, melynek nyomán — hite szerint — áldás fakadt megalázott és feldarabolt hazánkra. Sohasem szűnt meg a legmelegebb érdeklődéssel viseltetni intézményünk sorsa iránt. Valósággal szerelme tárgya volt a csendőrség. Szeretettel irogatott is és a Csendőrségi Lapok hasábjain emlékei tárházából gyakran jelentek meg értékes közlemények. Szakirodalmunknak is lelkes támogatója és előmozdítója volt.

A csendőrség intézménye igyekezett háláját leróni kiváló felügyelője iránt. A Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztőbizottsága az 1887—1904. években megjelent „Vegyes közlemények” gyűjteménye kiadásában, valamint a csendőrségi felügyelőség által összeállított és kiadott „Híven, becsülettel, vitézül” című könyv előfizetéséből befolyt jövedelemből a „*Rokkant m. kir. csendőregénységi egyének s azok családtagjainak segélyezésére létesített Panajott Sándor-féle alapítvány*”-t tette (1907) minden irányú elévülhetetlen érdemei elismerésül.

Panajott altábornagynak földi osztályrészeül magas életkor jutott. Ilyen hosszú, pátriarkai kor a Gondviselés külön való kegyelmes ajándéka kivételes egyéniségek számára. Nyolcvanöt évét élt. Magasan és egyedülállóan emelkedett ki a mindennapiságból. Fáj-

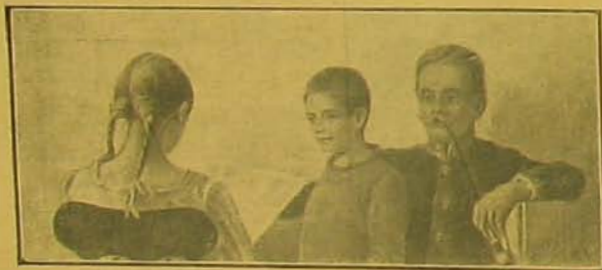
dalommal érezzük, hogy értékes személye ezentúl már csak hódolattal őrzött emlék lesz.

Panajott altábornagy 1849 március 8-án született Gyulafehérváron, ahol középiskolai tanulmányait is végezte. 1866-ban lépett be önként a cs. és kir. vonatsapathoz, ahonnan 1867-ben felvétetett a bécsi cs. és kir. hadapródiskolába, amelyet 1870-ben végzett el. A hadapródiskola elvégzése után a bábolnai állami méntelep katonai osztályához osztották be. Hadapróddá és — egyidejűen — hadnaggyá 1871-ben lépett elő. Az 1876—78-as években elvégezte Bécsben a lovaglótanári tanfolyamot s azután Budapesten az altiszti tanfolyam parancsnoka lett. Csendőrtiszti pályáját a szakvizsga letétele után 1881-ben kezdte meg, mint nagykikindai szakaszparancsnok. 1882-ben már százados-szárnyparancsnok, 1899 február 1-én kerületi parancsnok-helyettes, majd 1896-ban kerületi parancsnok lett. Ezredessé 1898-ban lépett elő. 1902-ben a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének helyettese, 1904-ben pedig a felügyelője. 1905-ben tábornokká, 1909-ben — nyugállományba helyezésétől egyidőben — altábornaggyá lépett elő.

Temetése katonai pompával és igen nagy részvételt ment végbe. Frigyes és Albrecht kir. hercegek külön képviseltették magukat. Intézményünk képviselőjében Rományai lovag Czögler Gusztáv tábornok, a csendőrség felügyelőjének helyettese jelent meg nagy tiszti és altiszti küldöttség élén és kísérte utolsó útjára.

Panajott altábornagy magyaróvári sírjára a kegyeletes emlékezés hint meleg sugarakat.

Preszly Lóránd dr. alezredes.

Hé, lantosok!

Valahol messze már zúg a tenger
s török a hullám a sziklaszirtéken,
az erdő borzong, nádas már susog,
a könny kicsordult s ököibe zárul
borszú-keserűség...

Hé, lantosok,
hát nyergéljetek!?

Vollatok sokan, zengő torkúak,
sírásnak-vérnek rim-vámszedői,
imneplezők és ruvatalt-játszók,
hírnév-abrakon hízó táltosok, —
hé, hé zúg a tenger!

Elfogyott a szó? — Ágyú sincs elég!
Acélnak, vasnak robbantó lelke,
harc-tűzviharnak menlyköves ökle
mi leszünk megint, mi élő romok,
megtört csontlét,

megalázottak,
hiába-hűsők,
félretolt őrzők,
de: hallgató hallók,
mí kellünk megint,
mí... mi, s ném ti, pávás lantosok!

Vitéz RÓZSAS JÓZSEF százados.

Vargánya István meg a ló.

Írta: NYÁRY LÁSZLÓ.

Régen, még a háború előtt más világ járt. Akkor kettőféle húgyerek született, egy: akiből huszár lett, kettő: aki csak szeretett volna lenni. Vargánya István esete produkálta a harmadik fajtát, nem szeretett volna, mégis a'lett.

De elmondom szép sorjában a dolgot.

Az öreg Vargánya István bíró volt Privigyén. Olyan hivatala volt, ahol lapos szélű, öblös kalamárisban állt vagy félliternyi tinta s éktelen nagy lúdtoll ágaskodott ki belőle.

Fia is volt az öregnek, aki a szentkereszttségben ugyancsak az István nevet nyerte. Selymesképű, cingár, de rossz gyerek volt. Alig pelyhesedett az álla, máris gondokat okozott. Ritkán lumpolt, az igaz, átlag csak hetenként kétszer, de olyankor három napig tartott a vigasság.

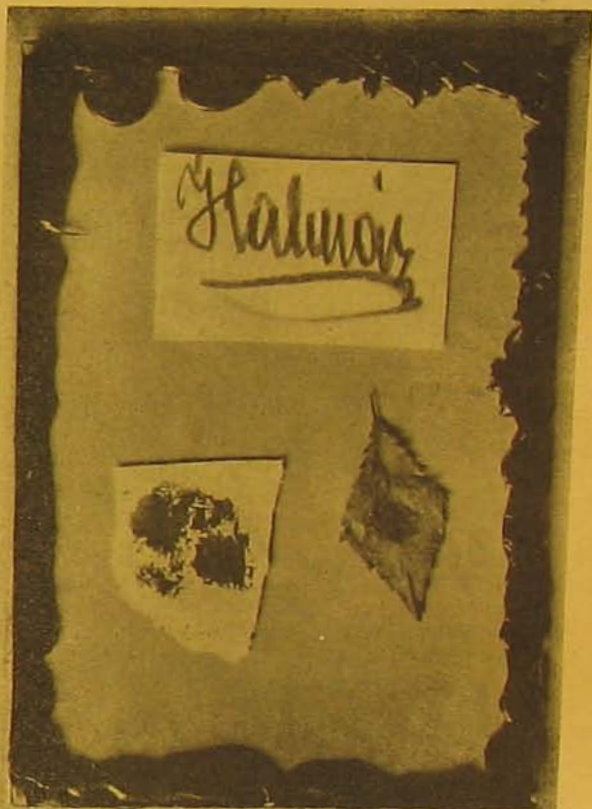
Édesanyja valósággal fellélegzett, mikor elérte a sorozási időt. Gondolta, majd a katonáéknál megabriktolják, rendhez szokik.

Bűnjelek kezelése és csomagolása.

Írta: CAMERLE RAYMOND százados.

A Szut. 420. pontja szerint, ha bírői szemle várható (gyilkosságnál, emberölésnél, halált okozó balesetknél, a gyújtogatás súlyosabb eseteiben stb.), a helyszínen talált állapotot változatlanul fenn kell tartani. Különösen ügyelni kell arra, hogy a bűnjelül szolgáló s a gyanúsított ellen vagy mellett bizonyításra alkalmasnak látszó tárgyak vagy nyomok teljes épségükben megmaradjanak. A bírói szemle után és minden más, kevésbé súlyos esetben, amikor bírói szemlét nem tartanak, a bűnjeleket az esetre vonatkozó jelentéssel vagy tényvázlattal együtt rendszerint az illetékes bírósághoz (hatósághoz) kell beszolgáltatni (Szut. 446. pont). A Szut. 449. pontja pedig előírja, hogy a bűnjeleket lehetőleg abban az állapotban kell beszolgáltatni, amelyben a csendőr őrizetbe vette. Ha a bűnjelen a bizonyítás szempontjából fontos nyomok vannak, azt úgy kell becsomagolni, hogy a nyomok meg ne semmisüljenek, el ne változzanak.

A Szut. azért mutat rá a bűnjeltárgyak és nyomok biztosításának és épségbentartásának fontosságára, mert a modern bizonyító eljárásban a bizonyítás súlypontja a tárgyi bizonyítékokon, latin szóval: a reáliákon nyugszik. A tárgyi bizonyítékoknak, a reáliáknak ismerjük azt a sajátosságát, hogy önmagukban többnyire nem beszélnek, hanem csak a vizsgálatukon alapuló szakértői vélemény és a tudományos eszközökkel és eljárási módokkal leszűrt megállapítások szolgáltatják a bizonyítékot. Innen ered *Locard* találó mondása, hogy a bűnügyi laboratóriumok ma már a tárgyalótermek előszobáivá váltak. Fontos tehát, hogy a bűn-

1. ábra. Egyforma nagyságú két üveglap közé helyezett véres falevél, véres papírfoszlány, színes írás, miáltal a bűnjelanyag nem csiszolódik le. Az üveglap széleit megolvastott fagyúval, stearinnal, viaszkkal stb. zárjuk le.

A cingár gyerekek nagyon elnyúlt az álla a sorozás hallatára, de hát arra valók a jó cimborák, hogy segítsenek... legalább tanácsal.

— Mondd, hogy süket vagy, ezt úgy sem tudják bizonyosan megállapítani. Meg aztán ez a legbiztosabb mód a szabadulásra.

Elérkezett a sorozás napja. A fiatal Vargánya István füttyürészve indult neki a katonai karriernek, amely szerte ma fog kezdődni és egyben végződni is.

Szép sorjában álltak a legények az orvosi viziten, míg Vargánya Istvánt odaszóllították. De hiába kiáltotta az őrmester kétszer is a nevét, ő biz' meg se mozdult. A többiek tuszkolták oda.

— Süket vagyok, kérem, — mondja a süketek fél-szeg hangján a bizottságnak. (Két napig gyakorolták a „Nagykrumpli”-ban.)

Az orvos nézegeti, a tiszt urak is, aztán azt mondja az orvos a bizottságnak félhalkan:

— Kár, hogy ez a derék legény süket, nem sorozhatom be. — Aztán int, hogy elmehet.

Alig fordult meg Vargánya István, a háta mögött élesen cseng a földön egy ötkoronás. Ezt már meg kell nézni, még a süketnek is, hátha ő ejtette le.

Meg is fordult sebtiben és keresi szemével a földön a pénzt.

— No, — mondja az ezredorvos, — most már látom, hogy jó leszel, fiam, honvédek.

Vargánya Istvánnal nagyot fordult a világ, hiszen alig két perccel előbb mondták ki, hogy nem veszik be.

Amíg instruálja az új katonákat az őrmester a további teendőkre, a lányosképű legény elgondolkozik: Ha

már így van, az se baj. Majd elmúlik az a pár esztendő, — meg miegymás.

Csak akkor lett nagy a csudálkozása, amikor megkapta a parancsot, hogy vonuljon be a huszárokhoz.

— Nem megyek én huszárnak, — mondta először, — nem vagyok bolond, hogy halálra rúgassam magamat. — Titokban pedig arról tájékozódott, hogy mi történne mégis, ha tényleg nem vonulna be. A beszerzett információ azonban nem sok vigaszt nyújtottak. Egészen megtört.

— Le fogok esni a lóru. Egész bizonyos, hogy leesek. Vagy agyonrúg valamelyik, — majdnem zokogott.

Az anyja vele sirt. Melyik privigyei anya nem sir, ha egyetlen magzatára az a katonai jövő vár, hogy a ló agyonrúgja.

Nyakába vette a fél vármegyét, miként lehetne kicsinálni, hogy a fiát ne vigyék a huszárokhoz. A bakánál nincs semmi veszedelem, ott is el lehet tölteni az időt. Oszt' legalább nem kell azokat a vad gebéket puccolni.

Azt mondták, adjon be egy kérvényt a hadügyminiszterhez. Írja meg, hogy a fia ösztönszerűleg irtózik a lovaktól. Akad alföldi gyerek elég, aki szívesen lesz huszár, még büszke is lesz rá. De mindezt csak a bevonulás után lehet kérvényezni.

Az öreg Vargánya nem tudta, mi történik a fia érdekében a háta mögött. A mama ugyanis nem találta célirányosnak férjét felvilágosítani a manipulációról. Most azonban a végsőkig feszült a húr.

— Csak az apjukom tudna segíteni, — morfondírozott magában az öreg asszony. — Kicsit lármázní fog ugyan, de 'iszen majd én visszalármázok.

Aznap ebéd után kírukkolt mondókájával a mama.

2. ábra. Vastagabb rétegű vényom a zöld falevélről, annak megszáradásakor beálló meghajlása alkalmával könnyen le-pattogzik. Ennek elejét vehetjük, ha a levél szárát burgonyába, almába szűrjük s a levelet így üvegbe helyezzük.

jelek ne csak biztosíttassanak, hanem változatlan állapotban kerüljenek rendeltetési helyükre: az ügyész vagy a szakértő kezébe.

Eltelkintve azonban a bűnjeleknek a bizonyítás terén való jelentőségétől, még másik fontos szerepük is van, még pedig a nyomozás megsegítése terén. Hány-szor fordul elő, hogy egy bűncselekménnyel összefüggő tárgyat vagy anyagot különböző kérdések kapcsán a szakértő kezébe juttatunk azért, hogy tőle magyarázatot, véleményt, támpontokat nyerjünk a nyomozás továbbvitelére. Ha gyilkosság színhelyén vérnyomokat, lövedéket, ürüléket, hajszálakat stb. találunk, akkor kezdetben, amikor a tettes személye még ismeretlen, a csendőr arra fog törekedni, hogy ezekből a bűnjelekből minél több, a bűncselekményt megvilágító és az ismeretlen tettesre utaló adatokat kapjon a szakértőtől. Nagyot lendít a nyomozáson, ha mindjárt kezdetben megtudjuk, hogy milyen sajtósságú, rendszerű fegyverből adhatták le a lövést, milyen vegyi összetételű és minőségű volt a puskapor, milyen élelmiszeralkatrészek, élősdű férgek vannak az ürülékben, milyen egyéni tulajdonsága van a talált vérnek (lues, alkohol, fehér és vörös vértetek aránya, egyéb betegségek stb.), milyen színű haja volt az ismeretlen tettesnek, milyen korú lehetett, miképpen ápolta a haját (festés, sampon, brillantin, tetű, hajbetegségek) stb. stb.

Az utóbbi évtizedekben a kriminalisztikának egész különálló ága fejlődött ki, a kriminaltechnika (bűnügyi műtan), mely főleg a reáliák megszólaltatásának, értékesítésének problémáival foglalkozik. A bűnügyi szakirodalomban mindinkább előtérbe lépnek az e kérdéseket tárgyaló értekezések. Újabb és újabb eljárásokat és eszközöket ismertetnek, melyekkel a bűnügy felderítése érdekében a legkülönbözőbb anyagok összetételét,

A tekintetes úr nyugodtan végighallgatta a siralmakat, csak akkor gurult dühbe, amikor a kérvényre került a sor.

— Hát te asszony! Meg akarod csúfolni a Vargánya nevet a világ előtt, a fiam gyávaságát világá kürtölnéd-e? — kérdezte és a nagyobb nyomaték kedvéért jókorát csapott az asztalra. Csak úgy táncoltak a poharak.

A mama már előbb elhatározta, hogy nem hagyja magát. Húsz évig hallgatott, de most kész volt visszakiabálni:

— Goromba fráter vagy, Estván. Goromba és feleségül kellett mennem hozzád, hogy rájőjjenek, mennyire számár is vagy!

— Jozefa! Erre rájöhetnél volna abban a pillanatban, amikor megkértem a kezedet.

A tekintetes urat elfutotta a prykaméreg. Felállt. Nem tudta, mit csináljon hamarjában. Bekapja-e az előtte álló asszonyt, vagy a saját dugájába dőljön. Tán egy percig néztek farkasszemet, amikor az öreg hirtelen sarkonfordult és kirohant a házból.

— No, — sóhajtott Vargánya mama, — éjfélég ez nem jön haza. De a gyerek se... — És mintha megbánta volna az erélyességét, lassan sirdogálni kezdett.

Ejféltájban valóban hazailledelmeskedett a két Vargánya. Az öregebb, meg a fiatalabb. Persze külön-külön úton jöttek. A mamát még asztalnál ülve találták. Fejét mellére hajtotta, azt hitték, elszundikált magában. De alig hogy beléptek, felütötte a fejét, még mindig sírt. Öreg Vargánya István felpaprikázódott a síró asszony láttára:

— Micsoda liba vagy! — szolt — nem átszisz máris sírni, hisz' nem halt meg senki.

— Én mondom, István, te meg számár vagy...

— Hm! — morfondirozott magában a gyerek —, hát akkor mi vagyok én? — Az asztalnál ült már és a vacsorát bámulta.

— Nem azt siratom, aki nem halt meg, hanem téged, mert olyan rossz vagy... Régen, menyasszonykoromban azért virrasztottam, mert éjfélég ültél a szoknyámon, nem akartál elmenni... most meg azért virrasztok, mert nem jössz haza.

Az öreg a díványon ült. Hangulata inkább álmos volt, mint veszekedős, azért nem is felelt. Az asszony a hallgatást kedvező előjelnek tekintette. Egy darabig csak nézte az urat, aztán melléje ült.

A fű? A hős? Bámulta még egy ideig az asztalterítő mintáit, majd csendes mormogással, ami köszönésnek is volt mondható, átment a kis szobába.

Vargánya néni odasímult az urához és megkísérelte az utolsó attackot.

— Ugy-e István, átmegy a megyeházára? Csak egy szavadba kerül, oszt' áteszik a bakákéhoz.

Vargánya István megigértte.

Másnap hajnalban befogott Vargánya uram. Talán három órán át rázta a kocsija, amíg megérkeztek a városba.

A katonai előadót hamarosan sikerült megtalálni.

Hogy minden gyanút elhárítson magáról, Vargánya²⁴ István bátyánk a feleségét igyekezett a gyávaság vádjával befekeltetni. Mikor pedig azt vélte, hogy az tökéletesen sikerült, előhúzta felesége kérvényét és elmondta, hogy sírással, veszekedéssel vette rá, hogy ezt a szegényteljes fiást átadja.

eredetét, a cselekménnyel vagy a tettel való összefüggését ki lehet mutatni. Így pl. kimerítő tanulmányokat találunk újabb gyertyacseppek anyagának vizsgálatáról, mely anyagoknak az összetétele gyertyafajtánként a parafinnak, stearinnak, ceresinnek, viasznak, faggyúnak különböző százalékarányban való keveréséből ered. Más cikkek, tárgyak, por, tisztátalanságok, hamuk, tinták, gyufák, sőt egyes bűnügyi vonatkozásban még a különböző pókfajták által szőtt fonalak különbözőségeit és sajátosságait és ezeknek megkülönböztetési módozatait is tárgyalják. A bűnügyi szakértők szinte versenyeznek egymással a tudományos vizsgálatok és kísérletezések terén, egymásután ismertetik vizsgálataik eredményeit s így képessé teszik a nyomozás embereit, hogy e tudományos felfedezéseket a bűn üldözése érdekében hasznosítsák és meglepetésekkel szolgáljanak a bűnözővilágnak, cserébe azokért az egyre agyafurtabb cselekményekért, amelyeket a technikai vívmányoknak mind szélesebb-körű felhasználásával újabbankövetni szoktak.

Láthatjuk tehát, hogy a bűnjelt képező anyagoknak és tárgyaknak nemcsak a bizonyítás terén van fontos szerepük, hanem fontosak a nyomozás sikeres lefolytatása szempontjából is.

E két fontos szerep megköveteli, hogy a bűnjelek kezelésére és csomagolására nagy gondot fordítsunk, mert legszorgalmasabb felkutatásuk is kárbavész, ha nem sértetlenül, illetve nem olyan állapotban kerülnek rendeltetési helyükre, hogy ott kiaknázhatók legyenek. Ha a vizsgálatra szánt anyag helytelen kezelés vagy szakszerűtlen csomagolás miatt a szállítás előtt vagy alatt elváltozást szenved, ha fontos jellegzetességei megsemmisülnek, akkor a szakértő működése megnehezedik, mert szakszerűen felismert alap híján feltevé-

Az öreg katonai előadó nevetve vette át a folyamodványt, elolvasta és megigérte, hogy kedvező véleménnyel fogja felterjeszteni.

— Sokat nem ígérhetek, hisz' tudja... — itt jónak látta elharapni a szót —, de majd meglátjuk. — Még beszélgettek egy darabig, aztán Vargánya István újra visszarázta magát falujába.

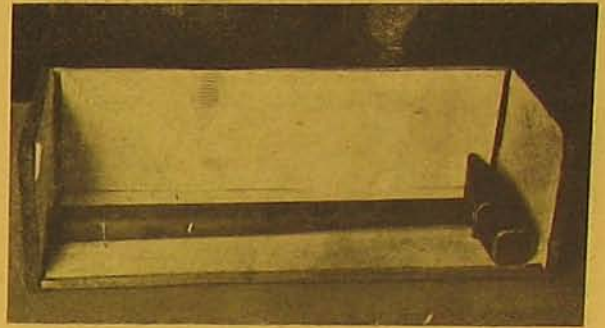
Óthon csak szűk szóval mondta el az eredményt. Még mindig restelkedett önmagában.

A napok múltak, múltak, egy hét is elmúlt, de értesítés nem jött. A gyerek már régen bevonult, de az anyja még mindig felrakta délben a terítéket, meg sírt. Öreg Vargánya Estványnak ilyenkor hallgass volt a neve. Estétként megvetette az ágyát is, de mindez nem használt, István már régen a huszároknál marta véresre a combját.

Ha aztán az ócska bútor megreccsent éjjel, vagy a kutya megverdeste csóváló farkával az ajtót és elszaladt, Vargánya Estványné a halál jeladásának tulajdonította ezeket, amelyik fiának agyonrugatásáról ad számot.

Ha meg levélhordó jött nagy kopertával a kezében, a hadügyminiszter levelének vélte, amelyben tudatja, hogy drágalátos gyermekét a gyalogsághoz áttette. Ez azonban nem érkezett. Jött helyette a gyerektől panasz csöbstül.

Azt írta, hogy már az első nap hozzávágta az őrmester úr a késztyűjét, amiben benne volt a kezefeje is. Meg, hogy ő milyen beteg, egész testét sebek borítják és ennek dacára egész áldott nap szüntelen lovon kell ülnie. Summa-summárum pedig mindenkinek este 9-kor le kell feküdni. Meg hogy nincs pénze, meg hogy éhes.

3. ábra. Vérsnyomos kalapács rögzítési módja dróttal. A véres felület szabadon van.

sekre kényszerül. Ilyen körülmények között a legtehetségesebb szakértő sem tudja feladatát teljesíteni, de a hibát sem jóvátenni.

A nyomok felkutatásának módjával és ennek jelentőségével tehát már tisztában vagyunk. Keveset hallottunk azonban eddigi szolgálatunk és iskoláink alatt arról, hogyan kell a bűnjeleket helyesen kezelni. Hogyan történjék a szakszerű kezelés, csomagolás, különösen, ha szállításról van szó? E tekintetben a leg súlyosabb mulasztások szoktak előfordulni. Az Országos Bírósági Vegyészeti Intézetől yett értesülésem szerint előfordult például, hogy őrizetbe vett kávé, levest, lugköldatot úgy küldtek az Országos Bírósági Vegyészeti Intézetbe, hogy a papírral leköttött bögrét, fazekat ládába tették és a küldeményt így adták postára. Természetes, hogy a vizsgálandó anyag kifolyt az úton. Az is megtörtént, hogy a palackban lefoglalt folyadékot nem parafadugóval, hanem papírdugóval, kukoricacsutkával, sőt szalmával dugaszolták be.

Ment is azonnal a jó „hazai”, meg az öreges írású levél... „De a fotográfiát ne felegy el küldeni...”, meg szidta az öreg mama Vargánya Istvánt.

— Igen, te nem bánod, ha meg is hal a gyerek, te nem törödsz vele egyáltalán.

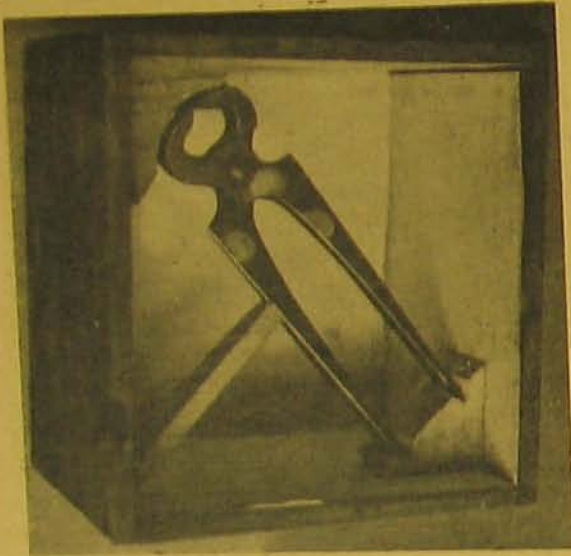
— Má' engedj meg, eddig még mindenki meghalt a Vargánya-familiában, hát azt hiszed, István fiad örökké fog élni? — Ezzel a bölcs magyarázattal az öreg kitért a további magyarázkodás elől.

De hát szép élet a katonaiélet, különösen a huszároknál. Vargánya Istvánnak alkalma volt tapasztalni, különösen az instrukciókon.

— Az engedelmség a katona legelső erénye, — magyarázta a zöldfüléknek az őrmester. — Ha én most azt mondom valamelyikőtöknek, ugorjon ki az ablak, — s ezzel az emeleti terem ablakára mutatott — akkor kötelessége kiugrani. De utána joga van a kapitány úrnál kihallgatásra jelentkezni. Értitek? — A legények értették, persze hogy értették. Nem tanácsos nem érteni.

Lassan elkövetkezett az első kimenő is. Vargánya István egy földijére talált, aki ugyan más században szolgált és akinek már sarzsija is volt, két remek csillag, de ez a körülmény nem zavarta a két falubeli jó viszonyát. Vánkó Mihály, mert így hívták a káplárt, pedig atyáskodó fölényrel bánt a Vargánya gyerekekkel. A befentes, a jólérsült szerepét adta és a grugra Vargánya tele szájjal bámulta földijének minden mozdulatát.

Az első szabad vasárnap is védőszárnya alá vette az újoncbarátot. Elvitte a városba, mutogatta a nevezetéseket, meg egy-két katonakocsmába is bevitte.

4. ábra. Köröskörül véres szorszám rögzítési módja támaszokkal való kifeszítés által.

Mielőtt egyes bűnjelek helyes csomagolási módját tárgyalnám, ismertetem a szem előtt tartandó általános főszabályokat:

1. A bűnjeleket *nem szabad összefogdosni*, mert ez sok bűnjelnek árt. Összefogdosott hajszálak, titkos írások, levelek, amelyeken titkos írásokat, újjnyomokat sejtünk, a vizsgálatra alkalmatlanná válnak.

2. A bűnjeleket *úgy kell csomagolni*, hogy rázás, aurlódás, törés, időjárási viszonyok stb. által *ne szenvedjenek*. A csomagolóanyaggal *nem szabad takaré-*

koskodni. Kéregpapír — vagy túlvékonyfalú fadobozok (például szilvadböszövény) — rendszerint összelapítva vagy darabokra töredezve érkeznek meg. Ezek helyett vegyük szilárd falúkat vagy bádogdobozokat.

3. A csomagolásnál *ügyelni kell a tisztaságra*, pormentességre, különösen, ha vegyésznek kell az anyagot vizsgálni. Ezért pormentes burkolóanyagot és jól záródó ládákat használjunk. Ha törés ellen fagyapotha úgyzzuk a bűntárgyakat, a burkolópapírt nemesak körülkötözni kell, hanem a papír széleit köröskörül ragasszuk is le, hogy a kényesebb hőnjeltárgyakhoz fűrészpör stb. hozzá ne férközhessék.

4. A bűnjeleket úgy kell elszállítani, hogy a *legrövidebb időn belül* a szakértő kezébe jussanak. Ez a szabály különösen a vegyi vizsgálat alá kerülő mérgek anyagokra vonatkozóan nagyon fontos. Vannak ugyanis olyan szerves mérgek, amelyek gyorsan bomlanak és néhány nap múlva többé nem mutathatók ki. A lúgmal kevert tej és kávé vagy más savanyú, erjedésre képes étel a lúg jelenléte dacára, a lúgnak kisebb-nagyobb mennyisége szerint, rövidebb-hosszabb idő alatt megsavanyodik s akkor azt, hogy az ételhez kevés mennyiségű lúg volt-e keverve, vagy egyáltalán nem, vagy csak bizonytalanul lehet megállapítani, már pedig a bizonytalan megállapítás nem ér semmit, mert bűntényben csak a határozott véleménynek van értéke. Vagy pl. a foszfor a levegőn könnyen oxidálódik és olyan vegyületté (foszforsavvá) változik át, mely ételeinknek, italainknak és a hullarészeknek rendes alkotórészt is képezi, még pedig változó mennyiségben. A cian igen gyorsan illan el a hullarészekből. Nagyon bomlékonyak még a növényi mérgek, különösen rothadásra képes szerves anyagokban. Így, ha valamely étel mérges növény főzetével lett keverve, akkor a növényi mé-

A főtéren valami szobor állt. Láháton áll rajta egy történelmi alak, alkalmasint Rákóczi. Odavitte a szoborhoz. Hadd lásson a Vargánya-fiú ilyen is.

— No, nézd meg jól. Ez itt a lovasszobor.

— Lám, lovasszobor, — ismételteti Vargánya István — de mondd csak Mihál, mér' áll itt ez a lovasszobor?

Vánkó Mihály zavarba jött. Az ám, mért áll itt ez a lovasszobor. Ezt ő sem tudta. De azt nem szabad elárulni. Egy káplár nem sülhet bele ilyesembe a regruta előtt...

Mér'e... azért' áll, mér' hogy nézne ki, ha fekünné. No, gyere!

A sarkon akkor fordult be éppen egy őrmester, mellén néhány jubileumi érem llygegett. Feszés tisztelgés és a kő távolság felmérése után Vargánya megkérdezte földijét, hogy ki volt az illető.

— E? Vencel törzsőrmester úr volt.

— Aha, törzsőrmester! — hagyta helyben nagy tisztelgéssel a Vargánya gyereket.

— Az. De valamikor éppen olyan regruta volt, mint te. Eppen úgy nem volt neki egy félmésző italra, mint neked.

Kisarkantyúztak a promenádra. A sarki kocsmá udvarában zene szólt. Néha-néha leánynevetés vagy visogatás hallatszott ki. Betértek. Nem sok biztatás kellett a lányoknak, körülállták az új vendégeket. Úgy volt ugyanis, hogy a cs. és kir. hadügyi kormány nem tudott annyi katonát kiállítani, hogy a lányok kétszer annyian ne lettek volna... A Vargánya gyerekek hamarosan akadt párja egy Brunhilda természetű leányzó személyében. Vargánya István egy darabig szabadkozott ugyan,

de a harmadik fél meszónél már beletörődött sorsába, később pedig egészen jól találta magát. Este pedig cirkusba is elvitáta a vitéz urakat a két leányzó. Eppen ott időzött egy vándortrupp a promenád közepén.

Nem is lett volna nagyobb baj, ha cirkus után nem mennek vissza a kocsmába. Így aztán, mire a kaszárnyához elkövetkeztek, igen hangulatos danálással léptek be. A poszt meg is állította őket, de nagyobb baj nem történt egyelőre. Csak másnap csapott be a ménkü, amikor az őrmester úr elővette Vargánya Istvánt. Előbb valami igen hosszú mondókával kezdte, amit a mi Istvánunk nem igen értett, mindössze azt jegyezte meg belőle magának, hogy a krucifix, meg a Herrrrrgott többször előfordult benne. Mikor ezt az őrmester befojezte, megkérdezte:

— Ilát igaz-e, hogy kocsmába járunk, kocsmába mi? Meg hogy be is rúgnak? Mi?

Közel ment az őrmester úr István barátunkhoz, villogott a szeme. Azt lehetett hinni, mindjárt keresztül szúrja tekintetével. Vargánya István megazepont. Mi lesz most? Jobbnak látta tagadni. — Közben is gondolt magában — járunk?... Az nem áll. — Közben az őrmester is megnyihült talán, mert a vállára tette a kezét, úgy biztatva, feleljen. Vargánya felelt, helyesebben szólva, tagadott.

— No, azért mondom. Nem elég, hogy mondják, még igaz is legyen? Dehát akkor mondd meg, ki volt a nőlszemély, akivel tennap a cirkusba láttalak?

— Tegnap, — gondolta magában Vargánya István — tényleg cirkusba voltam a Terkával. — De sokat nem gondolkozhatott, mert az őrmester újra sárgította a feleletet. Végül is ráhibázott és büszkén vágta ki.

reg az étel rothadása közben csakhamar elbomlik és a vegyvizsgálat eredménye szempontjából elvész. Más mérgek, pl. az alkohol, a kéksav, kloroform, éter stb. szintén elllannak. Hullámérgezés esetében is fontos, hogy a hullának megfelelő részei minél előbb a Pázmány Péter Tudományegyetem bakteriológiai intézetéhez (Budapest, IX., Rákos-utca 7—9.) kerüljenek, mert késedelem esetén a hullarészek természetes rothadása folyamán keletkező közönséges rothadási baktériumok a bajt okozott pathogén baktériumokat elpusztítják. De más könnyen romlandó anyagok, mint: vér, ondó, geny, nyálka, stb. is gyorsan eljuttatandók a szakértőhöz, különösen, ha bomlást elősegítő alapon vannak, pl. élelmszereken vagy egyéb szerves anyagokon.

6. Az egyes bűnjeleket *iggy kell megjelölni*, hogy csere, tévedés ne fordulhasson elő. Ezért a bűnjeleket, amelyeket különböző helyeken találtunk, elkülönítetten csoportosítva kell csomagolni, hogy a hatóság könnyebben kimerhesse magát, a megvizsgálandó tárgyak minden egyes csoportjához külön-külön kísérőiratot kell mellékelni, mely a következőket tartalmazza:

- a) a sértett neve, foglalkozása és lakóhelye,
- b) a bűncselekmény neve és elkövetés ideje,
- c) a megvizsgálandó tárgy pontos fellelőhelye,
- d) annak megjelölése, hogy milyen irányú szakértői vizsgálat mutatkozik szükségesnek.

A megjelölés nemcsak azért fontos, mert különben elcsaerülések történhetnek, hanem, mert a fellelőhelyek ugyan tudjuk, hogy a tárgy micsoda, hol volt, milyen helyzetben volt és milyen mellékkörülmények tartoznak hozzá, de ha mindezt nem írjuk le azonnal, feledésbe megy. És ezenkívül: a bűnjelekkel nemcsak a csendőrnek van dolga, hanem azok még sok kézben meg fognak fordulni, így a híró, az ügyész, szakértő, védő stb. kezé-

4./a. ábra. Ruhán levő lövési nyom udvarral. Az üveglapot közé szorított szövetről a beakadódott lőporzsomcsék és korom nem pereghetnek le.

ben, akik mind nem voltak jelen a biztosításkor, így a bűnjel történetét nem tudhatják. A tapasztalat bizonyítja, hogy nagyon sok bűnjel bizonyító tulajdonsága veszendőbe megy az adatok elégtelensége miatt. Pl. méregre megvizsgálandó bűnjelanyag beklüdüésekor a csendőr feladata nincs elintézve azzal, hogy a bűnjelet őrizetbe vette és a szakértőhöz eljuttatta azzal, hogy állapítsa meg, milyen méreg van benne. Ilyen egyszerű kérdés nem elegendő, mert a mérgezésekre és kuruzslási célokra használt anyagok száma igen nagy, a gyógyszerek gyanánt használt s újabb meg újabb felfedezések által mesterségesen előállított szerves anyagok száma

— Örmester úrnak alázatosan jelentem, az a' onokatesvérem volt, a Terka. Onokatesvérem.

Az örmester úr szétvetett lábakkal állt előtte, hátra tett kezében nádpálcát forgatott. Erre a feleletre a páleca megállt a kezében, ami nála a kedélyhangulat fokozott rosszabbodását jelentette. Mereven nézett a mi Istvánunkra. Egyszerre csak újra megindult a páleca forgása, azután kijelentette:

— Nem baj István! Regyula koromban nekem volt az onokatesvérem.

Élvezte az előtte feszengő gyerek ijedelmét a végül is nyál hangon mondta:

— Do mért isztok sum? Mért... Az upád is iszik he? Nem tesz az jót az egészségednek. Hány éves?

— Alázatosan jelentem, ötven.

— No ládd-e, ha nem inna, már régen hatvan lehetne...

A huszárélet változatosága gyorsan pergeti az időt. Vargánya István alig vette észre, máris elmúlt egy hónap, kettő, öt, nyolc. A kilencedik hónapban levelet írt hazu lamét István gyerek. Megírta, hogy a lőtől nem fél már éppen annyira, a sebek is elműltak és kap ám nemsokára egy csillagot is.

Nagy öröme volt az anyjának. Mert akinek esllagja van, az nem kefél lovat, bizonyára már lovagolni is tud, különben nem kapott volna csillagot. Aznap azt főzte anyja ebédre, amit a legjobb szeret a fia. Ezt meg is írta neki.

Ezután már nem jött olyan sűrűn a levél az István gyerektől s így a panasz is fogyott.

— Hát bizony, ha ez így tart, tün még szakaszvezető is lesz a gyerekeimből — mesélte a szomszédoknak.

Fordulatot adott a második nyár. Azt írta haza az István:

— Sokálg gyakorlaton voltunk, azért nem lehettem. Most meg ezekkel a zöldflükelkel van sok bajom. Félnék a lőtől. Nem is értem, hogyan lehet valaki ilyen gyáva.

— Tudod Estván, — mondta a mama is az urának, — hogy milyen gyávák ezek az új huszárók. Pedig a ló szellett állat. Csak tudni kell vele bánni. Hanem, hogy nem kiürl ez a gyerek fotográfát.

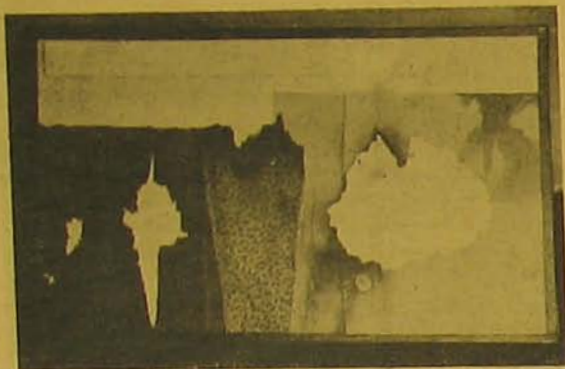
Az idő, ha lassan is, de múltott. Káplár Stefan Vargánya szolgálattal ideje lassan-lassan a végéhez közeledett. Már csak „kis napok" voltak hátra, nem több, mint száz és a „vén apák" kivonják a hátralévő időből, hogy hányat kell még álmodni?

Egyszer raportra rendelí ifjabb Vargánya Istvánt a kapitány úr.

— Valami kérvényt intézett el a hadügyminisztérium. Most tudtam csak meg, hogy, fiám, te irtózol a lovaktól. Az elintézés a kérvényen németül van. Az áll benne, hogy a kérés nem teljesíthető, csak ha írtokkal igazolja a kérvényező a lovaktól való irtózását.

— Kapitány úrnak alázatosan jelentem, a kérvényt nem én írtam, mert nem én irtózom a lovaktól, hanem az édesanyám.

A kapitány úr mosolygott egyet a hajusza alatt, aztán tovább ment a raporton. Vargánya István pedig nemsokára kétesllagos fotográfát küldött hazu Prívi-gyére.

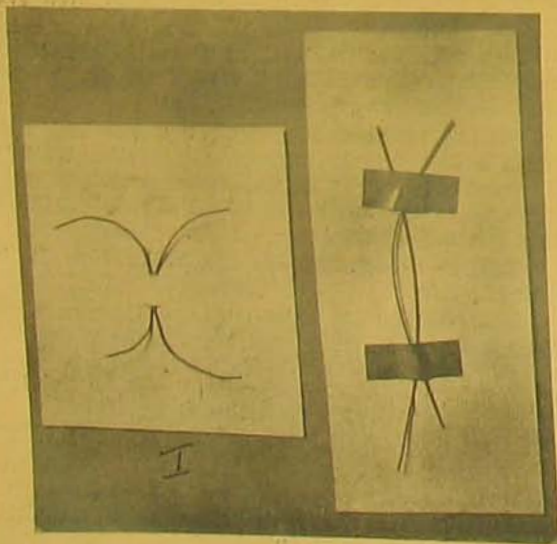

4. ábra. Lövéstől megpörkölt és égett ruhadarabok rögzítése üveglapok között.

mindig csak növekszik, az őrizetbe vett bűnjelanyag mennyisége pedig rendszerint olyan kevés, hogy a vegyésznek ugyancsak nehéz a feladata, ha nem kap támpontokat. Számítalan az olyan, teljesen ártalmatlan szerek száma is, amelyek sokszor a megvizsgálálandó anyagban foglaltatnak s a gyanúsított meg is mondaná, honnan szerezte, miből készítette azokat, vagy elő is adná a vényeket, ha megkérdeznék tőle. Az ilyen támpontok nagyon megkönnyítik a szakértő feladatát, mert irányít szabnak a vizsgálatoknak. Ezért az ilyen természetű bűnjelke őrizetbevételekor ki kell kérdezni a gyanúsítottat és a ház többi lakóit a bűnjelke eredetéről, beszerzési forrásáról, készítési módjáról és használatáról s mindezt a kísérő jelentésben tárgyalni kell. Ugyancsak közölni kell a betegségnek vagy a halál bekövetkezésének külső megnyilvánulásait, mert a mérgek szerint változó betegségi tünetek (hányás, hasmenés, benuulás, tonikus vagy kronikus görcsök, kólika stb.) megmutatják a szakértőnek, hogy milyen mérgek után kutasson.

Nézzük most az egyes bűnjelke csomagolásának módját halmazzállapotuk szerinti sorrendbe csoportosítva.

Folyadékokra az a szabály, hogy ha csak lehet, hagyjuk meg az eredeti tartályukban. Miután azonban az edények rendszerint bűszájúak, lezárásuk legcélszerűbben nedves marhahólyaggal való lekötés útján lehet.

5. ábra. I. Hajszál ideiglenes rögzítési módja a helyszínen papírra. II. Végleges rögzítése enyves papírszövetekkel. A hajszál végeinek szabadon kell maradniuk.

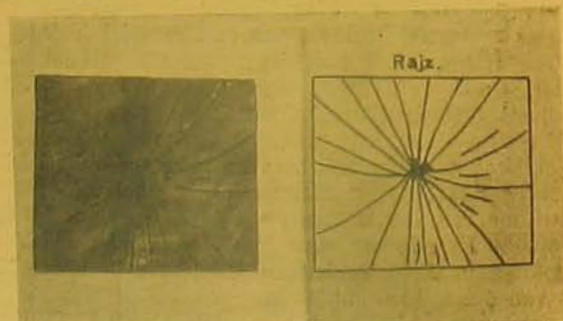
séges. Csak ha az ilyen módon való szállítás veszélyeztetve volna, öntsük át a folyadékot szállításra alkalmassabb, vastagabb falu üveglapba, melyet előzőleg tiszta vízzel tisztára kimostunk és megszáritottunk. A ledugaszolás teljesen új, nem használt parafadugóval történjék.

Lúgos oldat esetén azt jól záró, üvegdugós üvegbe öntsük, vagy ha ilyen nem volna kéznél, az üveg zárására olyan parafadugót használjunk, melyet előzőleg megolvastott parafinba vagy gyertyába itattunk, mert a tömény lúg a parafát szétmarta s az üveg tartalma kifolyik.

Az üvegeket törés ellen fagyapottal, összegyűrt papírral kell körülburkolni, illetve ilyen anyagokkal kikaparnázott ládába ágyazni úgy, hogy nagyobb rázkódás esetén is szilárdan megálljanak.

A nedves, ragadós anyagú bűnjelket csomagoljuk pergamentpapírba, vagy helyezzük bűszájú üvegekbe, edényekbe. Lezárásuk és további elcsomagolásuk a fent ismertetett módon történjék.

Vegyi vizsgálatra szánt tintát hagyjuk meg mindig az eredeti üvegjében.

6. ábra. Átlőtt üveglap rögzítési módja föléje helyezett oleáta rajzzal.

Hullarészek szállításakor nem szabad rothadást gátló szert (formaldehid) használni.

A hullarészeket a törvényszéki orvosok különítik el a boncolás alkalmával. Csomagolásukról a m. kir. belügyminiszter által 1887 december 24-én kelt 78.879/IV. sz. alatt a bírói és rendőri hullavizsgálat körül követendő eljárás tárgyában kiadott „Utastítás” intézkedik. A rendszeresített üvegek a bíróságoknál vannak.

Ha ezek a rendszeresített és számozott üvegek nem állnának rendelkezésre, vegyünk szélesnyakú (befőttes) üvegeket. Ezek is teljesen tiszták legyenek, lehetőleg gumigyűrűs patentzárral ellátva. Ilyenek hiányában szükségből megnedvesített pergamentpapiroost alkalmazunk. A láda kibéleléséhez szalmát, fagyapotot, papiroost, pelyvát, szénát, fűvet vehetünk. A ládát a következő feliratokkal lássuk el: „Vigyázat! Üveg! Nem szabad felborítani! Felbírész! Hullarészek!”

Szilárd tárgyakat nem szabad csupaszon postára adni, mert a szállítás alatt megsérülhetnek, törést vagy elváltozást szenvedhetnek, mert a postán nedves, csepegő árukat is szállítanak s így megtörténhetik, hogy a bűnjel azoktól átázik. Előfordult, hogy a vére vizsgálandó, hiányosan csomagolt bűnjelke a postán szállított vad vére csurgott. Ezért a tárgyakat először papírba csomagoljuk és így ládába helyezzük. Az első közvetlen burkoláshoz nem nyomtatott vagy írott, sem pedig rostos (csomagoló) papírt vegyünk, hanem selyempapírt, vékony írópapírt vagy szűrőpapírt. A további burkolás már erősebb, tiszta papírral történhetik. Újságpapírt elvből soha ne használjunk. A papírral körülburkolt bűn-

jeltárgyakat azután törés-ellen védve, ládába rakjuk, még pedig rögzítve, hogy lökések, ütődések, rázások következtében ne mozoghassanak.

Az olyan tárgyakat, amelyeken nyomok vannak (pl. vér, váladék stb.), vagy amelyek a nyomértékesítés szempontjából tekintetbe veendő különlegességeket tartalmaznak, fokozottabb gondot kell elcsomagolni. A bűnjeltárgy azon részeire, amelyeken ilyen nyomok vannak, ragasszunk, kössünk, vagy szegecseljünk vékonyabb kemény réteget (lombfűrészfát, szivardoboz oldalait, vagy keményebb kéregpapírt). Hogy ez a fedőréteg ne érintkezhesék a bűnjeltárggyal, illetve azzal a felülettel, melyen a nyom van, alsó széleire ragasszunk vagy szegecseljünk parafadugó-réteget vagy pálcikákat. Ezáltal a burkolóanyag nem érintkezhetik a nyommal és szállítás közben nem csiszolhatja azt le.

Vérnyomok, ha kisebb tárgyakon vannak (papíron, fadarabkán, forgácson, faleveleken stb.), dobozokba vagy üvegedényekbe csomagolhatók. Papírokat, faleveleket, amelyeken vastagabb rétegű vércseppek vannak, célszerű kéregpapírtáblák, üvegtáblák között megmerevíteni, mert hajlásuk esetén a megszáradt vércsepp könnyen lepattogzik. (1. ábra.) Szilárd tárgyaknál is könnyen megtörténhetik, hogy a gombostűfej nagyságú, vastagabb fröccsent vércsepp lepattogzik, ezért ajánlatos a vérnyomra celofánt ragasztani, de úgy, hogy a celofán csak a szélei ragadjanak a tárgyhoz s a közepe a vére ne tapadjon. (A celofán az oleata-papírhoz hasonló, átlátszó, megnedvesítve ragadó, zselatinszerű papíryanag, melyet újabban a húziasszonyok befőttesüvegek lekötözésére használnak. Fűszerüzletekben kapható.) Zöld növényi levelekről a levelek megszáradásakor a vér szintén lepattogzik, aminek úgy vehetjük elejét, hogy a level szárát burgonyába, almába szúrva csomagoljuk el. (2. ábra.)

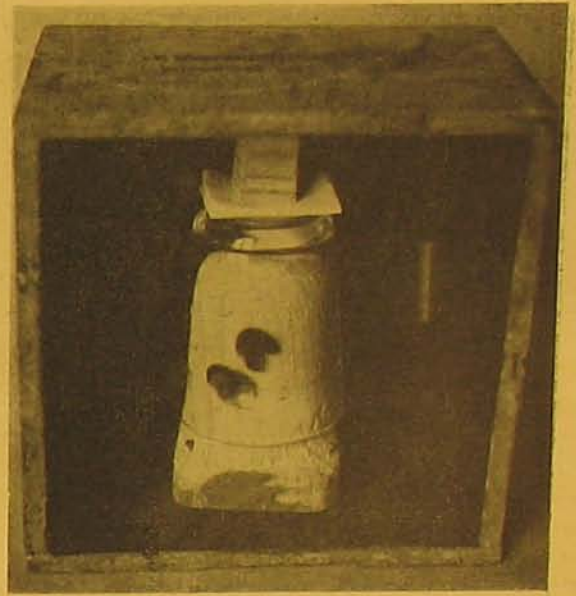
Nagyobb véres tárgyat, mint fegyvert, kést, balta, dorongot, vasrudat, kalapácsot, gyufásdobozt stb., fedjünk be vattával és burkoljuk szorosan papírba vagy rongyokba. Ládába való rögzítésük úgy történik, hogy a láda fenekébe lyukakat fúrunk és a tárgyat a lyukakon átfűzött dróttal odakötözzük. (3. ábra.)

A vérnyomos felületnek felfelé kell jutnia. Ha a bűnjel körszerűen vérnyomos s ha ezért nem lehet lefektetni, akkor a ládába rögzítés kifizetéssel történik oly módon, hogy a bűnjeltárgy végeit homorúra kivájt fadarabokra illesztjük, melyeket belülről a láda oldalfalainak közepetájához szegezünk. A szilárdság fokozása céljából a bűnjeltárgyat felülről és oldalról néhány feszítőtámasszal láthatjuk el, alátétként pedig keskeny, párnázott alátéteket alkalmazhatunk. A támasztékoknak a bűnjeltárggyal érintkező felületei minél kisebbek legyenek. Fokozza a szilárdságot, ha a támasztékok érintkezési felületeit a bűnjeltárgy alakjának megfelelően kivájtjuk. A kötőszereknek és a támasztékoknak olyan helyen kell átfogniuk a bűnjeltárgyakat, ahol nyomokat nem sérthetnek meg. (4. ábra.)

Ruhadarabokat a vérnyomokkal befelé göngyöltve a lehető legszorosabban át kell kötni. A ruhának ama felületrészeire, amelyeken a vér-, stb. nyomok vannak, lazú vattát vagy selyempapírréteget tehetünk, hogy az összehajtás alkalmával a nyomok ne az érdesebb ruhareteggel jussanak közvetlen érintkezésbe.

Keresztüllött (-égetett) ruhadarabokat üveglapok közé helyezve kell elcsomagolni. Az üveglapok széleit papírszeletekkel leragasztjuk. (4/a és 4/b ábra.)

A nagyobb, terjedelmesebb vagy nem szállítható

7. ábra. Újnyomos pohár rögzítése.

tárgyakon lévő vérnyomokat fiziológiai (0.85 százalékos) konyhasóoldattal felpuhítjuk és leoldjuk, vagy pedig mézgsz oldattal bekent selyempapír, cigarettapapír rászorítása által levonjuk. Tapétán, falon, padlón levő vérnyomoknál a felső réteget leválasztjuk és papírra ragasztjuk. A leválasztás kifűrészeléssel, legyalulással, a mézsréteg lefeszítésével történik. Az így biztosított nyomokat selyempapírba csomagolva és vattába ágyazva küldjük el. Nedves vérnyomot nem szabad nyitva elküldeni, mert kedvező talajt ad a hasadógombáknak s ezáltal a vizsgálata megnehezül, sőt néha lehetetlenné is válik.

Ondónyomok. Szemérem elleni bűncselekményeknél az ondóra vizsgálandó ruhadarabok kezelésénél arra kell ügyelnünk, hogy azokat ne sokat forgassuk, hogy a gyűrődés alkalmával az ondófoltok le ne dörzsölődjenek. Az ondó kimutatása az ondószálcsák mikroszkópiai felkutatása által történik, ami meghiusul, ha a megszáradt szálcsák jellegzetes fejei a sok forgatás következtében letérdettek. Összetekercselésnél a nyomok befelé esznek a ruhaneműn.

Lőfegyverek beszállítását a Szut. 450. pontja szabályozza. A kiürítés előtt pontos leírást kell adni arról, hogy hány lövés történt, melyik csőben mi volt s hogy a töltények milyen sorrendben voltak a töltényürben, a dob melyik ürében. (Revolvereknél igen fontos ez a leírás!) A töltényhüvelyeket nem szabad megtisztítani és külön-külön kell papírba csomagolni, nehogy összekarcolják egymást.

Hajszálak rögzítése keresztbefektetett két papírszeletkével, fehér papíron történik. A papírszeletkéknél csak a végeit szabad beenyvezni, nehogy a hajszálra ragasztóanyag kerüljön. Ugyancsak nem szabad a papírszeletkéket a hajszálaknak rendkívül fontos végeire ragasztani. Ragasztóanyag hiányában a hajszálak ideiglenes biztosítása úgy történik, hogy a rögzítendő papíron két kis nyílást metszünk, melyeken a hajszálakat csipeszszel keresztülhúzzuk. (5. ábra.)

Ha a hajszál valamely eszközhöz, tárggyhoz tapadt (fejse, ásó, stb.), akkor a hajszálat le kell venni és papíron külön rögzíteni, mert ha rajtahagyjuk a tárggyon, a csomagolóanyag könnyen ledörzsölheti és a haj-

8. ábra. Újnyomós üveg rögzítése.

szál elvész. Levétel előtt a hajszál eredeti tapadási helyét a tárgyon meg kell jelölni, a hajszál helyzetét pedig néhány vonással le kell rajzolni.

Elszenesedett papírokat merev papírszalagokkal óvatosan kell megragadni (a tűzhelyből kiemelni) és laza, nem préselt vatta közé ágyazva, dobozban kell elküldeni. Másik, célszerű eljárás az, hogy az óvatosan kiemelt, elszenesedett papírt üveglapra helyezzük. Ezután megkíséreljük a kiegyenesítést, ami úgy történik, hogy illatszerpermetezővel spirítuszos-sellakos vízzel óvatosan megpermetezzük, miáltal a papír lassanként kiegyenesedik (mert nedvtartalmát visszanyeri) és a sellak révén az üveglaphoz tapad. Ezután másik üveglappal lefedjük és a két üveglapot szorosan összekötözve törésmentesen elcsomagoljuk.

A Momen-féle eljárással készült mintázatok szállítás céljából összetekercselhetők anélkül, hogy alakjuk megváltoznék.

Átlőtt és megrepedezett ablaküvegek (lövedék áthatolásaakor létrejött repedések, kagylócskák lepattogzása, löporfüst-csapadék, újnyom stb.) a további szét-töréstől oly módon óvhatók meg, hogy ellenkező oldalukra kemény papírokat ragasztunk. A biztonság kedvéért a repedéseket és töréseket átlátszó papírral készült rajzra lemásolva mellékeljük, mert szállítás közben újabb megtevesztő repedések jöhetnek létre. A repedések fontossága ugyanis abban rejlik, hogy megállapítható belőlük a fegyver rendszere, a lötválság s több lövés esetén az, hogy melyik volt a későbbi lövés. (6. ábra.)

Kisebb mennyiségű pornemű anyagot, vakarékat papírba kell foglalni, úgy, mint a gyógyszereszeket teszük a gyögyorokkal. E célból a papírt hosszában nem három egyenlő részre hajtjuk be, hanem a három behajtás közül az első behajtást körülbelül egyharmadával szélesebbre vesszük a szélesebb behajtásnak a szélén még egy negyedik keskeny behajtást csinálunk. A por behelyezése után a papír két végét egymásba toljuk. Miután hosszabb szállításnál így is kirázódhatik a porszertű, finom anyag, a papírt még külön borítékba vagy hasonlóan összehajtott másik nagyobb tokba is bele kell tenni.

Irományokat, valamint papírt is, melyeken láthatatlan írást gyanítunk, úgy kell meghagyni, amint feltalálták, tehát nem szabad azokat még többször behajtogatni, mint ahányszor már összehajtván voltak. Összetekereselni esetleg lehet. Feltétlenül mellőzni kell szövegrészek aláhúzását, megjelölését, megjegyzések hozzáfűzését stb. Újnyomok épaégbentartása céljából kerülni kell az összefogdosásukat is. Színes íróanyaggal (ceruza, szén, színes irón, festék) készült iratokat legcélszerűbb a hátlapjukkal kartonlapra fektetni és vastagabb, ablakosra kivágott kartonlappal lefedni, mely az inkriminált réteget fedetlenül hagyja. Ha erre harmadik fedőréteget fektetünk és a három réteget szorosan összekötözük, lecsiszolás nem jöhet létre, mert az írás fölött hézag (a középső kéreppapír ablaka) van.

Szénéleg (CO, szénmonoxid) mérgezés esetén a vegyi vizsgálatra szánt hullarészek közül a vérre nem szabad alkoholt önteni, mert a szénmonoxidnak vegyi és spektroszkópiái kimutatása a véren történik, az alkohol pedig a vért megalvasztja és spektroszkópiái vizsgálatra alkalmatlanná teszi,

Gombamérgezés esetében nagyon fontos a gomba maradványainak biztosítása. Ha ez nem lehetséges, olyanfajta gombát kell szerezni, amelyet a megbetegedettek elfogyasztottak. Ez azért szükséges, mert a vegyész a gombamérgezést vegyileg nem tudja kimutatni, de maga a gomba, mint mérge, felismerhető.

Ha étel-, italneműről van szó, annak összes mennyiségét kell őrizetbe venni, hogy a mérge mennyisége megállapítható legyen. Vannak ugyanis anyagok, melyek nagyobb mennyiségben mérgező hatásúak, míg kis mennyiségben ártalmatlanok. Egyes gyógyszerek nagyobb mennyiségben mérgezők, míg megfelelő mennyiségben alkalmazva a szervezet gyógyulását segítik elő. Némely anyagban arzénvegyület fordulhat elő kisebb mennyiségben, pl. némely ásványvízben, szövetekben, sőt a földben is. Az arzén oldatát újabban növényi kártevők elleni védekezésre permetezve alkalmazzák s vetőmagvak csávázására is használják, ebből kifolyólag az ilyen területek földje minimális arzéntartalmú lehet. A mérgeknek is van tehát olyan csekély mennyisége, amelyben nem mérgeznek, ezért mérgezési bűntényekben mindig nagy jelentősége van az alkalmazott mérge mennyiségnek. A mennyiséget a vegyész csak úgy állapíthatja meg, ha ismeri az őrizetbe vett bűnjel összes mennyiségét. De előfordul az is, hogy a mérge nem egyenletesen van elosztva a vizsgálandó anyagban. Ezen oknál fogva a bűnjelanyagnak nemcsak egy kis részét, hanem lehetőleg nagyobb mennyiségét kell beszolgáltatni, de a vizsgálatra szánt anyag mennyisége azért 1—2 kg-nál többet ne legyen ki. Folyadékokat eredeti edényeikben kell beküldeni; ha törés veszélye miatt ez nem volna biztonságos, át lehet önteni, de az eredeti edényt azért hozzá kell esomagolni.

Mérgek, mint bűnjelök körüli eljárást a Szut. 460. pontja szabályozza.

Gyújtogatók gyanúja esetén nem elég annak megállapítása, hogy a tűz fészékének helyén talált gyúlékony anyagoknak jellegzetes szaguk volt, vagy hogy egyes foltok, üvegek stb. petróleum-, benzin-, terpentin-, spirítusz-, kátrány-, gáz- vagy olajszagúak, hanem a gyújtóanyag kétségtelen megállapítására végeztet a gyanús anyagok minőségét vegyileg és mikroszkópiailag is meg kell állapítani. Ezért a gyanús anyagokból próbákat, valamint olyan tárgyakat, amelyeket ilyen anyagokban megnedvesítettek, a vegyész számára biztosítani kell. Pornemű, kőszertű, rostféle anyagok és szövetek megőrzéséhez és

szállításához vegyünk bőnyakú, tiszta, száraz üvegedényeket. E célra is legalkalmasabbak az úgynevezett befőttes-üvegek, amelyeket gumizarókészülékük révén *legmentesen* el lehet zárni. Hosszú és széles vizsgálati tárgyakat, mint deszkát, léceket, gerendát, ablakkeresztet, ajtóbetétet, bútorrészeket, faldarabot, téglát, egy csomagotjunk be, hogy két darabot egymás felé fordítva összekötzünk, az a gyanús anyaggal ellátott felületeket közéjük ékelve lécekkal védjük s az egészet papírba, rongyba stb. burkoljuk. Ha különböző nemű anyagokról van szó (például széna, szalma, pelyva, termés, szövet, rongy, folyadék, gyertya, zsinór, szén, elszesenedett anyag, hamu, nedves, nyirkos, száraz szövet stb.), akkor azokat külön-külön kell tartani és elcsomagolni, ami különösen az anyagok öngyulladásának gyanúja esetén fontos. Az összes tárgyakat és elcsomagolt tárgyakat jól ragadó felirati cédulákkal kell ellátni, amelyek a bűnjel nemére és feltalálási helyére felvilágosítást adnak. (Bűnjelpróbákat, különösen öngyulások esetében, nemcsak a felső réteg anyagából kell venni, hanem a középső és alsó rétegekből is.)

Pénzhamisításnál a talált fényképező-kazettákat, filmtekercsüket stb. nem szabad kinyitni, hanem fekete papírba csomagolva és megfelelő felírással ellátva kell szállítani, amelyben jelezzük, hogy csak sőtétkamrában nyithatók ki.

Helyszíni ujjnyomokat tartalmazó foliapapírokat külön borítékba téve az előzetesen készített fényképpel levélben lehet elküldeni. Elcsomagolás meggátolása végett az egyes folidarabokat meg kell számozni és a kísérőiratban a sértett nevét, foglalkozását és lakóhelyét, a cselekmény nemét és idejét, valamint a feltalálás pontos helyét tárgyalni kell. Papíron jódozással előhívott ujjnyomatokat két egyenlő nagyságú üveglap között, papírszalagokkal légmentesen lezárva kell elküldeni, mert a jódozott nyomok a levegőben hamarosan eltűnnek. Üveg- és porcelánedényekben lévő ujjnyomokat a 7. és 8. ábrán feltüntetett módon célszerű elcsomagolni. A ládikó aljára puhafából faragott csapot szegelfünk, azt körülburkoljuk puha anyaggal (rongy, papír), erre ráborítjuk a poharat, edényt, felül pedig a pohár és ládadeszkalap közé kartonlapokat ékelünk.

Szükségessé válhatik néha egyes bűnjelknél (szövetnek, papírnak) tartós megőrzése az enyészet ellen. Legelőszérűbb ezeket cellákkal bekenni és spirituszos krétával tisztított üveglapra ráragasztani, ugyanilyen üveglappal befedni s a két üveglap széleit papírszeletekkel légmentesen leragasztani.

Nem szállítható, terjedelmesebb bűnjeltárgyakat, melyeket a községi előjáróságoknak adunk át, szintén szakszerűen el kell csomagolni, hogy a rajtuk levő nyomok védve legyenek. Ez azért szükséges, mert ezek rendszerint a községi előjáróságok valamelyik helyiségében hosszabb ideig állanak, ahol ki vannak téve pornak és időjárásul viszonyoknak. Ha pedig a hatóság a bűnjel beszállítását rendeli el, ez rendszerint úgy történik, hogy a beszállítással valamilyen alkalmi fuvarost bíznak meg, aki azután a bűnjelt hozzáférés nélkül, a kocsiján lévő egyéb árukra (liszteszakók, termények, baromfiak, tejesek stb.) dobja és rendetlenül szállítja. Ilyen szállítás mellett sem történhetik azonban baj, ha a bűnjelt országotbe vett járőr értett hozzá, hogy azt szakszerűen elcsomagolja.

Végül még egy fontos tudnivaló: Sok késedelmet és galibát okoz az, hogy az őrsök a bűnjelre nem az illetékes szakértőkhöz küldik, vagy pedig nem a megkövetelt alaposság betartásával, így azután az őrs néha hetekig

nem kap véleményt, a nyomozás pedig áll. Ezért jól jelezzük meg a következőket:

A közigazgatási hatóságoknak, mint rendőri hatóságoknak hatáskörébe tartozó élelmiszerhamisítási és egyéb ilyen kihágási ügyekben teljesítendő vizsgálatok miatt nem az Országos Bírósági Vegyészeti Intézethez, hanem a körzet szerint illetékes Vegyészeti Állomáshoz kell fordulni. Az Országos Bírósági Vegyészeti Intézet csak *bűnjelgyekben* teljesít vizsgálatokat és csak *bírósági megkeresésre*. Az enélkül beérkező anyagok vizsgálatát a vegyészeti intézet nem teljesítheti. Egy példa erre: A margittaszegeli őrs még szeptember elején lúgva vizsgálódó babfőzeléket küldött be az intézetbe (kiváló gondossággal és szakértelemmel volt elcsomagolva, kifogástalanul érkezett meg), de nem volt esatolva a bírósági megkeresés s így bár a vegyintézet a legjobb szándéktól áthatva, postafordultával átírt az őrsnek, hogy szerezze be azonnal a bírósági megkeresést, az még máig sem érkezett meg, a babfőzelék pedig ott fekszik vizsgálatlanul. Szükséges tehát, hogy az őrs a legközelebbi bíróságtól (törvényszéktől, járásbíróságtól) vagy ügyészségtől legalább azt a párszavas nyilatkozatot szerezze be, hogy „Megvizsgálását kívánom”. Ha a vizsgálat sürgőssége vagy más akadály miatt ez nem volna lehetséges, küldjék az anyagot a bűneset körülményeinek ismertetése mellett közvetlenül a *csendőr nyomozóosztály bűnjelgyi laboratóriumába* (Budapest, I., Böszörményi-út 21.), mely a mielőbbi vizsgálatot kieszközli. A bűneset körülményeinek ismertetése azért szükséges, hogy elbíráható legyen, vajjon milyen irányú vizsgálatra van szükség és hogy az anyag milyen szakértőhöz kívánkozik.

Ilyen, vagy bármilyen hasonló ügyben a nyomozó-*osztályparancsnok* bármelyik őrsnek szívesen ad postafordultával felvilágosítást vagy útbaigazítást.

Bandák és komitácsik.

Írta: SUHAY IMRE altábornagy.

(Befejező közlemény.)

A különítményeknek nem szabad gondtalanul lábukat betenni a helységekbe, vagy az éj beállta után falvakba menni. A helységek mindig fedérfendők és szemrevételezendők, mielőtt a csapatokat oda bevezetjük.

Éjjelezésre nagyobb egységeket rindószállásokon együtt kell tartani (iskolák, majorok, nagyobb épülettömbök stb.). Nagyobb községnek csak egy részébe szabad csapatot helyezni, még pedig lehetőleg nem a közepébe. Az egyes nyugvó csoportok szállásait célszerű akadályokkal (dróttal, spanyol lovasokkal) összekötni.

Ha a csapatok táboroznak, a mindenkor legelőszérűbb alakulást kell felvenni, nem pedig szögai módon utánozni a vonatkozó szabályzat sémáit! Sokszor célszerűbbnek mutatkozik a rakktáblaszerű elhelyezés. Kocsikat, lovakat a közepre venni!

Nem szabad tábori őrsöket magukra hagyni, messze kitolni, mert ezek szinte csalogatják az ellenfelet, hogy meglepetésszerűen rajtuk üssön. Az őrsöket éjjente többször ellenőriztetni kell. Szigorúan kell tiltani, hogy a katonák a lakossággal, különösen a nőkkel szóbanáljanak.

A *felderítés* főcélja a bűndemozgalmaknál ellenőrizni, tényleg vannak-e ott csoportosulások, ahol jelezték. Kémelek, vagy besúgók ilyenkor sokszor jobb szolgálatot tesznek, mint az egyenruhánkban fellépő járőrök, melyek csak „árthatatlan beszélgető” parasztokat fognak találni, kiknek nyelvével nem értik és azután orozva megtámadtatnak.

A lakosság nyelvét beszélő, önként jelentkező, áruhá-

bsn kiküldött katonáink jelentéséből is sokkal többet várhatunk, mint a járőröktől. Az ilyen felderítőket célszerű kocsin küldeni.

Katonai felderítést eredményesen csak kiválogatott emberekből alakult, kitűnően vezetett, erősebb tiszti járőröktől várhatunk. Jelentéseiket azonban sohasem szabad egyes lovasokkal visszaküldeni, legalább 2—3 embert kell erre felhasználni. Az összeköttetést is legjobb kocsin szállított, 4—5 főből álló járőrök útján fenntartani.

A lakossággal szemben a legnagyobb bizalmatlanság ajánlatos, mindenütt áruháztól, cseletől kell tartani. Csak a kemény megtorlástól való félelem fogja őket visszatartani. Paktálni, tárgyalni, semmi esetre sem szabad a lakossággal.

Ezeket közli oktatásul a bandák elleni fellépésre a keleti hadsereg parancsnoksága.

A XXV. hadtestparancsnokság egy ügydarabja az 1918 aug. havában előfordult bandaharcokról a következőket mondja: „A parasztlázadás főfészeke a Kukanka-i terepszakasza volt. Ezt a vidéket eddig, a csekélyszámú csapatok miatt nem lehetett felderíteni és leportyázni. Az 55. osztrák lövészhadosztály csapatai csak a körletükön belüli eseményekkel törődtek, az összeköttetésre nem helyeztek súlyt. A Mogilew-i kerület céltudatos lefegyverzését július közepére tervezte a hadtest, azonban a vasúti sztrájk és az aratás ellenőrzése annyira igénybevette a csapatokat, hogy ennek el kellett maradnia. A legközelebbi század (35. osztr. lövészrezdőtől) feladata a Luczynec-i vasúti híd biztosítása volt, így a szomszédos területekkel nem sokat törődhetett.

Az ügynökök által előkészített lázadás azonban nem járt eredménnyel, a lakosság nagy tömegei józanok és tartózkodók maradtak. A bandavezérek (általuk elfogott és tőlük ismét megszökött embereink vallomása szerint) intelligens, tisztí kinézésű emberek voltak. Egyiket közülük „ezredes úrnak” szólították. A bandák zöme azonban a városi lakosság sópredékéből került ki, falusi földművesember csak elvétve akadt köztük.

A bandák 300—500 fő erősek voltak, állítólag hadifoglyaink is tartózkodtak köztük, kik nem akartak hazatérni. A bandák fegyverzete, ruházata egészen különböző volt.

A kisebb bandák harcainak jellemzésül a következőket látjuk: gyorsan mozognak, minden nyílt harcot kerülnek, a lakosság pártolja, rejtegeti őket. Tartózkodási helyüket folyton változtatják, kém- és hírendszerük jó, kegyetlenek, (Bortniki-nél egy honvédjárórt orozva legyilkoltak és állatiasan megcsontoltottak.)

Ezek alapján a XXV. hadtest elrendelte, hogy a kiküldött különítmények teljesen önállóan dolgozzanak akkor is, ha megszakad az összeköttetés, tehát több napra előre meg kell határozni a feladatukat.

Az ukrán polgári telefonvonalak használatánál a legnagyobb elővigyázat ajánlatos, mert minden szándékunkat megtudhatják. A bandák közt levő hadifoglyok a monarchia minden nyelvét beszélik, ezek a lehallgatók. A polgári telefon különben este 10 óra után már nem működik.

Felderítésre főleg kémekek, vagy áruháza járőrök használandók fel.

KI TUDTA?

Svájc 25 kantonra oszlik. Legnagyobb a Graubünden, legkisebb a genfi kanton. Graubünden székhelye Chur. Öskantonok: Uri, Schwyz és Unterwalden.

A XXV. hadtest is felemlíti a magyarok nagyszerű szereplését.

A 20. népfőlkelő ezred II. zászlóaljának (Szegefy alezredes) egy egészen kicsiny különítménye bátran nekiment egy többszáz főnyi bandának, 26 embert megölt, 30-at elfogatásuk után koncoltak fel, mert orozva rájuk támadtak. Két géppuskát és 200 puskát zsákmányoltak.

Míg a szerbiai és macedón bandák tevékenységét éveken át alkalmam volt megfigyelni — harcmódorukat saját bőrömon is tapasztalhattam —, addig az ukrán bandákkal tett tapasztalatokat tisztára rendelkezésemre álló hadiakták alapján írtam le, hogy ezekből is tanuljunk.

A bátor, céltudatos, politikai és hazafiás célokért küzdő, elszánt kisebb balkáni bandákkal szemben Ukrajnában, a lakosság aljából, a csöcselékből összeverődött nagyobb számú, bolsevizmustól fertőzött rablócsordákkal kellett katonáinknak leszámolnia, kik orzások módjára viselkedtek, gyáván meghunyászkodtak, ha nagyobb csapat jött, de a járőröket legyilkolták. Minden hazafiás érzéstől idegegy rablócsordák voltak ezek, kikkel káros dúvad módjára volt legegyszerűbb elbánni.

Mit mond az új jugoszláv harszabályzat a bandákat illetőleg s mivel kell a jövőben számolni a múltból lezárt tapasztalatok után?

A világháború katonai (harcászati) tapasztalatait minden nemzet új szabályzataiban felhasználták.

A bandákkal, azok harcával, tevékenységével az új jugoszláv harszabályzat is foglalkozik, tehát feltételezhető, hogy ezek működésével a jövőben is számolni, különösen a határvédelemnél és a felderítésnél szánva nekik különleges és a multnál is fontosabb szerepet.

Felemlítésre méltó az új jugoszláv harszabályzatnak a felderítésről írt (4.) része. Különösen a hírszerzésről írt rész érdekelheti a csendőröket.

Így pl. feltűnő az 520. pont 2. bekezdése, mely szabad fordításban azt mondja:

„A szembenálló felek közül az van előnyben, akinek gyorsabban sikerül minél több és minél megbízhatóbb adatokat szerezni a másik félről, a saját helyzetét pedig minél jobban tudja leplezni.

Az adatok beszerzését úgy békében, mint háborúban állandóan folytatni kell.

A békében szerzett adatok általános jellegű tájékoztatást szolgáltatásnak az elemek térbeli elhelyezésére, valamint mindazon adatokra vonatkozóan, amelyek a szomszéd államokban a háború előkészítése érdekében már békében folynak. A háborús hírszerző szolgálat alapját a békében hírszerzés képezi és annak folytatása”.

Az 522. pont viszont azt mondja:

„Amennyire fontos, hogy az ellenségéről megbízható hírek birtokába jussunk, épp oly fontos, hogy az ellenséget az adatok gyűjtésében meggátoljuk. Ezt a fontos célt azáltal érhetjük el, ha szándékainkat sokáig titokban tartjuk, továbbá megszervezzük az elhárító szolgálatot, amelynek az ellenség felderítését kell megbízni. A biztosító szolgálatnak el kell háritania azokat a meglepetéseket, melyeket az ellenség élő fegyveres erőivel végrehajthat, biztosítsa továbbá részünkre a hadművelleti és harctevékenységi kezdemények és végrehajtásának szabadságát.”

A felderítés foganatosításáról, illetve a feladat szabályos meghatározásáról a szabályzat azt tanácsolja (523. és 524. pont):

„A feladatnak ilymódon való világos megjelölése után a felderítő szerveknek nagy működési szabadságot kell adni a kívánt adatok fölleltatására. A felderítő szolgálatra csakis fúrge személyiségeket alkalmazunk, akiket kezdeményező szellem hat át és akik az ellenség ellenrendszabályai ellenére is beszerezhetik a kívánt adatokat.

Amint háborúban általában tág tere nyílik a meglepésnek, úgy a meglepetéssel a hírszerzés terén is számolni kell. A felderítés útján oly adatok leplezhetők le, amelyekre nem is gondoltunk. Az ilyen adatokat nem szabad lebecsülni, hanem gondosan kell azokat mérlegelni.

De együttal legyünk óvatosak és ne veszítsük szemelől a főfeladatot, mert az ellenség oly adatokat is juttathat kezünkbe, mellyel tévútra akar vezetni bennünket.

Gyakran jelentéktelennek látszó jelek is nagy jelentőségűek lehetnek és igen fontos támpontokat is szolgáltathatnak az ellenségről. Így például:

Az ellenségnek háborús céljairól és haditervéről felvilágosítást nyerhetünk, ha tudjuk, hogy hol vannak különböző hadianyag-, fegyver- és élelmszer-raktárai, hol vannak az ellenség erői elhelyezve, milyen a hadsereg összetétele és állapota, milyen irányból kaphat segítséget, mely irányban mozoghat, milyenek az illető (táj) vidék erőforrásai és a lakosság magatartása.”

A felderítésről írt fejezetekben mindenütt szembeötlő, hogy annak végrehajtását a csapatokon kívül „erre alkalmas közegekkel” hajtattja végre. Ilyen közegek elsősorban a bandák, a csetnik, dobrovoljac szerveik.

A bandák harcaival külön foglalkozik a harciszabályzat IX. része. Ebből legjobban érdekelnek bennünket az 1590—1594. pontok határozványai:

I. Utánszállítási vonalak megtámadása.

1590. A hátországi összekötővonalak nagyon alkalmas és hálás tárgyai a különítmények vállalkozásainak.

A különítmény emberei ezért csak különösen alkalmas emberekből válogatandók össze, akik betörnek az ellenséges hátországba, elrombolják a vasúti vonalakat és állomásokat, távtróvezetéseket, hidakat, lerombolják és fölégetik a raktárakat, megtámadják a szállítmányokat és arra törekednek, hogy az ellenséget minél többet nyugtalanítsák és minden módon kárt okozzanak neki.

1591. Kémeknek pontos hírszerzésre való felhasználása, nagy mozgékonyaság, meglepő megjelenés és eltűnés, valamint a legnagyobb csalafintaság, azok a tulajdonságok, melyek leginkább eredményre vezetnek.

1592. Ha a helyi lakosság a különítményeket vállalkozásaikban támogatja és a terep is kedvező, akkor komolyan megkezdhető a hátországi ellenséges összekötővonalak veszélyeztetése és az ellenség rákényszeríthető, hogy nagyobb erőket vonjon el a veszélyeztetett vonalak biztosítására.

L. Rajtaütés.

1599. Ha az ellenségen rajta akarunk ütni, akkor szükséges, hogy azt észrevétlenül megközelítsük. Ezért minden mozgást a helyi lakosság elől gondosan leplezni kell. Az utakat kerülni kell, az éjszakákat elkielöltött magános házakban kell tölteni, de általában mindig fűdve kell mozogni. Néha hasznos az irányt is változtatni és csak később odafordulni, ahol a rajtaütést végre akarjuk hajtani.

A rajtaütés, ha csak lehetséges, éjjel hajtható végre. Ezért pontosan ismerni kell a terepet és az ellenség helyzetét, melyet a kémektől még idejében be kell szerezni.

1694. Azokon a helyeken, ahol az ellenség előreláthatólag keresztülhalad, fedve kisebb megszálló osztagok helyezendők el, akiknek az lesz a feladata, hogy az ellenség rajtaütésének.

Banda által meggyilkolt szerb házaspár.

Lrdekesek a szállítmányok megtámadásaira vonatkozó határozványok is.

„1598. A legalkalmasabb pillanat a szállítmányok megtámadására akkor kínálkozik, ha a szállítmány fel van fejlődve, ha vizeken, szorosokon, erdön megy át, hegyre menetel stb.

1599. A szállítmányt nyíltan kell megtámadni, ha a kísérőkülönítmény ereje eredményes támadásra enged következtetni; de még ily csetben is jó, ha a kísérő különítményt messzebb elcsaljuk a szállítmánytól és azután erőlesen megtámadjuk és elfogjuk.

Ha a kísérő különítmény ereje nagyobb és a támadás előreláthatóan eredményre nem vezetne, akkor kisebb rajtaütések hajthatók végre, melyek alkalmával a fősúly a kocsik megrongálására, a lószerszám elvágására stb. szorítkozzék. Ezért tanácsos a keresztvezetések helyének megszállása.

Kisebb osztagok és járőrök, melyek nem tudják a fent leírt támadásokat végrehajtani, szorítkozzunk az utak és hidak megrongálására, hogy ezáltal az ellenséges szállítmányok mozgását megnehezítsék.

1600. Ha a szállítmány menekülni akar, akkor a menet élén lévő igásállatokat kell agyonverni, hogy a szállítmány mozgását megnehezítsék.”

Míg az 1912—13-as balkáni és a világháború folyamán a bandák ad hoc szervezetet képeztek a hivatásos katonai és állami szervek támogatása mellett, addig ma a jövődő háborúk bandáit már békében is megszervezték a csetnikek képében, míg a dobrovoljacoknak a régi (volt cs. és kir.) határőrvidek szerepe jutott.

Vezérelve a jugoszláv kormánynak, hogy a határmenti sávokból a régi, nemzeti szempontból kevésbé megbízható lakosságot Szerbia belsejébe telepítette s helyettük hadviselt, politikailag megbízható elemeket hozott be, ezeknek főleg az előzőtt magyar, német stb. lakosság földjeit osztva ki.

Ami jó volt a monarchia régi határőrvidekének szervezetében, azt a mai kor szellemének megfelelően átvették. Aki ismeri a régi „Grenzer”-eink történetét, szabályzataikat, az körülbelül tisztában lesz azzal is, mit lehet a dobrovoljacoktól s azok fellépésétől várni.

A dobrovoljacok a kémelhárító szolgálatot látják el elsősorban, elég alaposan. A falujukba tévedő idegeneket megfigyelik, azok feltűnéséről azonnal jelentést tesznek; a falvak más érzelmű, főleg horvát nemzetiségű lakóit ellenőrzik, számos besugóval, főleg nőekkel dolgoznak.

Egészen mások a „csetnikek” alakulatai; én, mint a

modern bandaszervezetet, illetve azok „modernizált kiadását” jellemeztem őket. Érdekes, mit mond róluk tisztársuk, B. L. Lazarevics hadnagy, a jugoszláv „Vojni Vjesnik” című katonai lap 1932. évi egyik számában. Szerinte a csetnikek a régi hajdukok utódai. (A hajduk törvényt tanulmányomban már felleltem. A hajdukok szegény legények, magyarán feldmva, rablók voltak.)

A Balkán-háborúig főfeladatuk a hírszerzés, a bosszú és terror munkája az ellenségtől megszállt területen. (Mi megismertük munkájukat a világháború kitörését megelőző évtizedben. Sajnos, a monarchia hatóságai nem voltak elég erősek velük szemben.) A szerző felmenti Kosta Pecsanac és Vojnovics-Vojvodák vezetésével működésüket, a nép felázítását és az ellenség hátbatámadását 1917—1918-ban. Szerinte valóságos legendák fűződtek az említett bandavezérekhez és nevük hallatára is „megfagyott a vér a bolgárok ereiben.” (Érdekes, hogy ismét a bolgárokat említi.) Tanulmányomban felsoroltam, hogy nekünk Szerbiában egyáltalában nem imponáltak, midőn megismerkedtünk harcmodorukkal, sikerült őket ártalmatlanná tenni, igaz, hogy nem is voltunk oly kegyetlenek velük, mint a bolgárok.

Feladatuk lesz adott esetben a határon átszökni, bombákat elhelyezni, a felvonulást zavarni, terrorjukkal a lakosságot, az ellenség katonáit megfélemlíteni; bár mint a szerző megjegyzi, jövődöbeli alkalmazásuk erdők, bűvőhegyek és megbízható baráti érzelmű lakosság híján nehezebb lesz, mint a megelőző háborúkban, hol a lakosság rokonszenvezett velük, mert hiszen elnyomottak voltak akkor ők is. (A horvátoknak, szlovéneknek ma már más véleményük van felszabadítóikról, mint azt a folytonos hazaárú pörök mutatják Jugoszláviában.)

A csetnikek feladata lesz a jövődö ellenség felvonulási területében egyes hadiraktárakat, vasutakat felrobbantani, a vezető katonai, de polgári egyéneket is orozva legyilkolni stb. stb.

Aki figyelmesen átolvasta tanulmányomat, leszűrhet magának bizonyos tanulságokat a bandák jövődö alkalmaztatását és az azok ellen való védekezést illetően.

Mire kell a csendőröknek figyelniök, ha a bandák ellen alkalmazzák őket?

A határszálen levő csendőrösöknek lesz elsősorban dolguk a bandákkal, csetnikekkel, ott tehát már békében is bizonyos dolgokra kell figyelniök. Ismerve a bandák terrorisztikus cselekvési módját, el kell készülvé lenniök, hogy a legmélyebb békében sem fogják tisztelőben tartani határainkat, ha valami belső okból kifolyóan üldöznek valakit. A fegyveres, erőszakos határátlépéstől sem fognak visszariadni, ha ezt szükségesnek vélik.

Mint említettem, a bandák „váltanak”, mint a vadak s a csendőrök már békében meg kell figyelnie, hogy a határ mentén kik telepednek le meglepetésszerűleg, szerényen megkuperodva, nemcsak a határmenti községekben, hanem a távolabb fekvő kereskedelmi és közlekedési gócpontokban. Különös figyelemmel kell kísérni a kettős birtokosokat, akik naponta átjárnak. Kikkel érintkeznek ezek az emberek, kik járnak hozzájuk?

Egyesületeik, a „Besedá”-k, Družtvo-k bármilyen céger alatt működjenek is, ének-, szépművészeti-, olvasó-, tornaegyletek stb. stb., feltétlenül mint a nemzetellenes propaganda fészkei kezelendők.

A jugoszláv katonaszűkevényekre különös gondot kell fordítani, mert ezeket sokszor csetnikek küldik át hozzánk, épp így kell figyelni a határállomásokon forgolódo jugoszláv vasutasokra is.

Diplomáciai bonyodalom, vagy háború esetén külön-

sen óvatosoknak kell lenniök a csendőröknek, mert a bandák előreláthatólag a mi katonáink egyenruhájában fognak felélni, hogy a gyanútlanul közeledő járőrt, néhány lépésnyi távolságról orozva legyilkolják s valahol titokban elkaparják, hogy soha nyomára ne jussunk. Szerbiában is így tettek. Figyelni kell a magyarul beszélő emberek kiejtését is, — különösen ha váratlanul toppannak elénk —, akár polgári, akár katonaruhában legyenek, mert a csetnikek közül sokan olyan jól beszélnek magyarul, hogy csak a finom hallás fejezi fel a szláv kiejtést.

Nem szabad elfelejteni, hogy minden szerb született kém, az évszázados török enyomás meglánította őket az álnokságra, kétszínűsre és kegyetlenségre.

Ezekről a dolgokról sok mindent tud elmondani az, aki sokat volt a Balkánon.

A felsoroltakat mintegy szemelvényül közltem a bandákat, azok harcát illetően. A bandák elleni hadviselésről is azt mondhatjuk csak, amit a háború nagy mestere, Napoleon mondott a hadvezetéséről: „A háborúban minden igen egyszerű, de oly nehéz ezt az egyszerűt megtalálni”.

A magyar csendőr lesz az első, aki a bandáknak oda kiálthatja majd Zrínyi Miklósnak Kasszikus mondását: „Ne bántsd a magyart!”, ami pedig az ellenük való harcmodort illeti, idéznem kell az ismert angol mondást: „Right or wrong, my country”, (szabad fordításban: hazámért mindent meg kell tenni, akár helyes, akár gonosz eszközt alkalmazva”).

Vagy talán még jobb, ha megszívleljük a régi magyar mondást: szemet szemért, fogat fogért.

Lovak takarmányozása, különös tekintettel a zabra és az árpára.

Írta: Dr. RÓNAI SÁNDOR alállatorvos.

Minden élő szervezetnek a létfenntartáshoz s a tőle megkívánt munka elvégzéséhez bizonyos mennyiségű és minőségű táplálékra van szüksége. Milyet e tekintetben — akár minőségileg, akár mennyiségileg — változás áll be a szervezet rovására, az előbb-utóbb zavart okoz.

Természetszerűleg ez a helyzet lovainknál is, melyek takarmányozásánál mindig szem előtt kell tartani, hogy mennyi takarmány szükséges a létfenntartáshoz és mennyi a napi munka elvégzéséhez. Ennek a takarmányozásnak olyannak kell lennie, hogy a ló mindennapi munkáját elvégezve, kondícióban maradjon, azaz se le ne soványodjék, se el ne hízzék. Az ilyen észszerű takarmányozáshoz szükséges, hogy az ember tisztában legyen azoknak a takarmányféléknek összetételével, tápértékével, kalóriatartalmával, képességével, amelyeket a lónak nyújt.

A csendőrségi hátsólovak egészen más elbírálás alá esnek takarmányozás szempontjából, mint a hámoslovak, ennek ellenére — éppen egyöntetű használatuknál fogva — lehetséges nálunk az egyöntetű takarmányozás. Ez az egyöntetű takarmányozás áll: széná és zab etetéséből. A múlt évben még — a nehéz gazdasági viszonyokra való tekintettel — árpával kevert zabot kaptak lovaink. Naponként egy hátsólovak kapott a lovasosztályoknál: 2700 gr. zabot, 1500 gr. árpát és 3400 gr. szénát. Az árpa azonban amellet, hogy gyakran okozott súlyos, nem egyszer halálos kimenetelű emésztési zavarokat, semmiféle tekintetben nem pótolta a zabot. Ma már ismét tiszta zabot esznek a lovak, naponként 4200, az örsökon pedig 3000 gr.-ot.

Ez az a takarmányösszetétel, mely szükséges ahhoz,

Szamosfalvi Panajott Síndor ny. altábornagy, a m. kir. csendőrség volt felügyelőjének temetése Magyaróváron.

hogy a szervezet elhasznált alkotórészei pótoltsanak s a ló napi munkáját kondíciója megváltoztatása nélkül végezhesse.

A takarmányokban lévő alkatrészek két csoportra oszthatók: szerves és szervetlen alkotórészekre. A szerves alkotórészek csoportjába tartoznak: a fehérjék, a szénhidrátok és a zsírok. A fehérjék a szervezet elhasznált alkotórészeit pótolják, a szénhidrátok a test melegének fejlesztésére szolgálnak, a zsírok pedig vagy lerakódnak a szervezetben, vagy szintén hőt termelnek. Ez az elosztás nem feltétlen, mert ezek a szerves alkotórészek egymást helyettesíteni képesek.

A következőkben igyekszem megvilágítani a zabnak, mint takarmánynak az értékét, szemben az árpával s rámutatni arra, hogy az árpaetetés nem, hogy gazdaságosabb (olcsóbb) lett volna, hanem — figyelembevéve az árpaokozta elhullásokat — drágább takarmány volt, mint a zab.

Régi és közismert a közmondás, hogy: „Kanca elli a csikót, de a zab az anyja”. Hogy ez mennyire igaz, az ismeretes mindenki előtt, aki lovakkal foglalkozik. Nincs takarmány, vagy takarmánykeverék, mely a zabot pótolni tudná, még vegytani alapon összeválogatott keverék sem. A jóminőségű zab teltszemű, vékonyhjújú, fehéres-sárgás színű, de van barnásan színezett zab is. Az előbbi szín kedveltebb, bár nem mondható, hogy az utóbbi mögötte maradna. A zab színére, fehérjetartalmára stb. befolyással van a talaj és az éghajlat. Jobb talajban jobb zab terem s állítólag a délvidéken termett zab fehérjékben gazdagabb, mint az északi vidéken termett.

Vegyi összetételét illetően a zabban van: szárazanyag 83—92%; fehérjetartalmú anyag 6—12%; zsír 2·7—6·0% fehérjementes anyag 48—56·6% és nyersrost 4·1—9·0%.

E táplálóanyagoknak egymáshoz való viszonya a zabban olyan kedvező, hogy éppen ebben rejlik az, hogy nem lehet a zabot egy takarmányfélével sem pótolni.

A zabot nálunk egészben, nem darálva szokás etetni. Hogy ennek élettani alapja van, kitűnik azokból a vizsgálatokból és kísérletekből, amelyeket már a múlt században végeztek s melyek megállapították, hogy nem célszerű a zabot darálni, mert ezáltal a ló rágási idejét megrövidítjük s ennek következtében viszont nem képződhetik annyi nyál, amennyi a falatalakításhoz szükséges s amely elengedhetetlen az emésztés szempontjából is, mert a nyál az, amely az oldhatatlan keményítőt oldható cukorra változtatja. Ebből aztán önként adódik, hogy így az emésztés is tökéletesebb lesz. Tehát a zab egészben való etetése csakis jó hatást fejthet ki az emésztésre s ha némely ló bélsarójában találunk is emésztetlen zabszemeket, ezt semmiestre sem lehet az egészben való etetés rovására írni. Kivételesen darálva etetjük a zabot fiatal, fogzásban lévő, avagy rosszfogú, öreg lovakkal, melyeknél a rágás nehézkes.

Nézzük ezzel szemben az árpát.

Miként a zabnak, úgy az árpának az összetétele is változó a talaj- és az éghajlati viszonyok szerint. Az árpában van: 79·1—86·2% szárazanyag; 6·2—11·2% fehérjetartalmú anyag; 1·0—2·1% zsír; 56·1—65·5% fehérjementes, kivonható anyag és 2·2—5·2% nyersrost.

Annak idején, mikor még a lovak árpával kevert zabot ettek, sokat vitatott kérdés volt, hogyan jobb az árpát etetni: egészben-e, vagy darálva? Az e téren szerzett tapasztalataim és végzett vizsgálataim azt mutatták, hogy amíg a lovak árpát ettek, akár egészben, akár darált állapotban, napirenden voltak a kólikás megbetegedések, sőt az elhullás is. Az árpa inkább hizláló takarmány, tehát a lo-

vakat csak elnehezíti, de nem képes azoknak azt az izomerőt megadni, mint a zab s éppen ezért nem is kívánatos a csendőrség lovaival való etetése, melyektől elég kitartó munkát követelünk. Ha az árpát egészen etetjük, abból igen sok árpaszem emésztetlenül hagyja el a bélsatornát, amint ezt a kiakunhalási lovasosztály lovai körül szerzett tapasztalataim is igazolták. Itt a pótlovaknak mondhatni 30%-a, az öreg lovaknak pedig mintegy 10%-a tökéletlenül emésztette meg az árpát úgy, hogy ezek az emésztetlen árpaszemek szűrős végeikkel a bélsatornát irritálva, súlyos bélgöresöket is idéztek elő. Ha pedig darálva etetjük az árpát, ezt a ló — nélkül a zab tárgyalásánál említettem — mihótn észli meg, kevés nyálai keveredik, miáltal a gyomorban összeszomszódva, erjedésbe megy át, nagymennyiségű gáz termelődik, ami viszont a legkülönbözőbb súlyos, nem egyszer halálos kimenetelű gyomorhántalmak előidézőjévé lesz.

Amint látjuk tehát, az árpa semmiesetre sem pótolta a zabot, mert amellet, hogy nem alkalmas a gyors és kitartó munkát végző lovak etetésére, elnehezíti őket, de a legkülönbözőbb gyomor- és bélsántalmak kútforrása is volt.

Az ideai zabtermés általában jó-közepesnek mondható, így remélhetőleg nem lesz szükség arra, hogy a zabot árpával kelljen pótolni. Ha esetleg lesz is valami csekély különbség a zab és az árpa ára között, az nem lesz annyi, mint a veszteség lenne, amely megismétlődne az árpa etetése következtében befálló betegségek és elhullások folytán.

Külföldi apróságok.

Írta: **OLCHVÁRY-MILVIUS ÁRILA** százados.

Néhány külföldi apróságot gyűjtöttem össze, melyek a modern bűnbűzést és az az ellen folytatott küzdelmet szemléltetik.

A modern élet általában, de különösen a világháborút követő esztendőök egészaégtelen gazdasági viszonyal az emberi idegrendszerrel szemben nagy követelményeket támasztanak. A kutyabarapásnak kutyaszőrrel való gyógyítása módjára a modern ember zaklatott idegrendszerére újabb idegligerek élvezetében keres gyógyút. Addig, amíg ez a vágy az izgalm s filmek, fantasztikus irodalmi termékek, dohány, alb, élvezetével beéri, még nincs baj, sokan azonban ennél veszélyesebb eszközökhöz: a bódító-mérgekhez nyulnak. Ilyenek az ópium, a kokain, heroin, morfiom, hasis. Ezeknek a testet-lelket megdőlt mérgeknek élvezete az utóbbi években olyan méreteket öltött, melyek a népegészségre nézve komoly veszélyeket rejtenek magukban. Az államok, felismerve a veszedelmet, a bódító-mérgek előállítását és forgalombahozatalát, a legszigorúbb ellenőrzés alá állították, az illegális kereskedelem ellen pedig súlyos büntetőrendelkezéseket léptettek életbe. A bódító-mérgek keresletének megnövekedése az illegális kereskedelem, a csempészet nagyarányú elterjedését eredményezte. Napjainkban kitűnően szervezett, anyagi eszközökkel bőven rendelkező, egész kontinenseket bejáró nemzetközi bandák izzik a bódító-mérgecsempészet kitűnően jóvelmező mesterségét. A bűnbűzök nemzetközi ténykedése ellen a védekezésnek is nemzetközi arevonalat kellett alakítania. A bódító-mérgek gyártásának korlátozására és a forgalombahozatal szabályozására vontkozó nemzetközi egyezményt az államok Genfben már 1931. július 13-án aláírták, de az egyezmény csak 1933. július 9-én lépett életbe a 30 aláíró állam területén. További 8 állam csatlakozása későbbön áll. Az egyezmény határozmányai szerint az országok kötelessége a Genfben székelt bizottságnak bejelenteni azt a bódító-mérgekmennyiséget, melyre or-

voal és egyéb tudományos célokra szükségük van. Egy ellenőrző választmány feladata ezt a mennyiséget felülvizsgálni. A csempészet ellen szintén nemzetközi alapokon folyik a küzdelem, ami az államok közbiztonsági szerveinek tökéletes együttműködését biztosítja. A bódító-mérgecsempészet elleni küzdelem nemzetközi központja a bécsi rendőrligazgatóságnál működő „nemzetközi irodánál” van.

A bódító-mérgecsempészek hihetetlen leleményességet tanusítanak. A bódító-mérget magánemberektől bérelt sportrepülőgépeken szállítják, a készleteket nagy bankok safe-jeiben helyezik el. A konstantinápolyi rendőrség a közelemben talált nagymennyiségű bódító-mérget egy istambuli bank páncélszekrényébe. Másik alkalommal a csempészek páncélszekrényt szállítottak autuson. A bódító-mérgecsempészek ajtajába volt elrejtve. Legérdekeesebb és legleleményesebb azonban annak a bódító-mérgecsempészhandának eljárása volt, mely a mérgecsempészt postagalambokat használt fel. Egy szép napon az egyik francia katonai postagalambállomás galambducába idegen postagalambok szállíték be. A francia katonák megnézték a galambokra erősített kis fémtokocskákat, melyek rendezőint jelentések befogadására szolgálnak és azokban valami fehér port találtak. A vizsgálat megállapította, hogy a fehér por kokain. Egy repülőgép felszállt és a postagalambállomás felett keringett, azután az idegen galambokat kibocsátották. A repülőgép követte a galambokat és megállapította azt a házat, ahová a galambok szálltak. A megtartott házkutatás és a további nyomozás fél Európára kiterjedő bódító-mérgecsempészbanda leleplezéséhez vezetett, melynek feje egy Spanyolországban élő gazdag, köztisztvisletben álló apanyol ember volt.

Hogy mennyire jövedelmező a bódító-mérgecsempészet, arra szolgáljon a következő eset példának. E hó elején tárgyalta a brémai büntetőtörvényesék egy ilyen csempész hűnügyét, ki 19 kilogramm morfiomot akart a „Bremer” nevű hajón Amerikába csempészní, de rajtavesztett. Az ópium keres, nagybanl beszerzési ára kilogrammonként 770 márka, az eladási ára kicsinyben, a legális kereskedelemben 3500 márka, az illegális kereskedelemben azonban a beszerzési árnak 20-szorosát is el lehet érni. Ha tehát a csempész a morfiom kilogrammját 770 márkáért vásárolta, siker esetén 19 kilogrammon keresken 300.000 márkát nyerhetett volna, ami kb. 400.000 pengőnek felel meg. Pedig ez a csempész a szerényebbek közé tartozik, a nagy bandák jóval nagyobb mennyiségeket forgatnak.

*

Nagyvárosokban a hivatásos bűnbűzökből álló ugynevezett alvilág állandóan veszélyeztetel a jogbiztonságot és rengeteg munkát ad a közbiztonsági szerveknek. Berlin és Hamburg példáját követve most London intéz érzékeny csapást az alvilágra. A londoni grófaági tanács ugyanis határozatot hozott a londoni alvilág felszékének, az ugynevezett „slum”-öknek lerombolására. Slum-öknek nevezik Londonban a város keleti felén, a Whitechapel kerületben, a Themse folyó dékjai környékén elterülő, girbegörbe utcákat alkotó, lebujszó, pincékből, dűledező régi házakból, barakkokból, viskókból álló városrészt, melyben a hatalmas világváros sötéredéke lengeti életét és amely a londoni hivatásos bűnbűzök melegágya. A lerombolt városnegyed helyére modern, egészséges épületek kerülnek.

Az ittaság befolyásolja a beszámíthatóságot, ezért az ittaság fokának pontos megállapítása nagy fontossággal bír. „Enyhe fokban, középfokban, teljesen ittas”, általános, semmitmondó megállapítások. Az elfogyasztott alkoholtartalmú ital minőségének és mennyiségének megállapítása sem nyújt megbízható támpontot, mert az alkohol

Az őrsádtól: Szobavizsga.

hatású egyénenként változik. Egyik ember 3 deci bortól megittasodik, a másoknak egy liter sem árt meg úgy, hogy az ittaság külső jelei láthatók volnának. Külföldön az utóbbi időben vérvizsgálattal igyekeznek megállapítani az ittaság fokát olyképen, hogy kimutatják a vérben a felazított alkohommennyiséget. Berlinben egy diák gépkocsijával egy embert elgázolt. A vérvizsgálat 1,8 ezredrész alkoholtartalmat mutatott ki, ami olyan ittasági fokot jelent, melyben a gépkocsivezető már nem képes járóművét megfigyelhetően vezetni. A bíróság a diákot a szakvélemény alapján el is ítélte. A vérpróba azonban szintén nem nevezhető megfigyelhetőnek, mert nem mutatja ki az illető szervezetének az alkohollal szemben táplált ellenállási fokát.

Németországban és Angolországban az olyan ittasnak látszó embert, aki azonnal a bűncselekmény elkövetése után kézrekerül, különböző próbáknak vetik alá s így igyekeznek az ittaság fokát tisztázni. A próbák testi és értelmi próbákra oszlanak. A testi próbáknál az illetőnek pl. nyílegyenes vonalon kell járni, behunyt szemmel, újjával orra hegyét kell érinteni, behunyt szemmel, feltartott karokkal egy lábon kell állania stb. Az értelmi próbák számtalan műveletek megoldásából, nehezen kijelölhető szavakból álló szöveg utánmondásából, az emlékezet próbárolásából állanak. Az ittaságra gyanús embert természetesen az orvosnak is azonnal meg kell vizsgálnia, aki az érverést, a pupillák reflexeit és az egyéb reflexeket teszt vizsgálata tárgyává. Az így nyert adatokból a szakértő következtet az ittaság fokára.

A modern kémia a halálos itéletek végrehajtására is szolgáltatott új eszközöket. A régi világban az volt a cél, hogy a halálraítélt az ítélet végrehajtásánál minél többet szenvedjen, vagyis ezáltal tettéért minél jobban bünhődjék. A keresztrefeszítés, máglyán való elővetés, karóba-húzás, vízbefojtás, kerékbetörés, mind ezt a célt szolgálták. Korunkat a humanizmus jellemzi. A halálos itéletek végrehajtását ezért igyekeznek a lehető legemberesebbé tenni. Így jutott Amerika egyik állama; Nevada a legmodernebb kivégzési eszközhöz, a gázhoz. Az ítélet végrehajtásánál az elítéltet légmentesen zárható kamrába helyeztet székre kötik. A szék előtt álló asztalra diákkábit tartalmazó eszézet tesznek és azután a csészébe kén-savút öntenek. A gázálarcot ellátott hóhér ezután elhagyja a kamrát. A gázfeljődés megindul és pillanatok alatt végez az elítélttel. Az ítélet végrehajtásait az illetékes hivatalos személyek kívülről, egy ablakon keresztül nézik végig. Az első ilyen kivégzésnél jelen volt orvosok véleménye szerint a gázzal való kivégzés a leghumanusabb az összes kivégzési módok között.

A kivégzéssel kapcsolatosan megemlítem, hogy a régi világban a hóhérok élete nem volt fenékig tejfel. A régi Berlinben pl. hüvelykvasstagságú frissen vágott tölgyfa-hottal 32 ütést kapott az a hóhér, aki a kivégzésnél „műhibát” követett el.

Modern betörők ma már nem használnak közönséges meggörhített vashál vagy drótból készített tolvajkulcsokat. Az új tolvajkulcs közönséges kulcs, melynek a „szá-

Az őrséletről: Terített asztalnál.

kállát" ólomlapocska helyettesíti. Ezt a tolvajkulcsot a betörő beilleszti a zárba és lassan megfordítja. Ott, ahol az ólomlapocska erősebb ellenállásra talál, a puha fém enged, hajlik. Ahol az ellenállás gyengébb, ott az ólomlap azt elnyomja. Ilyenformán ez az új tolvajkulcs a zárban automatikusan utánzott kulccsá alakul át és teljesen hangtalanul nyitja a zárat. Ha valamely zár felnyitásánál ilyen tolvajkulcsot használtak, a szakértői vizsgálat a zárrészekhez tapadó ólomrészecskéket ki tudja mutatni.

A kémek legnehezebb problémája feljegyzéseik, fényképfelvételeik, rajzaik gondos és megbízható elrejtése és a határon vagy egyéb ellenőrzési vonalakon való átesempészése. E téren a kémek hihetetlen fantáziáról, leleménységről és ügyességről tesznek tanúságot. Néhány ügyes kémfogás: egy kém jelentéseit morse-jelekkel továbbította nyílt levelezőlapokon. A morse-jeleket a bélyeg fogazata szolgáltatta. A kém ugyanis egyes fogazatok hegyét alig észrevehető mértékben éles ollóval lecsipte. Ezek képezték a vonásokat, a sértetlenek a pontokat. Egy félszemű kém jelentéseit üvegszeme mögött, a szemüregében hordta. Harisnyakötőbe, nadrágtartóba, lyukas kulcs üregébe, cigarettába, könyv kötésébe, cipőtálpak közé, óra belsejébe, ruhabélés közé stb. rejtett kémjelentések a hétköznapi esetekhez tartoznak. Egy kém hártypapírra írt feljegyzéseit a cipőfűző végén levő fémmerevítő belsejében találták meg. Egy másik kémnél hangjegyet találtak, amelyről kiderült, hogy kémjelentés. A hangjegyek és egyéb zenei jelek a betűket helyettesítették.

Kémjelentést találtak már fogpasztás tubusba rejtve is. Egy alkalommal egy gyanús ember birtokában pillangógyűjtemény volt. A behatóbb vizsgálatnál kiderült, hogy a pillangók szárnyain a természetadta színpompán kívül mesterséges színjelzések is vannak, melyek megfejtésük után feljegyzéseknek mutatkoztak. A tanulság ebből az, hogy a csendőr nem tudhat eléggé gondosan eljárni, hogy valami felfedezetlenül ne maradjon. Mindent — még a lezártatlanabbnak tűző holmit is — szakértői vizsgálat alá kell bocsátani, mert csak így van remény a kémek agyafurt mesterkedéseinek leleplezésére.

Berlinben az utóbbi időben napirenden volt az utcán elhelyezett távbeszélő-automaták feltörése és kifosztása. A rendőrség egyideig tehetetlen volt ezekkel a betörőkkel szemben. Később azonban jó ötlete támadt. Az automaták belsejébe tintás tartályokat helyeztek el olyképpen, hogy feltörés esetén a kb. félliternyi tintának a betörő kezeire kellett ömlenie. A rendőrség összes tagjal parancsot kaptak, hogy figyeljék az embereket az utcán, kinek tintás a keze. A teljes már másnap hurokra került. Ezt az ötletet azután a rendőrigazgatóság vegyi állomása felhasználta és olyan vegyszert készített, mely a bűnöző megjelölésére alkalmasabb. Ez a vegyszer finom, fehér, szagtalan por, melyet olyan helyeken hintenek el, ahová a tolvajnak kezeivel nyúlania kell. A vegyszer pillanatnyilag semmilyen változást nem idéz elő, hatás csak akkor mutatkozik, midőn a tolvaj a cselekmény elkövetése után első ízben kezet mos. Ekkor a vízzel érintkezésbe jutott vegy-

Az őrseletből: Gondozott kert a laktanya legszebb ékessége.

szer a kezét élénk kék színűre festi, amit heteken keresztül nem lehet semmiféle módon eltávolítani. Ezt a találmányt már sokszor használták üzemeknél, vállalatoknál, ahol házi tolvajok garázdálkodtak. Ma már olyan vegyszer is van, mely elszíneződés okozása nélkül észrevétlenül a tolvaj kezéhez tapad és többszöri kézmosás után is marad olyan mennyiség belőle a bőrfelületen, melyet a kvarclámpa ultraviolett fénye kétséget kizáróan kimutat.

Ezekhez hasonló eszközöket használ az angol rendőrség is a bűncselekmények elkövetése után menekülő tettesek gépkocsijának vagy bármely felszólításra meg nem álló gépkocsinak látható megjelölésére. A rendőrök kis pisztolyokkal vannak felszerelve, melyekből az autó szekrényére festékanyaggal töltött lövedéket lönek. A lövedék a kocsiszekrényén feltűnő színű, el nem távolítható elváltozást idéz elő, mely a kocsit mintegy megbélyegzi és így felhívja arra az összes útjába eső hatóságok és közegek figyelmét. Az autósbanditák amerikai mintára az utóbbi időben Angliában nagyon elszaporodtak, így a rendőrség ilyen pisztolyokkal mindazokat ellátja (postahivatalok, bankok, áruházak, pénztárak stb.), akik autósbanditák támadásainak ki vannak téve.

Ez év augusztus hó végén a porosz Landjägereknek (csendőrség) akadt dolguk autós banditákkal. A banditák egy határmenti erdőn keresztül páncélozott gépkocsin nagy mennyiségű árut akartak átcsempészni a határon. A banditák rajtavesztettek, mert a gépkocsin üldöző csendőröknek sikerült egy lövéssel a esempészautó benzintartályát eltalálni úgy, hogy a benzinjük lassan kifoijt.

Az üldözők mindazonáltal szem elől tévesztették a csempezőgépkocsit, mert annak hátsó részére igen erős fényszóró volt felszerelve, mely az üldözőket vakította. A csempezőgépkocsi az erdőben autójukat elhagyva elmenekültek, az autó és értékes rakománya a csendőrség kezébe került. A csempezőgépkocsi közlekedési megtekintésénél kitiint, hogy az puska-tűz ellen teljes biztonságot nyújtó, lörékekkel ellátott páncéllemezekkel volt borítva. Első részén a hűtőnél elmés szerkezete volt az esetleges akadályok e'harítására.

Amerikában már az is előfordult, hogy a páncélgépkocsin menekülő, géppuskákból tüzelő banditák mester-séges ködfelhőt fejlesztettek és így vonták ki magukat az üldözés alól.

Ma ilyesmi nálunk még elképzelhetetlen. A világ azonban halad, fel kell hát készülnünk arra, hogy a bűnözők idővel nálunk is a legmodernebb eszközökkel fognak fellépni.

Köztudomású, hogy a bűnügyi- és detektívfilmeknek, valamint a manapság nagyon elterjedt detektív- és kalandregényeknek milyen hátrányos, egyenesen bűnözésre serkentő hatásuk van. Néhány hónap előtt a berlini állami filmvizsgáló bizottság a „Dr. Marbuse végrendelete” című filmet betiltotta. Ez annakidején különböző találgatásokra adott okot, a baloldali sajtó a betiltás indokát a hitleri német kormányzat fajvédelmi túlkapásának minősítette. A magyarázatot megadja a betiltás hivatalos indoklása, mely szerint a film „elismert művészi értéke dacára, bűnöző eljárások részletes bemutatásával a fiatalok és meg nem állapodott egyéniségek lelkületét veszélyezteti”. Hogy ez a veszély milyen nagy, arra azok a

Fényképpálázatunkból: Lektívárjózás.
(Mezői Mihály rajzjani őrsbeli th. felvétele.)

vizsgálatok velnek fényt, melyeket Dr. Hauser, a Columbia egyetem lélektanprofesszora több tudós kollegájával együtt 4 éven keresztül Amerlka különböző büntetésintézetekben büntetésüket töltő elítéltek között folytatott. Dr. Hauser a fegyencek százezeivel foglalkozott, különös súlyt helyezve a hivatásos bűnözőkre. Kiderült, hogy a 35 éven aluli fegyencek 20%-a bűnügyi filmek hatása alatt vált bűnözővé és a továbbli bűnözésre is ugyanezek a filmek ösztöklétek. A bizottság 60.000 fegyence kikérdezése alapján listát állított össze azokról az eljárásokról és fogásokról, melyeket a fegyencek saját állításuk szerint filmekből sajtájtítottak el. Ime néhány szemelvény a listából, mely úgy fest, mint egy hivatásos bűnözőket kiképző tanfolyam tanterve: „hogyan lehet légyapárral az ablakot zajtalanul benyomni”; „hogyan mozogjunk a helyszínen ujjnyomok hátrahagyása nélkül”; „lökész helyzetben levő géppisztolyokat a legegyszerűbb hegedűtokban tartani”; „hogyan nyissuk ki az autók ajtaját ólomlapocskával?”
 atb. A fegyencek elmondták, hogy a mozi formális iskolának tekintették. Rendszeresen odajártak új eszmékért. 680 esetben fiatalkorúak azért váltak bűnözővé, mert a gangster-filmekben látott „hősökért” lelkesedtek. Először csak megjelentésükben, beszédükben és mozdulataikban utánozták őket, később társadalomellenes munkásságukban is. Az egyik nagy fegyház fegyenceinek fele azt adta elő, hogy a film ösztöklélte őket arra, hogy bűncselekmények elkövetésénél fegyvert viseljenek, 28%-ot fegyveres rablóátmadás elkövetésére vitt rá a film és 21% meg tudta jelölni azt is, hogy melyik film, melyik jelenetnek alapján elsajátított eljárásokat tudták a gyakorlatban sikeresen alkalmazni.

A bizottság tapasztalatairól memorandumot dolgo-

zott ki, melyet a következő mondattal fejezett be: „A filmekben bemutatott bűncselekmények a közönség nem jelentéktelen részének számára szabályszerű bűnöző-lakólat jelentenek, felölve a bűnözés és bűnüldözés technikáját és taktikáját, ezerféle útmutatást és eszmét nyújtva.”

Ez a veszély nálunk is fennáll, ha nem is olyan mértékben, mint Amerikában, hol statisztikail kimutatás szerint pl. 120 filmben 406 bűncselekmény és 45 kísérlet fordul elő. Nálunk a bűnügyi filmek éppen olyan veszélyesek, de szerencsére ritkábbak. A kellő kiegészítéssel a ponyvüvodulom gondoskodik.

A hivatásos bűnözővilág leküzdése időszerű problémát jelent ma az egész világban, midőn a nehéz gazdasági viszonyok folytán a társadalom eme ellenségeinek táboru állandóan gyarapszik. A bűncselekmények folytán évenként hatalmas értékek vesznek el, mennek tönkre, vagy esélynek jogtalanul gazdát. 1932. évben csupán Berlinben 19 1/2 millió márka értékű ingóságoktól fosztották meg jogos tulajdonosaikat a betörők és tolvajok. Ez lényegében a hivatásos bűnözők számlájára írható. A hivatásos bűnözők számát Németországban 10.000-re becsülték, de rájöttek, hogy ez a szám túl magas. Meghatározták a hivatásos bűnöző fogalmát, mely szerint hivatásos bűnözőnek az tekintendő, aki elvből és kizárólag elkövetett bűncselekményeinek hozmából él. A társadalom ezen tudatos ellenségeinek száma csak 3000-re tehető, kiket a bűnügyi nyilvántartások révén a hatóságok jól ismernek. Liebermann von Sonnenberg, a berlini büntügyi rendőrség helyettes főnöke mostanában azzal a javaslatl állott elő, hogy az ilyen hivatásos bűnözőket megelőzési célzattal teljesen tartalmatlanná kellene tenni, miáltal a kriminalitást 50%-kal csökkenteni lehetne. Liebermann szerint eddig az elkövetett bűncselekményeket büntették, a büntetést megelőzte a rendszerint jóvá már nem tehető károkozás. Az új módszer szerint a hivatásos bűnözők kár és jogsérelem okozását meg kell akadályozni, ezért a hivatásos bűnözőknek védőőrzetbe vételét és központi táborokba való elhelyezését javasolja. Liebermann szerint az igen könnyen keresztülvihető és csak az kell hozzá, hogy az új német állam ugyanolyan eréllyel lépjen fel a társadalom ellenségével szemben, mint azt az állam politikai ellenfeivel szemben tette.

Washingtonban egy Poole nevű orvos új személyazonosító eszközzel kísérletezik. Szerinte az orrv alakja minden embernél más és ezenkívül az egész életen keresztül maradandó is. 2000 röntgenfelvétellel igazolja, hogy az orrv még ikertestvéreknél is változó. Egy német tudós a pedokoplában lát új, jól használható személyazonosító eszközt. A pedokopu a talpon levő hőrfodorrajzon alapul. Legújabban a hangnak filmen való rögzítését is fel akurják használni személyazonosító és nyilvántartási célokra. A hang alaphangból és bizonyos magas hangokból tevődik össze, az utóbbiak teljesen egyéniék.

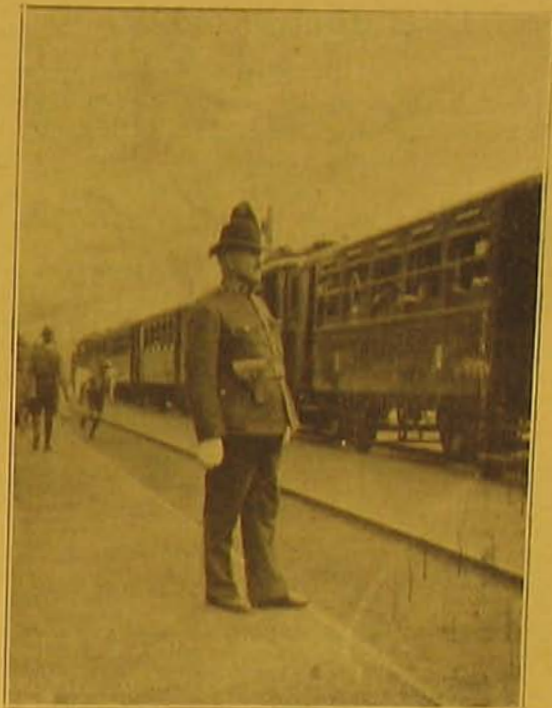
Berlinben már 12 év óta büntügyi tanácsadó iroda működik, melyet a porosz hellymihliszterlum állított fel. A tanácsadó megelőző célok at szolgál. Az iroda szakaszerű tanácsokat ad arra nézve, hogy kiki otthonát, üzemet miként védje meg betörők és tolvajok ellen. Egész kis múzeuma van a legmodernebb technikai védőberendezések-ből, melyekből a tanácsot kérő kikeresheti a neki legmegfelelőbbet. A tanácsadó iroda azonban megóvja a hozzá-

fordulókat attól is, hogy eséljen és széllámások közepén járassanak. Az álláskezesek általában tanácsot, mielőtt a kuciót letennék és a hitelt kereső is itt érdeklődik a közvetlen megbízhatósága felől.

Betörés ellen számos új, a modern technikát dicsőítő védőberendezést használnak fel. Az utóbbi években pl. gyakori a kirakattívek betörése és a kirakat kifosztása. Van olyan berendezés, mely a kirakattíveg betörése pillanatában könnyfokozó gázt kibocsátó készüléket hoz működésbe és olyan is, mely az üvegbetörés után közvetlenül automatikusan, acélredőnyvel zárja el a kirakatot.

A newyorki rendőrség kis kéttüléses autókkal van felszerelve, melyek állandóan a város utcáin portyáznak. Minden autó rádió adó- és vevőkészülékkel van ellátva. Az autóknek meghatározott mozgási körletük van. Az, akinek valamilyen veszély esetén a rendőrség segítségére van szüksége, betelefonál a rendőrség rádióközpontjába, honnan rádión adott rövid utasítással a helyszínhez legközelebb tartózkodó autót odairányítják. A rádiós rendőrség villámgyors működését a legjobban az alábbi példával lehet szemléltetni. A Longfellow-utca 1715. szám alatt lakó Frank nevű ruhakereskedőhöz két ember állított be ruhavásárlás ürügye alatt. Midőn a kereskedő pénzeszközét kinyitotta, hogy a vevőnek visszaadja, a „vevők” egyike revolvert fogott rá, a másik pedig a fiók tartalmát magához vette, azután hozzáfutott egy csomó értékes ruhanevelő szeszcsomagolásához. A kereskedő a pultr mögött lábbal megnyomott egy villamos csengőgombot, mely a védőegyesület központjában csak annyit jelzett, hogy a kereskedőnek súlyos veszély miatt rendőrségre van szüksége. A védőegyesület a segélykérést haladéktalanul továbbította a rendőrségi rádióközpontba, mely rádión azonnal a következő utasítást adta: „Itt központ. 629, 1039 és 129-es kocsik! Longfellow utca 1715. Frank kereskedőhöz. 30.” A harmincas szám a rádiókódex szerint súlyos bűncselekményt jelent. A központ rendelkezését 5 óra 5 perckor adta le, 5 óra 11 perckor már beérkezett a 629. számú kocsi jelentése arról, hogy a tetteseket elfogta. A rádiós motoros rendőrséget 1932-ben létesítették, azóta a súlyos bűncselekmények száma New-Yorkban egy ötödésszel csökkent. A fentemlített védőegyesület némi magyarázatra szorul. Nagy metropolisokban vannak magánvállalatok, melyek előfizetik lakásaiba, üzletébe riasztó- és jelzőkészleteket szerelnék be, melyek veszély esetén a vállalat központjához helyiségében jelzést adnak.

Befejezésül egy folyó évben Olaszországban előfordult érdekes nyomozást ismertetek. Néhány hónappal ezelőtt Firenze egyik bankjában 80.000 líra csekket mutatnak be. A csekk kiállítójaként egy gazdag régiségkereskedő szerepelt. Az aláírás rendben volt, az összeget akárki nélkül kifizették. Midőn a bank a régiségkereskedőnek megküldte a bankszámla kivonatát, kiderült, hogy a csekk hamis volt. Rövid időközökben ugyanilyen csekkcsatlós történt Rómában és Milánóban is. A nyomozás először nem tudott a csekkcsatlós kitérő névre támpontokat szerezni, később azonban mégis sikerült egy naposra gyanúsítható személyt kikutatni. Az illető nyugalmazott katonatiszt volt, ki a világháborúban balkarját elvesztette, jobbkarja pedig éveken keresztül békés volt, de azt utólag teljesen meggyógyították. Az írásszakértők annak a véleményüknek adtak kifejezést, hogy a hamisított csekkeken lévő írás nem az írásszakértők a gyanúsított kezétől, de gyanúsítottat a bankok alkalmazottai sem ismerték fel. A nyugalmazott tisztet egyéb gyanúok miatt emek dacára állandó megfigyelés alatt tartották.

Fényképpályázatunkból: Vasúti pályaudvar.
(Antal Imre vasközi őrségi őrmester felvétele.)

Egy szép napon a gyanúsított a Rívlórán utazott, hogy az őt figyelő detektív is követle. A tengerparton a detektív egészen különböző dolgot tapasztalt. Alig tíz lépés távolságban heverésztve megfigyelte, hogy a gyanúsított jobb lábjával hihetetlen ügyességgel ábrákat és betűket írta a tengerpart fönyébe. Kiderült, hogy a gyanúsított abban az időben, midőn balkarját elvesztette és jobbkarján béna volt, kétségbeesésében megtanulta a lábujjait használni és különbözően az írásban hihetetlen tökélyre vitte. Azoknak a kórházaknak orvosai, ahol ebben az időben ápolták, esodájára juttak és különböző ügyességek próbált emlékeit megőrizték. Ez okozta a gyanúsított vesztét. A lábíráspróbák és a hamisított csekkok írásra közt az írásszakértők kétségét kizáróan kimutatták az igazságot, amire a gyanúsított beismerő cselekményrel. A hamis csekket testvérbátyjával váltattak be a bankokban.

Fényképpályázatunkból: Köszöndésű hírdő kaphondból.
(Petrőcsy Mihály gőnyül őrségi th. felvétele.)

Csendőrhistoriák.

Büntetés.

Egy öreg törzsőrmester portyázás közben megharagudott a másodcsendőrré. Nem hagyta a tekintélyét, hanem megállított és szigorú vezényszóval futást parancsolt neki.

A járőrtárs súlyba vette a puskáját és hatalmas lépésekkel futni kezdett.

A járőrvezető azonban nem látván okot arra, hogy a járőr különváljék, maga is velefutott a másodcsendőrré. Mikor már a nyelve kilógott, — nem a másodcsendőré, mert az fiatal volt —, akkor megint megszólalt a törzsőrmester nagy lihegve:

— Alj! Na öcsém, kellett ez magának?

Az ölelmes csavargó.

Fiatal csendőr útvonalportyázás közben elfogott egy csavargót. Útja a szárnyparancsnoki állomáson vezetett át, bement jelentkezni. Úgy gondolta azonban, hogy a szárnyirodába csak nem állíthat be egy csavargóval, egyszerűen kint hagyta a folyosón, maga pedig bement s jelentkezett:

— Százados úr, alázatosan jelentem, hoztam egy csavargót.

— Hol van? — kérdezi a szárnyparancsnok.

— Kint van a folyosón.

A százados úr gyorsan kinézett a folyosóra, de természetesen nyoma sem volt már ott csavargónak. Megugrott s ebben neki volt igaza.

A meglétfált ellenőrző.

Egy őrmester írja:

Csendőréletem negyedik évét szolgáltam az egyik alföldi őrsön. Az Alföldön pedig ugyancsak rátűz az ember fejére a nap, ha kánikua idején nekidurálja magát.

Egy ilyen forró nyári délután ellenőrző szolgálatban voltunk az őrsparancsnokommal. Egyik meglehetősen távoli lakatlan tereptárgynál letáboroztunk, hogy ha már ügyis fokozhatatlan a forróság körülöttünk, egy verejtékkel legalább a szalonnát is megsütjük s aztán bevárjuk a járőrt.

Nekitámasztottuk a puskákat egy fának, elhelyezkedtünk az árnyékban s forgatni kezdtük a nyársat. Nem hiszem, hogy a szalonnasütés tudományát akárhol is értenék úgy, mint az Alföldön. Ott megvárják, amíg parázs lesz a tűzből s aztán a parázs fölött aprólékos türelemmel rózsaszínűre pirogatják a szalonnát. Érthető, hogy ebben a műveletben elálmosodtunk s mikor megettük az ebédünket, végigterültünk a fűvön. Elaludtunk, ami viszont már nem egészen érthető.

Egyszer aztán nagy csörtetéssel, dobogással megérkezett az ellenőrzendő járőr s jelentkezett. Hát bizony, a helyzet meglehetősen ferde volt. Furcsa ellenőrzés, mikor az ellenőrzendő költi fel az ellenőrzőt. S hozzá még nem is a legkatonásabb külsőségek között. A forró nyári délutáni álomból felriadó ember tekintete nem éppen acélos, hanem inkább vérekes s mondjuk meg: egy kicsit bamba. A torzomborz, szélkuszált hajzat, végig nyitott zubbony sem nagyon alkalmas az előjárói tekintély emelésére. Így üldögéltünk mi ketten, a járőr pedig fegyelme-

zetten állt előttünk, mint a cövek. Csupán a bajtársak bajsza sarkában vettem észre valami visszafojtott mosolyt. Határozottan kényelmetlen volt a helyzet.

Őrsparancsnokom maga is érezte, hogy hiba van a kréta körül, de nem a gyors összeszedelőzködésben kereste a megoldást. Ehhez nem volt elég fürge és határozott, ehelyett a járőrt is leültette a fűre. Azok leültek, előbb a puskájukat ugyancsak a fához támasztották.

Igen ám, de ahogy ezt a mozdulatukat szemmel követtem, feltűnt, hogy csak két puska van a fa mellett. Mivel pedig az övékét a szemem előtt, most tették oda, a rejtélynek csak az a megoldása lehetett, hogy a mi puskáink megfoghatatlan módon eltűntek. Egy pillanatra még abban reménykedtem, hogy kábult szemmel nem látok jól, azután elismételtem magamban nehányszor, hogy kétszer kettő négy. tehát mégiscsak négy puskának kellene ott lennie.

Felálltam s a fához sunfordáltam, mintha a lombok alól az eget akarnám kémlelni: lesz-e eső. Gyors pillanattal körülnéztem, hátha a fűbe dőltek a puskáink, de ott sem láttam azokat. Most már bizonyos voltam benne, hogy amíg aludtunk, valami kőbor ember ellopta a puskáinkat. S hát, mit tehet ilyen esetben a másodcsendőr? Jelentést tesz a járőrvezetőjének.

En is jelentést tettem. Őrsparancsnokomat annyira meglepte a dolog, hogy szóhoz sem jutott. Ott álltunk mindketten tehetetlenül s én úgy irigyeltem a puskát a másik járőr tagjaitól, mintha színaranyból öntötték volna. Ha akkor valami jó angyal odaejtette volna elém a puskámat, hogy megmarkoljam a tusát s aztán soha ki ne engedjem a kezemből!

Amit kívántam, bekövetkezett, csak nem nagyon dícsőséges és örvendetes módon. Az ellenőrzendő járőr vezetője hirtelen elnevette magát. Gondoltam, joga van hozzá. Őrsparancsnokom azonban dühbe gurult s nem sok jót ígértem magamban a nevető bajtársnak a bekövetkező szavakkal kapcsolatban, ezek azonban nem születtek meg. Nem volt rá idejük, mert a nevető bajtárs maga is megérezte a készülő zivatart s hirtelen megszólalt:

— Tiszthelyettes úr, hozom a puskákat.

S elindult egy közeli árok felé, előszedte onnan a puskáinkat s aztán olyan arccal, amikor az ember nem tudja, szabad-e nevetnie, vagy sem, odahozta. Az ellenőrző járőr így akarta megrézfálni az ellenőrzőt abban a hitben, hogy végül is nevetés lesz a dologból.

De bizony nem nevtünk. Kínos, fanyar szorongás volt körülöttünk a levegőben, egyikünk sem tudta, mit illik ilyenkor mondani felfelé és mit lefelé.

Ügyes jelentés.

Mikor a rádió rohamosan terjedni kezdett, az egyik osztályparancsnokság nyilvántartást akart készíteni arról, hány és milyen készülék van az őrsökön s hány lakatnyára van antenna felszerelve. Az őraóknak ezeket az adatokat be kellett jelenteniök.

Az egyik őrs jelentése a következőképpen szólt: „Fenti őrs laktanyájának a tetejére rádióamatőr felszerelve nincs.”

Hol szolgált?

A szemlét tartó tiszt megkérdez egy fiatal csendőrt: — Hol szolgált azelőtt?

— Főhadnagy úr, alázatosan jelentem, Illyefalván, egy öregasszonynál...

A harmincéves háborúban a katonák családjaikat, kiszolgáló személyzetüket, vagy szeretőiket a háborúba magukkal vitték. A legelőzöltebb közkatonának is volt egy hasonlóan toprongyos suhanece, aki öt kiszolgált. Egy újonnan alakult, 3000 emberből álló német gyalogezred csak a megalakulás helyéről már 2000 nővel indult el. És mennyit szedett még fel útközben.

Irány a lyuk!

Az egyik örs udvarát kőfal veszi körül. A kőművesek tréfás kedvükben beléfalaztak egy üres üveget, amelynek csak a feneké látszott ki a falból. Valamelyik csendőr kiverte a flaskó fenekét s most a falon csak egy lyuk látszott az üveg helyén.

Az őrsparancsnokhelyettes kiszemelte magának ezt a lyukat egy gyakorlatozás alkalmával s annyira rákapott, hogy sorakozó alkalmával mindig a lyukat jelölte meg iránynak. Egyszer aztán az egyik csendőr betapasztotta a lyukat. Olyan ügyesen csinálta a dolgát, hogy a lyuknak nyoma sem látszott.

Másnap váratlan szárnyparancsnoki szemlét kapott az örs, sorra kerültek a gyakorlatok. Az őrsparancsnokhelyettes biztos volt a dolgában s elhangzott a megszo-
kott vezényszó:

— Csendőrraj! Sorakozó! Irány a lyuk! — miközben odanézett a szokott helyre, hogy mutassa is az irányt.

A lyuk azonban eltűnt s a vezénylő olyan zavarba jött, hogy mindenről megfeledkezve odafordult a rajhoz s izgatottan kérdezte:

— Hova tették a lyukat?

Erre már a szárnyparancsnok úr is kíváncsi lett, miféle lyukról van szó s amikor a helyzet tisztázódott, nem tudott egy mosolyt elnyomni. Az őrsparancsnokhelyettes pedig nagynehezen talált egy másik — irányt. De az már nem lyuk volt, hanem a templomtorony, mert azt csak nem hordhatják el a helyéből.

Cigányhizelgés.

Cigányt szuttyongat a járőr. A cigány elkezd rimánkodni:

— Csokulom a kakastollát, a suronya csillogását, azs aranyos sarkantyúja ragyogását, gyémántos terzs úr, engedjen sabadon!

— Nem vagyok én törzs úr, hallod-e! — mondja a csendőr.

— Hát perse, hogy nem terzs úr, nem is érmester úr, hanem csuksfiler úr! — igazítja helyre a cigány a hibát.

A pók.

Laktanyaszemlét tart a szakaszparancsnok. Fellebbent egy képet a falon s fók fut ki a kép alól. A szakaszparancsnok megszólal:

— Ne félj kis pókocská! Sohse szaladj, elérhetsz itt te ezektől a csendőröktől akár száz évig is!

Jelentkezések.

A szárnyparancsnok szemlére érkezik, K. János próbacsendőr egyedül van otthon s jelentkezik:

— Százados úr, K. János... K. János százados úr... egy járőr elment órát csinálni, az őrsparancsnok elment őket megfogni.

Román vidéken szemlét tart a hadnagy szakaszparancsnok. Bevonul egy járőr s a járőr-vezető jelentkezik:

Az egyik magasrangú császári tisztről a harmincéves háborúban az a hír volt elterjedve az ellenség táborában, hogy nem fogja őt a közönséges puskagolyó. Akadtak többen, akik tanuskodni voltak hajlandók, miszerint legalább húsz esetben látták, hogy a golyó lepattant róla. Végre az egyik svéd katonának sikerült egy ezüst gombbal lelőnie.

— Hadnagy úr, alazatosan jelentem, szolgálatból bevonulta, portyazta, semmi nem észlelte, egybe alazatosan kérem nősülési engedély.

Buzgó helyettes.

A szárnyparancsnokot néhány hetes vezényeltetése alatt a helyi szakaszparancsnok helyettesítette. Mikor a szárnyparancsnok bevonult, a szakaszparancsnok jelentést tett a fontosabb eseményekről, többek közt arról is, hogy X. Y. tiszthelyettes meghalt.

Néhány nap múlva a szárnyparancsnok az elhelyezési kimutatásban a következőket látja. Az n-i örsnél X. Y. tiszthelyettes neve ki van húzva s a szakaszparancsnok odaírta: „A kériületi parancsnokság ...kelt ...számú parancsa folytán meghalt.”

CSENDŐR LEKSZIKON.

80. kérdés. A főmagánváltó a város külső területén lakik, ahol a csendőrség látja el a közbiztonsági szolgálatot, míg a belső terület az államrendőrséghez tartozik. A város belső területén levő őrs-laktanyában megjelenő főmagánváltót panaszával az őrs a helybeli járásbíróshoz utasítja. Helyesen járt-e el az őrs?

Válasza. Az őrs a Szut. 400. pontjának 1. alpontja értelmében szabályszerűen járt el, mert a főmagánváltó a járásbíróshoz székelyén lakik. Az a körülmény, hogy a város külső területén van lakása, a Szut. 400. pontjának alkalmazásában nem tesz különbséget, valamint az sem, hogy ez a külső terület közbiztonsági szempontból más rendőri közegek alá tartozik, mint a belső terület.

81. kérdés. Miért tiltja meg a Szut. a csendőrnek jegyzőkönyv felvételét s miért nem engedi meg legalább az őrsparancsnoknak, aki szakaszú jegyzőkönyv felvételére kétségtelenül képes lenne? Melyek azok az esetek, amikor a csendőrnek a nyomozás során — a községi előjáróság útján — mégis jegyzőkönyvet kell felvennie? Nem válnék-e nagyobb hitelességűvé a csendőr jelentése, ha azt nemcsak úgy, mint most, egyszerű jelentés alakjában, hanem jegyzőkönyvekkel támogatva tehetné meg? A pénzügyőr is csak olyan közeg, mint a csendőr s neki meg van engedve, sőt elő van írva jegyzőkönyv felvétele. Vannak külföldön csendőrségek, amelyeknél szintén szabály a jegyzőkönyv felvétele. Mi akadályja lehetne annak, hogy ez a rendszer nálunk is meghonosodjék?

Válasza. A Büntető Perrendtartásban nincs olyan rendelkezés, amely megtiltaná a rendőri közegnek, tehát a csendőrnek is, hogy az általa végzett nyomozó eljárás során jegyzőkönyvet vegyen fel. A perrendtartás végrehajtása tárgyában kiadott 130.000—1899. számú belügyminiszteri rendelet 180. §-a kimondja ugyan, hogy tanút vagy terheltet a rendőri közeg jegyzőkönyvileg nem hallgathat ki, ez azonban csak közigazgatási, vagy mondjuk ügyviteli s nem pedig törvényszabta tilalom. Nem lett volna tehát semmi akadály a csendőröknek is jegyzőkönyv felvételére kötelezése.

Annak következtében azonban, hogy a tilalom fennáll (Szut. 298. pont b) alpont és 299. pont 2. bekezdés) a csendőr csak jelentést készíthat az általa végzett nyomozó cselekményekről s így u. n. alakszerűtlen nyomozást végez. A csendőr a törvény értelmében szintén nyomozó közeg lévén, nem kötik őt a nyomozásnak a törvényben meghatározott alakszerűségei, elsősorban a jegyzőkönyv felvétele,

Hogy azonban a csendőrnek egyenesen tilos jegyzőkönyv felvétele mellett végeznie a nyomozást, ez nemcsak a Szut. 298. b) pontjából, hanem a Szut. rendelkezéseiből általában következik, amelyek megszabják a csendőrnek a nyomozás módját, a csendőr eljárásának alakszerűségeit, ami egyúttal azt a tilalmat foglalja magában, hogy a csendőrnek másként eljárnia nem szabad.

Ezzel szemben a nyomozó hatóságoknak a legtöbb esetben, elsősorban a kihallgatásokról, a szemlérlől, lefoglalásról, házkutatásról és személymotaózásról jegyzőkönyvet kell felvenniök a törvény alapján kiadott Nyomozati Utasítás (30.000—1899. sz. belügyminiszteri rendelet) értelmében. Ugyanez az utasítás már kifejezetten megtiltja a rendőri közegnek, hogy eljárásáról vagy eljárása valamely mozzanatáról jegyzőkönyvet vegyen fel, hanem eljárásáról és annak eredményéről jelentés szerkesztését teszi kötelességévé. Ugyanakkor egy sajtószéri rendelkezéssel is él, amennyiben 210. §-ában a következőket mondja: „Az esetleges gyanúsítások kikerülése végett kívánatos, hogy — hacsak lehet — minden egyes esetben a rendőri közeg a jelentésében foglaltakat magán a jelentésben a tanúk, a házkutatást vagy átkutatást és személymotaózást szenvedő által aláírásukkal megerősítse.” Mindjárt megjegyezzük, hogy, ezt a rendelkezést a gyakorlat hatályon kívül helyezte, mert sem a rendőri közegnek nem követték, sem a nyomozóhatóságok és a bíróságok nem kívánták.

Különös fordulatot jelentett az alakszerű (jegyzőkönyvező) nyomozás kérdésében a törvénykező egyszerűsítéséről alkotott 1930. évi XXXIV. törvények. E törvény 107. §-ának 2. bekezdése a következőket mondja: „A kir. törvényszék, mint egyesbírószak hatáskörébe utalt oly bűncselekmény esetében, amelynek jogi és ténybeli megítéléséhez egyszerű, a nyomozás csak a vád tájékoztatására legszükségesebb adatok felderítésére szorítkozik. Ily ügyekben — mondja tovább a törvény — a nyomozó szerv csak tényvázlat szerinti rövid tájékoztatást terjeszt a kir. ügyészség elé, a kir. ügyészség pedig, ha nem tartja szükségesnek a nyomozás kiegészítését, alakszerű vádirat vagy vádirat mellőzésével késedelem nélkül a tárgyalás kitézését indítványozza a kir. törvényszék egyesbírájánál.”

Itt tehát nem kevesebb történt, mint az, hogy a törvény a nyomozó hatóságot is felmentette meglehetősen rugalmas megszorítással az alakszerű (jegyzőkönyvező) nyomozás alól. (Rugalmas a megszorítás azért, mert viszonylagos és tág értelmezést megengedő feltétel „a jogilag és ténybelileg egyszerű megítélés” bűncselekmény.)

A törvényhozásnak ez az újabb állásfoglalása arra mutat, hogy a fejlődés a nyomozásnak az alakszerűségektől való megszabadítása felé vezet. Ebben a fejlődésben az angol rendőrség szolgálhat mintául, amely a büntető cselekmények felderítése céljából endkivüli hatalommal van felruházva minden előleges ellenőrzés nélkül. Az angol törvényhozás nagy bizalmat előlegez a rendőrségnek abban a tudatban, hogy a rendőrség súlyos körülmények közt a társadalom védelme érdekében a legfontosabb hivatást teljesíti. Angolországban, amíg az ügy a rendőrség kezében van, menetére semmiféle hatóságnak nincs befolyása. Az az egész nagy hatalom, amely Európá többi országaiban hatáskörök szerint tagolja a kir. ügyészt, a vizsgálóbírókat, a rendőrhatalmokat, rendőri közegeket stb., stb. illeti, Angolországban mind a rendőrség kezében összpontosul. Ezzel a hatalommal jár el, kutat, megfigyel, nyomoz, vizsgál saját észlelete vagy a Panaszos feljelentése alapján mindaddig, amíg a tettét el nem fogta és a bűncselekmény bizonyítékait össze nem ezede. Ez a széleskörű rendőri hatalom nincs lényegesen alakszerűsége közt. Ha a rendőri akár panasz folytán, akár saját észleletei alapján valakit a rendőrségi állomásra behoz, a vezető vagy szabadon bocsátja az illetőt, ha nem látja helyét az üldözésnek, vagy panaszlevelet szerkeszt a az illető ennek a kísérletében 24 órán belül átadja az ü. n. rendőrbírósnak, vidéken az ü. n. békebíróknak. A panaszlevél, amely semmi más, mint különféle rovatok kitöltése, az angol nyomozásban tökéletesen betölti azt a szerepet, amelyet nálunk a endőrség és vizsgálóbíró jegyzőkönyvei, a kir. ügyész indítványai, a szakértők véleményei stb. képviselnek. Ily egyszerűség mellett történhetik meg, hogy Angolországban az ü. n. rendőrbírószak egy-egy bírójára napi 7 órai hivatalos idő alatt 30 bűnügyet is elintézik.

A bűnvádi eljárás alakszerűségei általában azt a célt szolgálják, hogy a nyomozó cselekmények érvényessége és hitelessége ezekhez lévén kötve, a lehető g szerint kizárják

a hatósági önkényt. Ez nemcsak a bűnvádi eljárás alá vont egyének érdekében kívánatos, hanem általában szolgálja minden polgár érdekét s az ilyen alakszerűségekkal megkötött bűnvádi eljárásokat a polgári szabadság követelményeként hangsúlyozzák. Az alakszerűségekkal megkötött nyomozás és vizsgálat azonban nem egyszer alakszerűségekkel megbénított nyomozássá válik s amellett igen sokszor olyan hosszú időre tolja el a bűn megtorlását, hogy az már szinte hatóerejét veszti el, nem is szólva arról, hogy az elhúzódas a bizonyítékok elhalványulását és megsemmisülését is előidézheti. Az alakszerűség tehát sarkalatos ellenében van a gyorsaság elvével, amely pedig elsősorban követelménye minden nyomozásnak.

Ezért újabb időben, amikor a bűn hatalma oly nagy lett, hogy nemzetközi büntettes-szervezetekre is támaszkodhatik s ennél fogva mindinkább általános lett az óhaj, hogy legalább is egyes bűncselekményekre vonatkozólag nemzetközi összeműködéssel védekezzenek a művelt államok, a büntetőjogi irodalom is, egyes politikusok is mindinkább hangsúlyozták, hogy a társadalmi és állami rend hathatósabb védelme végett a nyomozó eljárást lehetőleg mentesítsék az alakszerűségek késleltető és sokszor bénító feltételeitől. Amint látjuk, a magyar törvényhozás is tett már ebben az irányban kezdő lépéseket.

Ennek a megfontolásnak szülőke azonban az a tapasztalat is volt, hogy a nyomozásnak alakszerűséghez kötése a nyomozás késleltetése mellett legfeljebb csak megnehezíti, de nem zárja ki a visszaéléseket. Emellett sűrűn előfordult, hogy a legalakszerűbben és leghiteltebben tanúsított nyomozó cselekmény érvényességét is megtámadták a bűnvádi eljárás alá vont egyének védelmében, vádakkal illetően a nyomozó hatóságot vagy közegét, ha a legkifogás-talanabban járt is el. Nyilvánvaló lesz tehát mindinkább, hogy az alakszerűség nem sokat jelent, ha a nyomozást lelkiismeretlen vsgy tudatlan szervek végzik, viszont lelkiismeretes, kötelességtudó, avatott és felelősségüket átérző szervek kezében alakszerűség nélkül is meg lehet óvni a polgári szabadság érdekeit éppen úgy, mint a büntető igazságszolgáltatás követelményeit.

Ha vannak tehát olyanok, akik azt hiszik, hogy a csendőrség nyomozása nyerne hitelességen, szakszerűségben és célszerűségben, ha a csendőrt jegyzőkönyvek felvétele jogositának s jelentések szerkesztése helyett kihallgatási és egyéb jegyzőkönyvek írására köteleznék, azok nem ismerik a jogkifejlődés irányát, de a csendőrt is belezavarják az alakszerűségek tömkelegébe, ez pedig a csendőri munkának csak ártalmára lenne, hasznára semmiesetre.

A csendőrség intézménye hosszú évtizedeken át az alakszerűtlen nyomozás alapelvein épült fel s a csendőrségi je-

De miért kelljen elveszünk, avagy kétségben esünk, mig csontjainkban velő, ereinkben vér, mig lsten mennyországban az mi bizodalunk lehet, mig karunkban kopját, markunkban szablyát szorithunk? Avagy külbnd compositioból vagy-on-e a mi ellenségnk felépitve? vagy nem azoktul a vitéz magyaroktul származtunk-e mi, kik kevés néppel számtalan sok ezer pogányok t kergettek? Nincsen-e Istennek hat lbában Hunyadi Győzdelmeit, Mátyás király dicsőségeit kezünkben ismég ujjonnan megvirágoztatni? De ugy, ha minanyáján egy szívvel egy lélekkel, segítségül híván Istennek szent nevé, körmösen nyulunk a magunk dolgához, és fáradsunk, vigyázunk, tusakodunk a mi életünkért. A fáradhatatlan szorgalmatosság, az un lom nélkül való vigyázás, az kész gyorsaság és a gyors készség szokta annak a drága fának gyümölcsét elérni, kit az emberek dicsőségnak hívnak. Minéinknek pedig magyaroknak nem csak dicsőségnk, de a megmaradásunk is abban vagyion. Nem valamirebire hívok senkit, nem habahurjával kívánom az mi nemes resolútionkat, hanem okosságunk mértékletelességével és állhatatos szívünknek megkeményítésével akarnám, hogy elállanánk erre a nemzetünknek utolsó szükségére és a szerencse-bírónak utolsó sententia-kimondására.

lentések helyes szerkesztésére irányuló törekvés szüntelenül csiszolta az ilyen irányba terelt szaktevékenységet. Ha most máról-holnapra más rendszerre kellene áttérni, olyan új helyzet állna elő, hogy évtizedekbe is beletelhetnék, amíg a csendőr az új módszerekhez hozzáfazszik és hivatása magaslátára emelkedhetik. Emellett hiába lennének a felek és tanúk által aláírt jegyzőkönyvek, nem menekülne meg attól a vádtól, hogy a jegyzőkönyv rossz, helytelen, téves vagy hamis. A kelepchébe került büntettek napról-napra hangoztatnak ilyen vádaknak nemcsak a rendőrhatalom jogi jegyzőkönyvek, hanem a vizsgálóbírói, sőt ítélőbírósági jegyzőkönyvek ellen is. Az ilyen vádak és ilyen irányú nyílt vagy burkolt gyanúsítások ellen csak egyetlen igazi védekezés van. Nem a vádaskodók és gyanúsítók bünvádi eljárás alá vonása (bár, ha sikerre vezetnek mutatkozik, ezt is meg kell tenni), hanem az a köztudat, hogy az eljáró hatóság vagy közeg megbízhatóságához, lelkiismeretességéhez, törvénytiszteletéhez nem fér kétség és főleg nem ér fel hozzá egy büntetett rágalma. Ez a köztudat pedig csak úgy keletkezik és szilárdul meg, ha a nyomozó szervekre nem bizonyul rá hamis, felületes, hiányos, tudatlanságra és felületességre valló jelentések szerkesztése.

A magyar csendőr hosszú idők nehéz munkájával megszerezte magának azt a hírnevet, hogy pártatlanság és az igazságra való törekvés vezérli munkájában. Nagy hibát, sőt bünt követ el tehát az a csendőr, aki akár azért, hogy munkáját szebbnek és eredményesebbnek tüntesse fel, akár pedig azért, hogy egy közbiztonsági zavartól megszabaduljon, a valóságtól csak részletekben és árnyalatokban is eltérő jelentést szerkeszt, mert ilyen eljárásával az egész testület jóhírnevét rontja. A bíróság előtt ugyanis rendszerint kiderül, hogy a csendőr szépített, lényeges dolgokat elnagyolt, felületesen járt el, megokolatlan túlzással vagy egyéb módon tanujelét adta elfogultságának, járatlanságának vagy nemtörődömségének. Minden csendőr tehát úgy végezze munkáját, hogy kifogástalanul a valóság követelményeit szolgálván, letéteményese legyen nemcsak a testület, hanem az egész ország bizalmának is. Ez a bizalom kötelezi őt a törvény követelményei mellett a lelkiismeretességre, pontosságra és pártatlan eljárásra.

Azok, akik a jegyzőkönyvvezető nyomozás hívei, azt is elfelejtik, hogy a jegyzőkönyvvezető csendőrnek teljesen új módszereket kellene megtanulnia, amint azt már fentebb is jeleztük, munkája végzésében. A jegyzőkönyv felvételének technikája nem olyan egyszerű, mint némelyek gondolják. Igaz, hogy itt is az a szempont, mint a csendőri jelentésnél, hogy a valóságot kell szem előtt tartani, azonban minden egyes jegyzőkönyv önálló és magában egész okirat lévén, kiállításra különleges szabályok alá esik. Nem igen lehet a jegyzőkönyvet ennélfogva oly stílusban szerkeszteni, mint a jelentésbe foglalt vallomást, ahol a lényeg követelményét meg lehet írni anélkül, hogy a tanú sajátos beszédmódorához alkalmazkodnánk; a jó tanuvallomási jegyzőkönyvnek első kelléke a tanuvallomás visszaadása lehetőleg szószert, első személyben tett kijelentésekkel (látam... hallottam, hogy...). A jegyzőkönyvvezető nyomozásnak ezenkívül megfelelő helyiségre van szüksége, ami a csendőr mozgékonytágra egyszerűen agyonútná. Meg kell bírkozni a felolvasott jegyzőkönyvet meg nem értő tanú ellenvetéseivel vagy különleges kívánságaival stb. Mind az végül oly idővesztést jelentene a csendőrnek, hogy lassan, de biztosan akták mellett görnyedő, munkával ügyonyterhelt s kedveszegt hivatalmokká alakulna át. Ki akarja ezt?

Örüljünk annak, hogy a csendőrnek nem kell jegyzőkönyveket írnia. Ha olyan nyomozó cselekményt kell foganatosítani, melyeknél a törvény az alakszerűségeket megtartását (jegyzőkönyv felvételét) rendeli (Szut. 299. pont 2. bekezdése), elsősorban a kir. járásbírósághoz vagy a vizsgálóbíróhoz kell fordulnia, rövid úton, esetleg távirattal vagy távbeszélőn. Ezeknek az eseteknek leggyakoribbja a halálosan sérült sértettnek vagy halálos betegségben szenvedő tanaknál kihallgatása eskü alatt, a lefoglalandó tárgy kiadására való szorítás, lefoglalt postai küldemény felbontása, mert ezeket a cselekményeket a rendőri hatóság sem foganatosíthatja, sürgősség esetén sem. A községi előjárásnak, mint rendőri hatóságnak igénybevétele lehetőleg mellőzzük, mert maga a Nyomozati Utasítás is a csendőrség nyomozó munkájára helyezi a főtúlyt, a községi előjárásnak csak tulajdonképpen közvetítő szerepet szánt a csendőrségi hatáskörbe nem tartozó nyomozó cselekmények végzésében a vizsgálóbíróhoz, illetve a kir. ügyész-

Az örs vezetésének egyszerűsítésére kiírt pályázatunk eredménye.

Lapunk folyó évi 8. számának 253. oldalán pályázatot hirdettünk olyan pályamunkákra, amelyek az örs ügyvitelének egyszerűsítésével és nagyobb örsökön az örsparancsnok személyes elfoglaltságának csökkentésével foglalkoznak és e kérdések megoldására életrevaló javaslatokkal szolgálnak.

Örömmel állapítjuk meg, hogy pályázatunk iránt igen szép érdeklődés mutatkozott. A pályamunkák között egy sem volt, amelyik valami helyeset, hasznosat ne tartalmazott volna. A pályázók igen nagy szorgalommal és lelkiismeretességgel dolgoztak s ennek köszönhető, hogy munkáik nemcsak mint ilyenek, de mint javaslatok is, igen értékesek.

A pályamunkák megbírálását Szádai Rezső ezredes úrnak, a m. kir. csendőrség szabályzatszerkesztő és tanulmányi bizottsága elnökének vezetése és elnöklete alatt háromtagú bizottság végezte. A 40—60 oldalnyi pályamunkák áttanulmányozása és lelkiismeretes elbírálása a bizottságnak több hétre terjedő munkát adott, éppen ezért kötelességünknek tartjuk Szádai Rezső ezredes és dr. Preszly Lóránd alezredes uraknak e helyütt is tiszteletteljes köszönetünket nyilvánítani, hogy ezt a nagy munkát az így szeretetével és a Csendőrségi Lapok céljainak önzetlen támogatására vállalni szívesek voltak.

A bizottság döntését az alábbi jegyzőkönyv tartalmazza:

JEGYZŐKÖNYV,

felvette Budapesten, 1933 november 8-án az alulírt bírálóbizottság, mely a Csendőrségi Lapok szerkesztőségének felkérése folytán a lap folyó évi 253. oldalán közölt pályázatra beérkezett pályamunkák megbírálása céljából alakult meg.

Jelen vannak:

Szádai Rezső ezredes, a m. kir. csendőrség szabályzatszerkesztő és tanulmányi bizottságának elnöke, mint a bírálóbizottság elnöke és

dr. Preszly Lóránd alezredes, a m. kir. csendőrség szabályzatszerkesztő, s tanulmányi bizottságának tagja, továbbá

Pinczés Zoltán őrnagy, a Csendőrségi Lapok főszerkesztője, mint a bírálóbizottság tagjai.

A bizottság megállapítja, hogy a Csendőrségi Lapok fentemlített pályázatára beérkezett pályamunkák a pályázat alaki feltételeinek megfelelnek s így azon résztvehetnek. Kizétel a „Revízió 1934.” pályamunka, mert ennek adatai, sőt egyes részletei a Csendőrségi Lapokban már megjelent egyik közleményből vannak merítve s ezért ezt a munkát a bizottság nem bírálja.

A pályamunkákat a bizottság tagjai október hó folyamán külön-külön részletesen áttanulmányozták és észleleteikről feljegyzéseket készítettek. Eme feljegyzések alapján a bírálóbizottság november 8-án 9 órától 13 óráig tartott ülésén valamennyi pályamunkát egyenként és teljes részletességgel megbeszélte.

A megbeszélés befejezése után és annak alapján a bírálóbizottság a kitűzött első díjat — aranyóra — a „Szóvita” jelű pályamunkának ítéli oda, mert a pályázat feltételeinek minden tekintetben ez a pályamunka felel meg legjobban. Szerzője az örs szolgálatának és életének alapos ismerője, javaslatai életrevalók és alkalmasak arra, hogy a pályázatban megjelölt célt: az örs ügyvitelének egyszerűsítését eredménnyel szolgálják. A pályamunkához

mellékelt számos nyomtatvány- és ügyviteli minta annak áttekintését, megértését igen elősegíti és ezáltal általános értékét is emeli.

Pinczés Zoltán őrnagy javasolja, hogy a második díjjal — ezüstóra — a „Revízió §.” jellegű pályamunka jutalmaztassék, mert ez — bár minták nélkül készült — az első díjjal jutalmazott munka után az összes többi munka között a legértékesebb.

A bizottság szótöbbséggel úgy dönt, hogy a második díjat a javaslatba hozott „Revízió §.” jellegű munkának nem ítéli oda, mert az egyszerűsítés kérdésével ez is részletesen foglalkozik ugyan a javaslatok között vannak, amelyek figyelemre érdemesek, de adataiban itt-ott túloz, bírálati pedig némely helyen megjegyzésre valtak okot.

A bizottság úgy dönt, hogy a második díjat egyáltalában nem adja ki.

Külön kiemeli és dicséretben részesíti a bizottság a „Szeretlek, hazám!” és „64.090” jellegű pályamunkákat, mert szerzőiknek kiváló szorgalmáról és nagy lelkiismeretességéről tesznek tanúságot és szintén tartalmaznak életrevaló, figyelemreméltó javaslatokat.

A bizottság a pályamunkáknak vagy azok némelyikének a Csendőrségi Lapokban való közlését a főszerkesztőre bizza, megjegyezve, hogy az első díjat nyert „Szavátá” jellegű pályamunkát feltétlenül, a „Revízió §.” jellegűt pedig kellő átsimítás után elsősorban tartja közlésre alkalmasnak. Kmft.

Dr. Preszly Lóránd alezredes s. k. Pinczés Zoltán őrnagy s. k. Száday Rezső ezredes s. k.

A jegyzőkönyvben foglaltak alapján felkérjük a megnevezett jellegű pályázatok szerzőit, közöljék nevüket a szerkesztőséggel. A szerzők neveit jövő számban fogjuk közölni. A közlésre kerülő pályamunkákat a szokásos szerzői tiszteletdíjban részesítjük.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Beküldte: Kovács Sándor II. alhadnagy (Nagybajom).

1904 március 31-én, Vestler Simon* cipész-mester nagybajomi lakos a nagybajomi őrsön feljelentést tett, hogy aznap vásáron való távolléte alatt ismeretlen tettes behatolt bezárt lakásába és onnan 1 darab 250 korona értékű aranyórát és 20 korona körüli váltópénzt elloptott. Az őrs egyik járőre ebben az ügyben eredménytelen nyomozást folytatott. Gyanúja az volt, hogy a sértett a vásáron elveszíthette az óráját és a pénzt és kardos felesége miatt most úgy tűnteti fel, mintha ellopták volna.

Kovács Sándor őrmester, a nagybajomi őrs akkori őrsparancsnoka másnap hozzákezdett a pótnyomozáshoz. Részletesen kikérdezte a sértettet és a helyszínt újból átvizsgálta, de eredményt szintén nem tudott elérni. Sér-

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

tett előadta, hogy a vásárra való távozásuk alkalmával csupán az előszobaajtót zárta be, a belsőszobaajtók és a szekrények záratlanok voltak. A házban csak ketten laktak feleségével, segítéje, inasa nem volt, mert külső munkásokkal dolgoztatott darabszámra, kiktől a kész munkát szokta átvenni. Arra a kérdésre, hogy a háznál más alkalommal nem történt-e lopás, azt felelte, hogy erre nem tud pontos választ adni. Már három ízben hiányzott ugyan kisebb-nagyobb összeg abból az asztaliókból, ahol a pénzét tartja, de mivel sohasem észlelt betörési nyomokat, mindig azt hitte, hogy előzőleg tévesen olvasta meg pénzét.

Kovács őrmester más véleményen volt. Az előző pénzhiányok és a legutolsó lopás között összefüggést látott. Sértett és neje előéletének, viszonyainak, egyéniségének tisztázása érdekében megindított puhaolás sértetre nézve olyan előnyös eredménnyel járt, hogy a lopás színlelését a lehetőségek sorából ki kellett zárni. Abból a tényből, hogy a tolvaj sohasem végzett tejjes munkát, mert mind a négy ízben a pénznek csupán egy részét, még pedig mindig csak az aprópénzt vitte el, a többit a fiókban hagyta és az utolsó lopásnál a pénzen és órán kívül szintén módjában állott volna egyéb értékeket is magával vinni, arra következtetett, hogy a lopásokat valami házi szarka követheti el, akit különösen az első három lopásnál az a szándék vezérelhetett, midőn a fiókban talált készpénznek csupán egy részét lopta el, hogy ilyen módon sértett ne jöjjön rá a lopásra. Azt a tényt, hogy a tettes mindig csupán aprópénzt vitt el, csakis a tettes elővigyázatosságával lehetett magyarázni, ami viszont arra engedett következtetni, hogy a tettes olyan személy, akinél bankjegy felváltása feltűnést kelthet. Kovács őrmester ebből az elgondolásból kiindulva, tervbe vette mindazon ismerősöknek, rokonoknak és elsősorban a sértett munkásainak megállapítását, akik a házba bejáratosak, ezeket azután egyenként sorra akarta venni. A járőr a terv végrehajtása közben abban az utcában haladva, hol sértett is lakott, 5—6 fiúból álló csoportot látott. A 10—14 éves körüli fiúk pénzdobálással játszadoztak. A járőr egy darabig nézte a játékot, de egyszerre csak valami felkeltette a járőrvezető érdeklődését. Az egyik 14 évesnek látszó fiú rövid idő alatt eljátszott 10—15 darab 10 és 20 fillérest. A járőr tovább ment és érdeklődött a fiú kiléte után s megtudta, hogy egy szegény nagybajomi cipész fia, kinek rajta kívül még több gyermeke van. A család szűkös viszonyok között él. A cipész ezenkívül egyike volt ama munkásoknak, akik sértett számára darabszámra dolgoztak. A körülmények ilyen egyezése azt a feltevést engedte meg, hogy a fiú „bőséges” anyagi eszközei és a lopások között okozati összefüggés forog fenn, ezért a járőr a fiút kikérdezte.

A fiú zsebeiből 11 koronányi aprópénz került elő. A pénz holszerzését nem tudta igazolni, de a lopást tagadta. A járőr újabb bizonyítékok után kutatott. Megállapította, hogy a fiú Vestler házába bejáratos, ott naponta meg szokott fordulni, mert ő szokta az apja által készített munkákat Vestlerhez elvinni. Vestler több ízben vele küldte haza az apjának járó pénzt is, így a fiú tudta, hogy a pénzt hol tartja. Kovács őrmester mindezeket a fiú elé tárta, ki erre mind a négy lopás elkövetését beismerte. Az első három lopást besurranás által követte el, a negyedik lopás előtt megfigyelt Vestlerék távozását és azután utánzött kulcsal kinyitotta az előszobaajtót. A kulcsot a záróról szappannal vett lenyomat segítségével reszerte egy otthon talált régi kulcsból. Az órák lakásuk harmadik szomszédja udvarán álló tűzifa-rakás alól adta önként elő. A pénzt a járőr

ugyanítt találta meg, miután az egész farakást széjjel-hányatta.

Ha a tolvaj nem vitt el minden értéket, amihez könnyen hozzáférhetett, különösen ha az előtalált készpénznek csak egy részét lopta el, házitolvaj tettességére lehet következtetni. Ilyen lehet a család, a cselédség, az alkalmazottak vagy a házba bejáratosak valamelyike. Ez a következtetés megkönnyíti a nyomozást, mert szűkíti a kört, melyen belül a tettest keresni kell. Ennél az esetben valószínűleg ezen az úton is eredményt ért volna el a járőr. A szerencsés véletlen és annak kihasználása csak meggyorsította az eljárást. Utóbbiból azt a tanulságot vonhatjuk le, hogy a csendőrnek mindig, mindenütt, minden iránt érdeklődni kell, mert sohasem tudhatja, mikor minek veheti hasznát.

Faluhelyen előfordul, hogy a bűnjelkeket nem a saját, hanem a szomszédos telken rejtik el. A lopott értékeket a tolvaj itt is a harmadik szomszéd telkén rejtette el. Az ilyen eset elég gyakori. 1923-ban pl. Balsa községben betöréses lopás történt. Az ellopott, kikészített bőröket a járőr a gyanúsított egyik szomszédjának udvarán álló szalmakazal tetejéről szedte elő; Timár községben 1924-ben dohánytolvajok a kocsirakományt kitévő lopott levelesdohányt egy vagyonos gazda tanyáján levő szalmakazalba építették be. A telektulajdonosoknak egyik esetben sem volt köze a bűncselekményekhez. Ha valahol a kutatás nem vezet eredményre, gondolni kell ennek a lehetőségnek fennforgására is.

II.

A volt hedrehelyi örskörlethez tartozó, úgynevezett Visnyei szőlőhegyen Török Mária ottani lakos pajtája 1925 augusztus 8-án háromnegyed 12 órakor kigyulladt és a mellette levő sertésólakokkal együtt leégett. Az istálló zsuppal fedett teteje is kigyulladt, de ezt sikerült eloltani. Az elégett épületek biztosítva voltak.

Az örs a nyomozást lefolytatta és megállapította, hogy gyújtogatás történt. A pajta és az ólak már javában égtek, midőn az istállónak az égő épületekkel ellentétes végén — a zsuptető alsó szélé szintén kigyulladt. A jelenvolt községi bíró odaszaladt, a már égő zsuptet leszakította és széjjeltaposta, meglepetésére a zsup között egy csomó gyufát talált, mely petroleumos rongyba volt csavarva és benzinbe áztatott zsineggel volt átköve. Az örs azt is megállapította, hogy sértett vadházastársa, Fehér Imre ácsmester az épületet néhány nappal a tűz előtt kb. négyzteres értékre biztosította saját nevére. Ez a tény biztosítási csalás kísérlete mellett szólt. A felgyújtást azonban sem a sértett, sem Fehér nem eszközölhették, mert a nyomozás kétségtelenül megállapította, hogy augusztus 8-án reggel óta mindketten távol voltak munkán a háztól.

Kovács Sándor II. alhadnagy, nagybajomi szakasparancsnok augusztus 12-én érkezett az örsre, tájékozódott az eddigi nyomozásról, azután a nyomozást teljesített járőrt maga mellé véve, a pótnyomozáshoz kezdett. Feltevése az volt, hogy a gyújtogatást olyasvalaki követte el, akit arra Fehér felbérelt. A járőr sorban felkereste a szőlőhegyi lakosokat és igyekezett megállapítani, hogy kit láttak a tűz kitörése előtt a Fehér lakása közelében. Hosszas kérdezősködés után egy asszonya bukkantak, ki előadta, hogy a tűz kitörése előtt 5—10 perccel Jenei József hegyőrt látta a lakásuk előtt levő kút kávján ülni. Jenei egy pohár vizet kért tőle. A hegyőrnek nagyon melege volt, a keze reszketett, midőn a pohár után nyult. Három pohár vizet is lehajtott s közben többször abba az irányba pillantott, ahol Fehérék

háza fekszik. Ezután a vizet megköszönve, lassú léptekkel ellenkező irányba távozott. Az asszony utána nézett. A hegyőr néhány lépés után megfordult és ismét a Fehérék háza felé tekintett, majd kiáltozni kezdett, hogy: „Tűz van, ég a Fehérék pajtája”. Erre mindketten a Fehérék háza felé futottak s mire odaértek, a pajta már lángokban állt.

Ez az értesülés a gyanút a hegyőrré terelte. Kovács alhadnagy megállapította, hogy Jenei szegény ember, négy gyermeke van, hegyőri fizetéséből tengeti életét. Ezután a Jenei és Fehér közötti viszonyt kellett tisztázni. Kiderült, hogy a tűz előtti napokon Jeneit és Fehért több ízben látták beszélgetni. Kovács alhadnagy eleget tudott. A járőrrel és bizalmi egyénekkel felkereste Jeneit, kit alva talált. Rászólt, hogy keljen fel és jöjjön a járőrrel. Jenei megijedt és azt kérdezte, miért veszik őrizetbe? Kovács alhadnagy csak annyit választott, hogy: „Azt maga tudja legjobban.” Jenei erre lehajtott a fejét és azt mondta: „Igen, tudom.” Vonakodás nélkül beismerte, hogy a gyújtogatást Fehér felbujtására ő követte el. Fehér a biztosítási összegből 2 millió koronát (160 pengőt) ígért neki. A gyújtogatásnál való eljárásra is Fehér oktatta ki, ő ajánlotta a petroleumos rongyba kötött gyufaszálakat. Fehér azt mondta, hogy nincs az Uristennek olyan csendőre, aki a gyújtogatóra rájönne. A rongyba göngyölt gyufacsomókat hosszú, benzinbe áztatott zsinetekkel kötötte át, melyek legőg végét azután meggyújtotta. A gyufa, a petroleumos rongyok és a benzin zsinórok el nem égett részét a járőr a Jenei lakásán megtalálta. A felbujtást hosszas tagadás után Fehér is beismerte.

A kaposvári kir. törvényszék mindkettőjüket 2 évi fogságra ítélte.

Tűzeseteknél mindig fel kell kutatni azokat a tanukat, akik a tüzet észrevették. Részletesen ki kell őket kérdezni, hol észlelték a tűzjelenségeket (füst, láng). Rendszerint gyújtogatás forog fenn, ha a tűz egyidőben több helyen, pl. épület több elentétes sarkán jelentkezik. Kivételt képeznek azok az esetek, ahol a gyújtást röptűz okozza, pl. a mozdony szikrái, melyeket a szél felkapott, egy épület zsuptetejét vagy egy gabonatablát egyszerre több ponton is felgyújthatnak.

A súlyosabb bűncselekmények tettesét a büntudat, a rossz lelkiismeret gyakran elárulja. Jó példa erre a hegyőr viselkedése, midőn izgatottan leste cselekedete eredményének bekövetkezését. Sokszor a bűncselekményre tett előkészületek válnak a tettes árulójává. Ilyenek ennél az esetnél a közvetlenül a tűz előtt kötött magas biztosítás, továbbá a felbujtó és tettes megbeszélései. A tettes gyakran azzal árulja el magát, hogy a bűncselekménnyel kapcsolatban olyan tájékozottságra valló nyilatkozatot tesz, amilyent csak maga a tettes tehet. Ennél az esetnél a tanú még csak füstöt látott a Fehér tanya irányában, midőn a hegyőr már azt kijelentette, hogy: „Ég a Fehérék pajtája.”

Az mi régi szent István királyunknak koronája semmi a pallosa nélkül; héában azzal koronázza fejét, aki oldalán kardját nem övedzi. Más nemzetek, kiktől messze vagy a pogány szomszéd, kiknek hosszabb reménségek lehet, és a veszedelmet nem olyan közelről látják, mint mi, ültözzenek bíborban, bársonyban, kamukában: na, kik immár a pogánnyal ennyi kárunkkal összebomlottunk és háborodtunk, nem viselhetünk egyéb öllözetet a fegyverdereknél, páncélnál, egy szóval vasnál és fegyvernél.

ZRINYI MIKLÓS.

III.

Beküldte: Páll Dávid tiszthelyettes (Nyirbátor).

1910 szeptember 8-án a szebenmegyei Glimbaktá községben Gliga Simon jó módú gazdaembert, a község kertjei alatt elterülő lucernás földön, holtan találták. Gliga kétségtelenül bűncselekménynek esett áldozatul, mert a fején több, látszólag fejszecsapásoktól eredő sérülés volt látható. Az illetékes hortobágyfalvi őrs a nyomozást bevezette. Sértett özvegye, leánya és veje elmondották, hogy 7-én este vacsora után sértett azzal a szándékkal távozott el hazulról, hogy a szövetkezeti korcsmáros lószerszámjait ellopja. Valószínűnek tartják, hogy a sérültet a szövetkezeti korcsmáros üthette agyon. Ezt a feltevést alátámasztani látszott az a körülmény, hogy az a lucernás föld, melyen a hullát találták, a szövetkezeti korcsmáros tulajdonát képezte. Az őrs ezért a szövetkezeti korcsmárost elfogta és átadta a nagyszebeni kir. ügyészségnek.

A kir. ügyészség a korcsmárost — mivel bűnössége nem volt bizonyítékokkal alátámasztva — szabadonbocsájtotta. Újabb bizonyítékokat az őrs a pótnyomozás során sem tudott beszerezni. Rövid idővel ezután az őrs kölcsönös áthelyezés folytán Páll Dávid őrmester személyében új parancsnokot kapott. Páll őrmestert a szakaszparancsnok úr újabb pótnyomozás bevezetésére utasította.

Páll őrmester a pótnyomozást a sértett családtagjainak kikérdezésével kezdte, de ezen az úton újabb adatokhoz nem jutott. Ezután a lakosság körében folytatott bizalmas puhatólást. Igyekezett kipuhatólni, mit tud a pietyka. Ez sem járt különösebb eredménnyel. A község lakosai a szövetkezeti korcsmárost tartották bűnösnek. Ilyen irányba a falu másik vagyonos korcsmárosa befolyásolta a falusi közvéleményt. Páll őrmester megállapította, hogy ennek oka a kenyéririgységben rejlik. A gazdag korcsmáros személyével és viszonyaival való foglalkozás közben Páll őrmester véletlenül megtudta, hogy a korcsmáros szolgálja, Szelezsán Demeter, bensőséges viszonyban áll az elhalt családjával, kiknek házánál úgyszólván naponta megfordul. Páll őrmester ennek a jóviszonynak nem tudta magyarázatát találni. Az özvegy elvirult öregasszony, a néhai leányának férje pedig derék, szép szál ember volt. Sértett családjá jó módú kisgazdacsalád volt, míg Szelezsán mint egyszerű szolga kereste a kenyerét. A jóviszonyt tehát sehogyszem lehetett megérteni. Páll őrmester ezért gyanította, hogy a jóbarátság csupán valamilyen érdekközösségen alapulhat.

Tudomására jutott, hogy a sértett családjá ügyvédhez akar fordulni, hogy a csendőrség őket ne zaklassa kikérdezésekkel Gliga elhalálzási ügyében. Ez a körülmény most már még jobban megerősítette a gyanu: Páll őrmesterben, hogy az érdekközösség, melyen a család és a szolga jóbarátsága alapul, a gyilkossággal állhat összefüggésben. Nem akart ajtóstól a házba rohanni, ezért elhatározta, hogy a szükséges adatokat valamilyen céllal Szelezsántól fogja beszerezni.

A község közelében, az Olt partján lakott egy révész. A révésznek csinos leánya volt, aki Szelezsánnak nagyon tetszett. Kilitásai azonban nem voltak, mert Szelezsánt sem a leány, sem az apja nem szerette. Páll őrmester a révészt megnyerte tervének, mely abban állt, hogy a leány a Szelezsán legközelebbi közeledési kísérletét ne utasítsa vissza, hanem lássa szívesen és ha házassági tervekre kerül a sor, firtassa az anyagiak kérdését. Szelezsán néhány nap múlva tényleg megjelent a révésznél. A leány szívesen fogadta udvarlását, pálinka is volt bőven. Szelezsán a házasságra terelte a beszédet és kérte

a leányt, hogy legyen a felesége. Erre úgy a leány, mint a révész kijelentették, hogy egybekelésről egyelőre szó sem lehet, mert Szelezsánnak nincs annyi jövedelme, hogy a feleségét éltarthassa. Szelezsán azt válaszolta, hogy ha csak ez az akadály, akkor nincsen semmi baj. Ő most már nem szegény, van száz forint készpénze, egy darab bivalya és négy köböl földje. Egy újabb deci pálinka után azt is elmondta, hogy mindezt a Gliga özvegyétől kapta, mert segítette Gligát eltenni láb alól. A pénz meg is mutatta.

A révész közölte ezeket Páll őrmesterrel, ki Szelezsánt őrizetbe vette és felszólította, hogy a pénz, bivalya és föld holszerzését igazolja. Szelezsán megrémült és azonnal beismerte, hogy ezeket a javakat a Gliga özvegyétől kapta a gyilkosságban való közreműködéséért. Előadta, hogy Gliga halála előtt többször fenyegetőzött, hogy vagyonának csupán a haszonélvezetét hagyja özvegyére, ezután a vagyona rokonaira fog szállni. Leányának, akit ki nem állhatott, nem akart semmit hagyományozni. A család attól félt, hogy Gliga beváltja fenyegetéseit, ezért elhatározták, hogy agyonverik. Gliga 7-én este ittasan tért haza a korcsmából. A család rábeszélte, hogy vacsora után menjen el és lopja el a szövetkezeti korcsmáros lószerszámjait, Gliga részeg fejjel el is indult, veje és Szelezsán utána lopózkodtak és a lucernás földön agyonverték.

Arra a kérdésre, hogy a tett után milyen úton távoztak és azon kivel találkoztak, Szelezsán előadta, hogy a gyilkosság után nem a rendes úton, hanem egy kerten keresztül tért haza. Megnevezett egy 12 éves fiút, aki látta őt, midőn a kerítésen átmászva, az utcára ugrott. Szelezsán mindezt bemutatta a helyszínen. A tanu is előkerült, aki Szelezsánt a kerítésen való átugrása közben határozottan felismerte. A család tagjait Páll őrmester intézkedésére Nagyszebenben, az ügyvéd irodájában fogták el éppen akkor, midőn az ügyvéd útján azt akarták elérni, hogy a csendőrség ne zaklassa őket többé a nyomozással.

A nagyszebeni esküdtszék özvegy Gligánét 5 évi, a vőt 12 évi és Szelezsánt 4 évi fegyházra ítélte szándékos emberölésért.

Az első nyomozás tipikus példája a felületes, hozzá nem értő munkának. Olyan nyomozástól, mely a sértett családjá által szolgáltatott adatokat minden bírálat nélkül elfogadja és csupán azokon épül fel, nem is lehet többet várni.

A második nyomozás eredményes, tehát jó volt. A bíráló mindazonáltal találhat azon is kifogásolni valót. Azt mondja a közismert mondás, hogy minden út Rómába vezet. Ez igaz is. A különbség csak annyi, hogy az egyik út rövidebb, a másik hosszabb. Ez a nyomozás az ártatlanul gyanúsított szövetkezeti korcsmáros, a vetélytárs korcsmáros és annak szolgálja útján jutott vissza a családhoz, révész közbeiktatásával. Ez olyan dolog, mint amikor valaki Budapest egyik részéből Gödöllőn keresztül megy Budapest másik részébe. A nyomozónak gyilkosság esetén a sértettből kell kiindulnia. A sértett egyéniségének, családi viszonyainak, vagyoni helyzetének, ismeretési körének alapos tanulmányozása rendszerint szolgáltat kiinduló pontot. Ez ennél az esetről már az első nyomozás alkalmával is eredményre vezetett volna.

A trianoni szerződést másnak soha sem fogom tekinteni, mint a történelem legcsaládabb cselekményének.

BORAI szerzőtör.

Leleplezték a rákoskeresztúri temető hősi halottainak emlékművét. A főváros a rákoskeresztúri temetőben nyugvó tizennyolcezer hősi halottnak emlékművét állíttat. A Kegyeletnek ezt a hatalmas oszlopát, mely Márton Ferenc kiváló alkotása, november elsején leleplezték le ünnepélyes keretek között. Az ünnepségen megjelent vitéz nagybányai Horthy Miklós Kormányzó Úr Ö Főméltósága, József kir. heregek, valamint nagyszámú polgári és katonai előkelőség. A honvédszereket eljátszotta a Himnusz, ezután Sipőcz polgármester, majd a honvédség nevében vitéz Nándor-Megay Ernő altábornagy, a budapesti honvéd vegyesandúr parancsnoka beszélt. A beszédek elhangzása után ünnepélyesen megkoszorúzták az emlékművet. A leleplezési ünnepélyen a csendőrséget tiszti és legénységi küldöttség képviselte, mely kiildöttségek az avatási ünnepély bofojezése után sorra látogatta a rákoskeresztúri temetőben nyugvó csendőregények sírjait. Ugyancsak küldöttségek jelentek meg a farkasréti és kevepeai temető csendőrsírjainak is. November 2-án 9 órakor, a Kapistrán helyőrségi templomban ünnepélyes gyásztisztizteletet tartottak a hősi halottak lelkiüdvéért. Az istentiszteletien a csendőrség kiildöttségileg képviseltette magát.

Adóvégrehajtásnál ellenszegülés és igazítás. A rétsági főszolgabíró felhívására, november 6-án Kósd köz éghen fogantatósítandó végrehajtáshoz a rádi őrsparancsnokság két ről álló járőrt vezényelt, a községi előjáróság és az adótitás támogatására. Léman János, 21 éves kósd lakos, akithez 6-án délután 15 óra tájban érkeztek, ittas állapotban kijelentette az adótitásnak, hogy a lefogalt gabonát nem engedni elvinni. Közben zsebében tartott, hajlékony pengéjű, testisúrtós okozására kevésbé alkalmas konyhai kést markolgatta, valószerűleg azért, hogy ezzel az adótitásztel lejsztingesse. Az adótitászt a járőr segítségével Lémanót olvette az általa bezárt padlás kulcsát, valamint a kést és a padlást felhívította. Majd a kisbíró és a napszámost a padlásra kiildte, hogy a gabonát szedjék fel. Léman mindkettőt lorántotta a padlás feljárójáról, mire a járőr a gyansítottat elfogta, megbilneselto és a községházához, majd az őrsre kísérto. Az őrsparancsnokság a gyansítottat 6-án 21 órakor — mintán kiijezanodott — szabadonboesótotta. A járőr az allenszegülés után segélyt kért az őrsről, mert a megbilneselés láttára mlntegy 150-200 főnyl tömeg gyűll össze, mely Léman szabadonboesátását követelte és abból többen azt kiildötzték, hogy „nygon kál vernal a csendőroket a végrehajtóval együtt”. A kísérő járőr ennek hallatára szetoszlatta a tömeget. Közben megérkezett az őrsről a segélyjárőr, mely megállapította, hogy az igazól kijelentéseket Varja János, ifj. Csizi István, Steril József, Borovics Gyula és Borovics Jánosé tették. A járőrt tetlegesen nem támadták meg és az alkonyat heállttval a hangulat teljesen tessillapodott. A törvénsértők ellen a nyomozás folyamataban van.

Felállították néhai Hochwarter Károly ny. tiszthelyettes sírmlékét. Mult évfolyamunk 521. oldalán megemlékezünk néhai Hochwarter Károly ny. tiszthelyettes haláláról. Több, mint ötven évvel ezelőt, 1884 január 2-án a bajai őrsről postafedezeti szolgálatra indult Hochwarter tiszthelyettes. Bajá és Bácsbokod között rablók támadták meg a postát és Hochwarter tiszthelyetteset egy lövés olyan súlyosan megsebesítette, hogy mindkét szemvilágát azonnal elvesztette. E súlyos sebesülésre dacára szembeszállto a rablókkal és öket lövésvel távol tartva, a 150.000 forintnyi kincstári szálltmányt megmentette és Szahadkán hűnyatallamú átadta. Hochwarter tiszthelyettes a mult évben Baján bekövetkezett elhalálozásáig, tehát majdnem ötven évig élt világtalanul. A m. kir. csendőrség emlékbiztosítiga szép sírmlékét emeltetett neki a bajai temetőben, amelyet vitéz Zsengeller József százados bajai szárnyparancsnok nagyobb csendőrségi küldöttség Alén október 13-án adott át a családnak a csendőrség kegyelote emlékezőcsill. Ez alkalommal az éllnyit fia a követ-

kező levelet intézte a szárnyparancsnoksághoz: „A m. kir. csendőrség édesatyám, id. Hochwarter Károly nyugállományi tiszthelyettes család sírboltjára sírmlékét emeltetett és azt átadta családnaknak. Amidőn Százados úr, mint a m. kir. csendőrség bajai képviselője előtt, a m. kir. csendőrségnek édesatyám emléké iránt kifejezett kegyelotes cselekedetéért családnak nevében is hálás köszönetet mondok, fogadja, kérem, igaz köszönetülkkel a sírmlék átadásának ünnepélyes megendezéséért s a személyesen teljesített átadásért. Eyyítall a csendőr állisztikarnak is köszönetülkkel fejezzük ki a megjelenésért. A m. kir. csendőrség iránt érzelt hálóm és nagyrabecsülésém kifejezése mellett vagyok a Tektintes Szárnyparancsnokság mély tisztelője. Bajá, 1933 október 21. Hochwarter Károly m. kir. állampénztári iradatliszt.”

Csendőrségi Hubertus vadászlovaglás. Az idei csendőrségi Hubertus vadászlovaglás október 30-án 9 óra 45 perckor a Budaörs-út mellett elterülő keserűvízforrások rétjéről indult a következő útvonalon: Budaörs déli szegélye, onnan vissza a szarvasmezői réteken keresztül a Budaörs déli szélén elvonnáló törékbálinti útig, ahol a vadászlovaglás 11 órakor befejezést nyert. Vágta körülbelül 10 kilométeren át volt, a részre osztva. A kiválasztott teropen természetes ugratóárkok, tengoriszvények és korlátok voltak az akadályok. A lovág-lás résztvevői a Böszörményi-úti laktanyára visszatérve a déli órákat a tiszti étkezdében rendezett társasbád keretében töltötték együtt, amelyen Rományi lovag Czöglér Gusztáv tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese, — mint a jól sikerült vadászlovaglás vezetője — mondott felkösztönyt. Falkamester: Kricsfalussy-Hrabár Sándor százados. Ostorosok: vitéz Kiss László százados és vitéz Szinai Szinay András, a Ludovika Akadémia IV. éves növendéke voltak. Résztvevők még a vadászlovaglásban: Perey László, Olday Sándor, Császár István és Schönyei á Sainl-Aulair Richárd őrnagyok; Gyulai Ödön, Jablanczy Ervin, Soltész József, Szilasi László, Szerencsy Árpád, Hódosy (Strábl) Pál, Kövendy Nagy Jenő, Münster Jenő, Toldi Árpád, Zékány Zoltán, Berweiler János, vitéz Biró József századosok, Koposny Gyula g. százados, Kovács Andor főhadnagy és Argyay Ferenc g. hadnagy. A vadászlovaglás résztvevői „Csendőrségi Hubertus 1933” felirattal, gyümis ostorlovaglópálcát kapnak emlékül.

Dicséretok. A m. kir. belügyminiszter úcsérés ókirattal látta el a budapesti I. kerületből: dr. Szűcs István őrgy. urat, lovasszolgálat és ideiglenes csendőrszótályparancsnoki minőségben teljesített igen értékes és hasznos szolgálatáért. Besenyői Beóthy Kálmán szds. urat csendőrszárnyparancsnoki minőségben teljesített igen értékes és hasznos szolgálatáért; a debreceni VI. kerület állományából: Mihály Sándor th-t hosszú szolgálati ideje alatt különféle alkalmazásokban a közbiztonsági szolgálat teljesítése, alárendeltjei nevelése, vezetése és fogyalmazása körül kifojtelt példás és kötelezőségi teljesítményéért, Kékel Rezső th-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban, majd irodai segédmunkáisi beosztásban tanusított szorgalmáért, odaadásáért és igen eredményes működéséért.

A m. kir. csendőrség felügyelője dicsérő ókirattal látta el: Ffcolinszky Kálmán g. szds. urat, mert mint törzsgazdasági hivatalba beosztott előadótiszt szolgálatát erayedetlen szorgalommal, alapos szaktudással, kifogástalan pontossággal és lelkiismeretességgel látta el, továbbá mint az őrsparancsnokképző iskola oktatótisztja a gndzászati szakképzés terén több évvel át fáradságot nem ismerő buzgalommal, kiváló eredményel működött; a budapesti I. kerület állományából: Mikolai Lajos th-t, mert mint őrsparancsnok, egy állami és társadalmi road ellen irányuló szervezkedés ügyében a nyomozást nagy körültekintéssel, alaposzággal, fáradságtalan buzgalommal, igen eredményesen végezte; a székesfehérvári II. kerület állományából: Száva Lajos alldy-ot, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt, különösen mint őrsparancsnok, az utóbbi hírom évben pedig, mint ideiglenes szakaszparancsnok úgy a közbiztonsági szolgálatban, mint alárendeltjeinek fogyalmazása, oktatása és elnevelése terén igen jó eredménnyel működött; a szombathelyi III. kerület állományából: Kerekes Ferenc th-t, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatnál fáradságtalan szorgalommal, eredményesen teljesítette, mint őrsparancsnok alárendeltjeinek kiképzése, oktatása és nevelése terén lelkiismeretes odaadással és igen jó eredménnyel működött; a nemeskői VII. kerület állományából: Szakács József II. th-t, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban mindenkör szorgalommal, buzgósággal, igen meg-

bizhatón, jó eredménnyel működött, az utóbbi években mint szárnyfőnök kotelmetl igen nagy szorgalommal, lelkiismeretességgel, igen jó eredménnyel látta el.

A budapesti I. kerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el: a VII. kerület állományából: *Dobai Csábor* v. törm-t és *Bacsai László* őrm-t, mert 1933. év nyarán és az azt megelőző 1931—32. években a gödöllői örkülfőtmenyhez történt vezénylése alatt a Kormányzó Úr Ó Főméltóságának személyes bizottsága érdekében fíradásig nem ismerő buzgalommal és odaadással, lelkiismeretességgel és fogyelemzettséggel teljesítette fíradasztó és felelősségteljes szolgálatát; a II. kerület állományából: *Kovári István* és *Laki Dezső* őrm-t, mert 1931., 1932. és 1933. évek nyarán a Kormányzó Úr Ó Főméltósága gödöllői tartózkodása alatt, mint az örkülfőtmenyhez vezényelt, Ó Főméltóságának személyes bizottsága érdekében szolgálatát az átlagú felülemelkedő buzgalommal teljesítette. Nyilvánosan megdicsérte. A VII. kerület állományából: *Jóhágy Kálmán* törm-t és *Szekély Ferenc* őrm-t, a II. kerület állományából: *Tarró József* és *Perenc Míté* őrm-t, mert 1933. év nyarán a Kormányzó Úr Ó Főméltósága gödöllői tartózkodása alatt mint az örkülfőtmenyhez vezényelt, Ó Főméltóságának személyes bizottsága érdekében szolgálatát az átlagú felülemelkedő buzgalommal teljesítette.

A miskolci VII. kerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el: *Nemes János* törm-t, mert 12 évet meghaladó csendőrségi szolgálattal ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, őrsparancsnokát e téren igen hathatósan támogatva s ezzel, valamint kifogástalan magaviseletével fiatalabb bajtársainak jó példát mutatott és azokra jó befolyást gyakorolt. Nyilvánosan megdicsérte: *Agócs János, Baráth István, Barocsk József, Melts Ferenc* törm-t, *Agócs Vince, Labanc József, Bartus Pál* és *Kajor István* őrm-t, mert csendőrségi szolgálattal ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban buzgó és erodményes tevékenységet fejtett ki és fogyelemzettséggel, példás magaviseletével fiatalabb bajtársaira igen jó befolyást gyakorolt.

Fegyverhasználatok. A szirmabesenyői űrs állományába tartozó *Tari István* próbacsendőr október 25-én háromnegyed 18 órakor *Sztankó Dániel*, 26 éves, szendrői illetőségű csavargó cigányt be akarta kísérni az őrsre. Sztankó ellenszögült és a próbacsendőrt puszta kézzel egy ízben araszította. *Tari* próbacsendőr kardfegyvert használt s valószínű, hogy a cigányt a fejére vagy karjára — a súlyosság miatt nem látta — megsebesítette. A cigány akkor megszökött. A kivizsgálás megindult.

A szilasbahi űrs állományába tartozó *Fekete István* törzsőrmester és *Cyimes Vince* próbacsendőrből állott járóőr október 30-án 17—18 óra között Szilasbahi községben kényszerítő eszközök alkalmazását *Papp Béla* oitani lakos ellen, aki a járóőr meglátta. *Papp* gyanusított ekközben a szuronyban is belekapott s így 8 napon felül súlyos testisértelem szenvedett. A járóőr tagjai nem sérültek meg. Az űrs a gyanusítottat elfogta és a nyomozás befejezése után az anyingi kir. járóőr-bíróágának átadta. A kivizsgálás folyamatban van.

November 5-én 23 óra tájban *Móri István*, 26 éves, nőtlen földműves, szabadbattyáni lakos a szabadbattyáni űrs *Németh József* IV. és *Ország József* őrmesterekből állott bűncsejgyleti járóőrt durván szidalmazta. A járóvezető felszólította *Mórit*, hogy a szidalmazással hagyjon fel, de eredménytelenül. A járóőr *Móri* elfogását kijelentette, mire *Móri* Ország őrmester puskáját lefegyverezési szándékból megragadta. Nemet IV. őrmester járóőrvezető *Mórit* szuronyával egy ízben mellbeszúrta, ki a helyszínen meghalt. A bizottság kiszállott és a kivizsgálás megindult.

November 8-án 15 óra 45 perckor *Horváth Mátys* kökényi lakos, adóvégrehajtás alkalmazásával a szántalán őrés karhatalmi segélyt nyújtó járóőrt meglátta. *Pétek Mihály* törzsőrmester, járóőrvezető a támadó ellen szuronyfegyvert használt, miközben annak jobb karját két helyen át szúrta. A járóőr tagjai nem sérültek meg. A járóőr a támadót elfogta és a pécsi kir. ügyészségnek átadta. A kivizsgálás folyamatban van.

Rendőrtszítviselők látogatása a nyomozó osztálynál. Október 25 én dr. *Schiffler Ferenc* rendőrbíró, az Országos Bünyügyi Nyilvántartás Hivatal vezetőbelyettese, meglátogatta a nyomozóosztályparancsnokság bünyügyi laboratóriumát és a budapesti I. nyomozó osztály helyszínelő gépkocsiját.

Október 28-án a nyomozó osztályparancsnokságnak dr. *Előssy Sándor*, a m. kir. államrendőrség vidéki főkdtésénya és két előadója: dr. *Krisztiánovics Antal* és dr. *Hábezy Gyula* rendőrbírók személyesen voltak vendégel, kik

a nyomozóosztály ügymonetét tanulmányozták. A vidéki rendőrfőkapitányaság képviselői főleg a Nyomozni Értesítő, a nyomozókulcs és a Nyomozóosztály nyilvántartása után érdeklődtek.

Helyesírási szótárra annak is gyakran van szüksége, aki a helyesírással lehető tisztában van, mert többszáz olyan szóalkunk van, amelynek írását csak az tarthatja fejében, aki abban valóban jártas szakember. Sokan vannak azonban, akik a helyesírási légfontosabb kérdéseivel, a ragozással előálló más-salhangzókétfőzése kérdéseivel sincsenek tisztában. Ha *Horváth Endre* *Helyesírási szótára* „Utmutatás a helyesírási tanulására” című cikkének vezetése szerint néhány estét ennek gyakorlására fordítunk, vezető nélkül is képesek leszünk ebben a kérdésben eligazodni. A *Helyesírási szótár* ára 3 P. A csendőrség tagjai — ha a szerző útján rendelik meg — 2 P-ért kapják. Aki csoportos rendelést gyűjt, minden megrendelt 5 példányra 1 tiszteletpéldányt kap. Tíz példány rendelése esetén egy-egy füzet ára 1.50 P. Megrendeléseket *Horváth Endre*, Kispeszt, Hunyadi-u. 126. címre kell küldeni.

Őrsparancsnokká kinevezetett. A budapesti I. kerületben: *Németh János* III. th.

Véglegesítették. A szegedi V. kerületben: *Bihari János*, vitőz *Béres Pál*, *Forró Imre*, *Halmos (Hulman) Pál*, *Kies Simon*, *Ponty Vilmos*, *Palotás (Ruek) Pál*, *Szabó Mihály I.*, *Szombathy Lajos*, *Tóth Árpád*, *Tóth Bálint*, *Tóth Mihály*, *Vida Albert*, *Vácsi Nándor* és *Varga Mihály II.* prbes-ök.

Csendőregyén megtámadása. Az izeáki őrsre beosztott *Onodi József* törzsőrmester október 30-án 19—20 óra között bizalmasan arról értesült, hogy a „Jobb, mint otthon” vendéglobben egy gyanus férfi és nő tartózkodik. *Onodi* törzsőrmester nyomban a vendéglobbe ment, korékpáriát, melyre szolgálattal kardja volt felerősítve, a vendéglob udvar folyosóján hagyta és az ott tartózkodó férfit igazoltatta, ki az igazolvány szerint *Papp Károly* szabadszállási hentes- és mészárossegéd volt. Ezután a törzsőrmester bement az ivóba és az ott tartózkodó ismeretlen nőt igazoltatta. Ekközben *Papp* hentessegéd leoldotta a törzsőrmester kardját a korékpárról, a vendéglob utcára nyíló ajtajának utca felőli részén leállóba helyezkedett és a kihúzott karddal várta a törzsőrmestert. *Onodi* törzsőrmester, értesülve az esetről, kinyitotta a vendéglob ajtaját és *Pappot* „a törvény nevében” felszólította, hogy kardját tegye le. *Papp* ahelyett, hogy engedelmeskedett volna, fenyegetőzés közben vágásra emelte a kardot és a törzsőrmester felé közeledett. *Onodi* törzsőrmester magához vette a redőnyhúzó rudat, hirtelen kinyitotta a vendéglob ajtaját és a rúdral a mészárossegéd karjára szőtt, aki elejtette a kardot. De tovább támadott a kardhüvelyel. Ekkor a törzsőrmester megégyeszer *Pappra* ütött, aki elejtette a kardhüvelyt is és elejtett. *Onodi* törzsőrmester birtokába vette a kardját a hüvelyel együtt és kijelentette *Papp* elfogását. A nyomozás során megállapítást nyert, hogy a tettes elmebeteg, ezenfelül ittas is volt a cselekmény elkövetésekor. Az őrsparancsnok a nyomozás befejezése után szabadonbocsátotta. Sérülése 20 napon belül gyógyul. A törzsőrmester nem sérült meg. A kivizsgálás megindult.

Csendőrségi Közlöny. 21. szám. Személyesügycik. Kormányzó elhatározás. A Kormányzó Úr Ó Főméltóság elrendeltel mőltőzetat, hogy *Alkay József* I. és *Lásza Jenő* II. kerületből ezredesek. *Hell Ernő* II., *Panitz Gáspár József* VI., *Rímely Sándor* II. és *Réz István* VII. kerületből őrnagyok nyugállományba helyezessenek. — Miniszteri rendeletek. Nyugállományba helyeztetelt: *Balázs Géza* V. kerületbeli szds. A végleges nyugállományba helyeztetelt: *Mészáros Gyula* I. és *Vida István* II. kerületbeli ahőgry-ök, valamint *Tóth Kálmán* II., *Pan Miklós* I., *Mihályfa István* II. és *Németh István* X. I. kerületbeli th-ök. Az ideiglenes nyugállományba helyeztetelt: *Antal János* IV., *Molnár János* I., *Jakab József* III., *Magyar István* II., *Lantos István* II., *Orbán Dénes* IV., *Balázs Vince* I., *Bécsfi Mihály* II., *Forgács József* IV., *Hogács Sándor* IV., *Láng (Gnandt) Vendel* VI., *Szabó Sándor* III., *Horváth József* V. és *Pethő Sándor* IV. kerületbeli th-ök. Várakozási illetményekkel szabadságeltuttak: *Toldi Mőzen* VII. és *Márió Lajos* VII. kerületbeli th-ök. — *Engelmann Andor* g. hdgy. család nevét örkébfogadás folytán „*Dienes*”-re, *Morell Gyula* szds. család nevét „*Saldy*”-ra, *Harter László* Főispő Béla g. hdgy. „*Murányi*”-ra, *Hanis Ferenc* prbes. „*Halmos*”-ra, *Hilt János* őrm. „*Harcos*”-ra, *Judi József* th. „*Várd*”-ra, *Papp József* őrm. „*Papdólg*”-ra, *Rudá Imre* sz. „*Réti*”-re és *Willi Lőrinő* őrm. „*Villányi*”-ra változtatta át. — Szabályrendeletek. „*Nyut*” helyszínelőre szabványok leadás. Honvéd-és közrendészeti kórháznak győgy-és élelmezési költősegelnek újabb szabályrendeletek.

nél a kikiáltó altiszt vagy polgári egyén részére, ha egy nap alatt 60-nál kevesebb ló körül elárvorozásra 1 korona, ha 60, vagy ennél több, 2 korona kikiáltási díj illetékes. — Csendőrségi elhelyezési kimutatás helyesbítése. — Közzolgálati alkalmazottak főtársa vasiút menetjegy váltására jogosító arcképes igazolványainak érvényesítése 1934. évre. — Tebergőp-járóművel fuvarozás ellenőrzése. — A m. kir. belügyminiszter a Zala vármegyébe bekobelezett Balatonudvardi községhez tartozó és a Keresztény Ifjak Egyesületének tulajdonát képező üdülőtelep nevét Antal-telep névben állapította meg.

Szűkés. A kispesti gyulogtanosztály állományába tartozó Csala György tiszthelyettes, akit a budapesti őreparancsnokság 30 napl egyszerű fogságának letöltése után október 31-én a kispesti gyulogtanosztályhoz utbaindított, — állomáshelyére nem vonult be. Csala tiszthelyettes november 2-án reggel álnév alatt megszállt a budapesti Park Szállóban, ott polgári ruhába öltözött és azzal távozott el a szállóból, hogy ügyeinek elintézése után vissza fog jönni. Ezzel szemben Csala tiszthelyettes többé nem tért vissza a szállóba, hanem ismeretlen helyre távozott. A szobi ős november 6-án telefonon jelentette, hogy Csala tiszthelyetteset polgári ruhában elfogta. A kispesti gyulogtanosztály nevezetnek a budapesti 1. kerületi parancsnokság fogdjába való kísérése iránt intézkedett. Az ügyben kivizsgálás indult.

Szakaszparancsnokl teendőkkkel megbíztattak. A szegedi V. kerületben: Szabó Lőrinc, vltöz Tóth Lajos, Papp Imre, Pataki Dénes és Kiss István I. th.-ek.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: Hegedüs Péter g. th. Viozóna Katolikus Budapeston, Gaál Bóla II. v. tórn. Belényesi Jolánval Budapestu. Madja József tórn. (Gyenezől Erzsébetvel Kállóban), Sallós Ferenc tórn. Pentz Terézrel Nagytótényben. A székesfehérvári II. kerület állományban: Pap Ferenc g. th. öz. Kóvári Sándorné szül. Bosnyák Margittal Székesfehérváron. A szegedi V. kerületben: Kopács István tórn. Lovai Rozállival Mezőtúron.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a Budapest Székesfővárosi Takarószövetkezet (Bpest, VI., Teréz-körút 23., I. om.) mellékletét.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de hiszen gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes meggyőzés után. A közlemények fogalmazási útmutatójának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljék, írja red a kézirat első oldalra piros íróval: „Szé-

szertírt közléseit kérom!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel kolles sortávolságra, kézírásal pedig jól olvashatóan és nem túlsárol sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megengedte és válaszlelvéllyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok soráról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fenykötélvételek beállítását alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos tiszteltéj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteltéjében részestjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beolvgyozásunk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdal korrek-túrát mi végezzük, korrek-túralevonatot csak kivételek esetben adunk. Szerzőink különnyomatokat közvetlenül a Siddlun-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szí veskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésnek druzsabása szerinl köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldő jdlaszabályegyet mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzáink intézett levelet szolgálattá útra nem terehünk, azok tartalma vagy bekioldók kitéle felül senkinek sem adunk felvilágosítást. Jólgyólt legelőszerebb kisebb helység nevét vagy útjegyát számot választani. Atnak, akit jelöltet nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelyét alul válaszolunk. Közédekü kérdésekre nem szerkesztői ízenetben, hanem a „Csendőrségszikon“-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok lényleges és nyugdíjállományi tagjaiól fogadunk el, másótól nem. A csendőrség lényleges és nyugdíjállományú tag-sónységl egyenél az előfizetést díj felül fizetik. Előfizetni csak legelőbb félre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzkioldanvényeket közzük a Csendőrségi Lapok 25.312. számú postakaratékpénztári csekkszámlájára beszüetni. Szerkesztőségünk aznaponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bözörmányi-út 21. szám.”

Igazságot Magyarországnak. Ha előrelátható, hogy be-utazási engedélyt (vizumot) a megszállott területre kapni fog, akkor a szabadság iránti kérelmét szolgálati uton elő-adhatja. Mindenesetre tanácsos azzal alaposan tisztába jönni, hogy a megszállott területen egyenileg nincs-e valami ok arra, hogy ott kellemetlenségei legyenek, így például nem szerepel-e a „katonaszökönvények” nyilvántartásában? Sokan vannak, akik a csonka ország területén nevelkedtek egészen fiatal koruk óta s azután elhelyezkedtek anélkül, hogy az idegen állampolgáregük törlesztését, vagy legalább is az idegen állam hadköteleseinek névsorából való törlésüket kijesz-közölték volna. Ezeket az illető idegen állam katonaszöke-vényekként tartja nyilván anélkül, hogy az érdekelték egy része erről egyáltalában tudna. Ha önnék ilyen s más ha-sonló szempontból rendben vannak az ügyei, akkor örskihál-gatáson előadhatja a szabadság iránti kérelmét. A vizum-mal ellátott útlevelet közben szereze be s csak akkor kell majd bemutatnia, amikor a szabadságot megkezdi. Azt való-színileg tudja, hogy polgári ruhával és megfelelő pénzössze-ggellel rendelkeznie kell, különben nem engedik kioldá-re utazni az előjáról.

A ruhaszövet minősége hialalom dolga.

Egyedül csak a szövétel előállító posztógyáros képea tónyloges garanciát nyújtanl arra, hogy valóban nemes tiszt gyapjót használ fel; csak ő tudja, hogy a szövethen belül milyen ár ökok vannak. A tartós minőséget (akintto árakban is csak az élekenből minden közvöltő drágításól) mentesen, a posztógyártól közvetlen történő vásárlás nyújt igazl öltönyeket. Posztógyárunk állandó szerződéses szállítója, mérték szabóságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételten okirati öllomerésben részestül állandó szerződéses forrnlháója. Fontosul mag örsőre küldött minálínkat. Kívánáságra más minálínkat is öllmentesen küldünk és kedvző tisztelet módozatokat adunk.

TRUNKHAHN Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarország öllöktes kértbentlő örsőben szolgáltató. Budapest, I., Lenke-út 117. Örtében 1922 óta 300 munkással.

Bútor leg hosszabb részletré

legolcsóbban, legnagyobb választékban

NEMZETI BÚTORHÁZNÁL

Dohány-utca 40. szám.

BÚTOR

tarós, modern kivitelben, kényelmes részlel-tisztelezőre kapható!

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Somogyi. Olvassa el az 1929. évi 16. számunkban „Marosvásárhely” és az 1928. évi 26. számunkban „K. II.” jellegre küldött üzeneteinket, amelyekben a koronaörségre és testőrséghez való felvétel feltételeit közöltük. Ezeknél a testületeknél létszámbírány voltak éppen soha sincs, mert a fogyasztók helyét az előjegyzettek közül esetenként nyomban betöltik. Akik tehát az említett testületekbe igyekeznek s mellett úgy érzik, hogy a hivatkozott üzeneteinkben közölt általános feltételeknek megfelelnek, jelenkezzenek későbbülkel örskihallgatáson s aztán szolgálati úton ellintésük ügyüket, amelynek során vagy előjegyzéshe s onnan később behívásra kerülnek, vagy pedig a feltételeknek meg nem felelőv, kiesnek. De így legálább nem hordoznak magukban évekig olyan vágyakat, amelyekről aztán kiltünhetik, hogy hiábavalók voltak.

Döntés. 1. A kincstári eredetű löfegyverek beszolgáltatása tekintetében a múlt évi 9. számunkban közölt 94. leközönválnszunkbau mgadtuk az útmutatást. 2. A betélt loltárn sorsa tekintetében nincs utasításserő, sem pedig egyéb általános jellegű rendelkezés. A gyakorlat az, hogy a betélt loltárn az új loltárn az illetékes osztálygazdasági hivatal egyeztető s aztán a régi loltárnat vagy maga érzi, vagy pedig visszaadja az őrsnek. Vágeredményben ez nem is lényeges kérdés, csak mindig legyen az őrsön hiteles loltárn. Nözetünk szerint legcélszerűbb, ha a gazdaságl hivatal irattározza.

Tanya. Először pályázzék az állásra ügy, amint a hivatalos közlönyben olvasta. Mikor aztán valamelyik állásra felveszik s ezt tudomására hozzák azzal, hogy bizonyos ideig próbaszolgálatot kell teljesítenie, akkor adja elő szabadságl iránti kérelmét örskihallgatáson. Amíg nem bizonyos, hogy valahová felveszik, addig mire kér szabadságlot?

Pátharszt. 1. Szó sincs róla, hogy a nőtállási feltételeket akár szigorítanl, akár enyhítanl akarnák. Ez is csak olyan köcsa hír, magyarul: kaesa, amivel rosszmájú emberek a gyengébb idegzetűket folytonosan rémítgetik. Intsék le az ilyen „jólértesült” hrhordozókat. 2. Nem sokat fog késnl az ön által említett időn túl.

Tanya. A csendőrnök ugyan nem hivatása, hogy egyosek túlzott társadaml igényelt és érzékenységet legyezesse, de mert nőtől van szó, lehetőleg nem kell llyonkor kélezeni a helyzetet. Egész bizonyos, hogy itt is a „kezlőcsókolom” és a „nagyságos” titulus közt van a hiba s bár a lovél adataiból körülből azt látjuk, hogy ez a megszólítás és közöntsés nem dukált, az ilyen beteges érzékenységet mégis lehetőleg kikörüll az okos csendőr úgy, hogy a „maga” kifejezést könyesebb nővel szemben lehetőleg nem használja. Legokosabb lett volna az illető asszony megjegyzését — amiben voltaképpen semmi sértő nicsen — egyszerűen meg sem hallani. Szolgálatban különösen ügyelnie kell a csendőrnök arra, hogy inkább két szóval kevesebbet mondjon, mint egyel többet.

Alpár. Ön is abba a hibába esk, hogy nem azt az állomást adja a jelgőnek, ahol szolgál. Kérdésére: olvassa el lapunk 1929. évi 23. számában a 138. és az 1931. évi 32. számunkban a 189. leközönválnszunkat. Nyugdíjak és végkilegítések kiszámítására nem vállalkozunk.

H. J. 1. őrm. Szombathely. A kölcsönadott pénzt csak polgári perce úton követelheti vissza, a nyugdíjból nem von-

ják le. Éppen ezért nincs értelme annak sem, hogy kihallgatásra álljon az ügyöl.

Érdekl. Vegyes házasságl esetén kintollkus loltész csak akkor végezhet az egyházi esketést, ha a nemkintollkus házassalundó reverzálist ad, vagyis a fiu- és leánygyormok is a kintollkus egyházb tagjai lesznek. Megjegyzözzük: ahhoz nem kell közösb meg egyezés, hogy a fiuk az apa, a leányok az anya vallását kövesseék, mert ha reverzálist egyik fél seny ad, akkor ezt a rendet törvény szabja így meg. Ha reverzálist nem adnak, csak protestáns templomban tarthatják meg az esküvőt.

Kenderesszigei. 1. A csendőrlögenysögl vasuti menetdíjnak folyó évi november hó 1-ével élothelétotett átalányozásu folytán, a földaru jogy váltságára jogosító MAV. nrekópes igazolvány érvényesítéséért járó törtétsi díjnak az igényjogosult által fizetett és jelenleg 3 pengőben megállapított részösszegöt legényaségl egyének jövőben csak akkor számíthatják fel a kincstár terhére, ha az érvényesített MAV. arckópes igazolványukat olyan szolgálati utazásnál veszik igénybe, amely utazásra — annak természeténél fogva — a vasuti menetdíjkat átalányozásu kl nem torjed, vagyis amolyeknél a csendőr vasuti arckópes igazolványát tényleg felhasználva, a vasuti menetjegyet az igazolvány alapján 50 százalékos kedvezmény mellett megváltotta s így arckópes igazolványát a kincstár érdekeiben valóban használta is. Azok a szolgálati utazások, amelyeknél a csendőrnök vasuti menetjegyet MAV. arckópes igazolványának felhasználásával közpénzfizetés mellett kell megváltania, vagyis amelyek teljesítésu esetén a 8 P kártérítési díjnak a kincstár terhére való elszámolására jogot szerzett, a folyó évi 20. sz. Cs. K.-ben közzétett 13.100—VII. b. 1933. sz. bolgyminiszterli kúrendelet 9. pont c) alpontjában, illetve az „ad e) pont” alatt vannak felsorolva. 2. és 3. kórdósolro lapunk 1930. évi 30. számában közölt 186. leközönválnszunkban találó válszt. 4. Olvassa el lapunk 1929. évi 23. számában közzétett 138. és az 1931. évi 32. számában közölt 189. leközönválnszunkat.

Duna. Nőtállási körvényét a nyilvántartó gazdaságl hivatal útján terjessze fel a körületi parancsnokságlhoz. A körvény a rendes sorazattól kapja éppen úgy, mintha tényleges szolgálatban volna. Az ara erkölcsi és anyagi mögtétése ugyanúgy történik, mint a ténylegesen szolgáltók nőtállási körvényölnek a kivizsgálásn során, tehát az önöt is kivizsgálják. Ez azért van, mert az ideiglenesen nyugállományba helyezettöket a legközelebbli felülvizáglát során visszarendelhetik a tényleges szolgálatba, természetesen tehát, hogy ezek nőtállása is csak a tényleges létszám sziszolkos korlátózásán belül lehetséges s az ara egyónlóságöt is a tényleges szolgálat szempontjából ltelik meg. Véglegesenok anyugállományba helyezést akkor lehet tekinteni, ha „pókkant, mindennemű szolgálatra alkalmatlan” lelettel küllök el az utolsó felülvizáglatról. A nőtállási körvény okmányolását az 1930. évi 14. számunkban „Orgonanyllás” jellegre közölt üzenetünkben ismertettük.

L. S. őrm. Kunszentmárton. A most beküldött 3 pengővel előfizetsit 1934. április 30-ig rendezte.

Családi pótlék. 1. Minden esetben az igényjogosult férjet (családiöt) illet meg. E szabályt nem dönti meg az a körülmény sem, hogy a gyermek, aki után a családi pótlék

Használjunk **Schmoll Paszta** Magyar gyártmány

Pollák Rezső „ALBA” oipóarúháza
Székesfehérvár
196. és 196. számú zugosopók, csiznák, női és gyermeköltöök legálábbl bevezetéséül törvéssa. Körlyon képa az lejny zakkól.

Legokosóbban vásárolhat a csendőr

ágyonmü és lehérmü anyagokat, közz lehérmü mü és minden egyéb ruházati ökket kakti és olviruházlvatöket a legkedvezőbb lizelál feltétölök melleil

MÜLLER I. csendőrségl ruházati üzlo óben

Budapest, VI., Király-utca 28. szám.

Nyugvőcsü ruházatiöket körl BARTA JÓZSEF, a Müller-ügö llyingju

TRIBON

Az összes elbiri és exira egyenruhaszöveiek nagy válsztékban, ugyanúgy kész férli- nőtli és gyermek- lltöltök

ruházatl r.-l., Budapest, VIII., Üllői-út 14. szám.

illetékes, esetleg a törvényeson olvált, avagy csak különös felelőség gondozásában és oltartásában, tehát az apától távol áll és hogy az ilyen főrz tartásdíjat fizet-e vagy sem. A családi pótlék nem a házasággkötés, vagy születés napját követő hó 1-étől jár. Az 1912. évi XXXV. t.-c. és az ennek végrehajtására kidolgozott utasítás értelmében a családi pótlékot már annak a hónapnak elsőjétől kezdve kell folyósítani, amelyben a főrz a házaság megkötését bejelenté. Gyermek születése esetén a bejelentésre 30 napos idő van előírva, amelyen belül körtönös bejelentés alapján, a családi pótlék a gyermek születése hónapjának elsőjétől kezdve jár. Ha azonban a bejelentést a gyermek születésétől számított 30 napon túl, tehát későbbesen teljesítik, akkor a családi pótlékot csak a bejelentés napját követő hó elsőjétől kezdve kaphatja.

Vadörz 1001. Utolsó hozzászólás helyéről választott lakóhelyére való átköltözésközléséből felmerülő szabályszerű költséget a kincstár terhére csak akkor számíthatja fel, ha az átköltözésközlést a nyugállományba helyezést követő 12 hónapon belül fogadta el. Ha nyomás okok miatt a jelzett időn belül nem tudja átköltözésközlését, annak a határidőnek 18 hónappal leendő kiterjesztését a belügyminiszter úr (VII. b. osztály) kérheti. Ezt a kérelmet azonban a tényleges szolgálathál történet kivételével számított 12 hónapon belül kell előterjeszteni, máskülönben nem veszik figyelembe.

Élet. Aki éle bíz oltást köti, annak az első évi biztosítási díjat minden körülmények között meg kell fizetnie, mert azt a biztosítási társaság por útján a jogosult behajtani. Aki a biztosítást nem akarja tovább fenntartani, annak azt az egy év letelte előtt harminc nappal ajánlott levélben fel kell mondania, különben a díjakat a következő évben is meg kell fizetnie. Őn a biztosítást 1932 december 15-iki kezdettel kötötte, azt tehát, ha tovább fizetni nem akarja, legkésőbb folyó év november 15-ig fel kell mondania. Mivel Őn ezzel, mire ismeretlenül olvassa, valószínűleg elkésett, azt ajánljuk, küldje el a felmondást 15-ike után a írja meg, hogy az első évi díjat hajlandó megfizetni, kéri azonban a társaságot, hogy ezt az elkésett felmondását vegye tudomásul. A társaság méltányosságából valószínűleg meg fogja ezt tenni. Az első évi díjat — lamétoljuk — mindenképpen meg kell fizetnie.

Tiszteltettesz üdvögye. 16. életévüket be nem töltött gyermekok a koruk előírásáig nevelési járulékot kapnak. Ennek kifizetését minden egyes gyermek után annak az összegnek egy ötöde képezli, amely őnt üdvögyli nyugdíj fejében megilleti. Ha tehát több nevelési járulékra jogosult gyermek maradt hátra, akkor a gyermekok nevelési járuléka együttvéve nem lehet több, mint az az összeg, amely anyjuk üdvögyli nyugdíján felül állhoz az összeghez, hlányzik, amelyet atyjuk, — ha az a tényleges szolgálathal halt el — haviadó és csendőrségi pótlék címen legutóljára ötvözött, vagy pedig — ha mint nyugdíjus halt el, — mint amennyi nyugellátást legutóljára kapott.

Tiszteltelt. A tisztelőt csak rendfokozatuk szerint jölölik meg, a fegyvornomok szerint való külön megjelölés nemcsak helytelen, de ol is van tiltva. Nincs tehát pl. tüzérhadnagy, huazárfőhadnagy, csendőrszázados stb., hanem csak m. kir. hadnagy, főhadnagy, százados van, tekintet nélkül arra, hol teljesít szolgálatot. Ez az egyszerű tisztakar elvöl követhetik.

Kéziratok.

Cz. F. J6. közölni fogjuk, de csak valamelyik későbbi számban.

Zágon. Az orrvadász-esetet közölni fogjuk. A pihenőhelyek problémája a csendőrséggel egyidős, nemcsak nálunk, hanem külföldön is. Mi nagyon jól ismerjük az a téren fennálló nehézségeket a éppen ezért tudjuk, hogy elkegy lépéssel vinné azokat közelebb a megoldáshoz. Vannak helyzetek, amikor a pihenő kérdését azért nem lehet megoldani, mert a szolgálat nem engedli meg, hogy a járőr a pihenő-

helyhez köze magát a azért ott kénytelen pihonni, ahol a pihenő ideje éri. Ilyen esetben bizony kénytelen a járőr szilkségszerű vagy még annál is rosszabb pihenővel megelégedni, de azt a kényelmetlenséget a caondőrségi szolgálat természeté hozza magával, senki sem tud rajta segíteni. Nagyon helytelen és céltalan szolgálathozelölés lenne, ha az őraparancsok a szolgálat kivonólyára és a pihenő előírása tekintetében pihenőszobákhoz vagy éppen a laktanyához kötné magát, mert azt eredményezné, hogy a laktanya körül a partyzás túlsűrű, míg az őrakörlet szelona túlgör lenne. Ott porazo, ahol a szolgálathal feladat megengedi, nincs akadály a pihenőszobá igénybevételenek — ha van. Ebben a tekintetben a csendőrség méltán számíthatna a községek jóakarati segítségére, amint hogy nek község nagyon szépen meg is oldotta a kérdést. Leghelyesebb, ha ott, ahol a pihenőhely biztosítása olyban lehetséges volna, az őra a szűrpárancsnoksághoz fordul, a szűrpárancsok ár pedig annak közközlése végotti órintkezésbe lép a községgel, esetleg a közgazgatási hatósággal. Ez elővezetőbb és eredményesebb eljárás, mint a elkkírás, igaz, hogy manapság a községek anyagi helyzete nagyon rossz, de azért még akadhat olyan, amely egy kis jóakarattal megtalálja a megoldást. Porazo, ahol a község annyira szegény, hogy még minimális áldozatot sem tud hozni, ott nincs mit tenni. Mindazonkal fogva elkkézők közlést feleslegesnek tartjuk annál inkább, miután nem mond benne semmi újat, a megoldást pedig őn is csak úgy képzeli, ahogy mi lt gondoljuk.

65. 66. 67. Hát az aztán igazán furca eset volt, hogy a próbacsendőrr az őra elikkelt vette meg attól a hácsitól. Ezt már azért talán mégsem lesz jó kírni, mert nagyon kinevetik azt a szegény próbacsendőrt.

M. E. th. Jászapáti. Majd közölni fogjuk.

Sz. J. th. Csádmér. Kéna hozzászólás nyugtolt, Őnek bizonyára kedves személyes emlékek, de amink, aki olvassa, nem ológ órlékokok, hiszen a háborújáról emberek legnyugyobb részével szokni sokkal külön dolgok is megtörténtek. Ha mindeki leírja, hogyan tövöldözött a muazkálra a háborúban, hát ugyancsak nem győznék papírral. Csak egészen kivételes érdekeséggel háborús leírásokat tudunk használni. Nem közölhet.

Cs. P. th. Szombathely. Közölni fogjuk.

T. M. Hernádnémeti. Az előbbi elkkre őszinte sajnálatunkra nem léphetünk vissza az újabb kézirat közlésével. Közölni csak úgy küldünk vissza, ha a szerző megelémet és helyöggel ellátott borítékokat mellékel. Mivel a kérdéses kézirathoz nem volt mellékelve, azt megsemmisítettük a így nem áll módunkban visszaküldeni.

Kezdő. A mult számunk 687. oldalán hirdetett pályázatunk pályamunkái közé tolluk és azokkal együtt fogjuk elbírálni.

Marosvásárhely. Szép munka, szívesen közöljük, de mert folytatásos közlést csak a jövő évben kezdhettek el, különben áttartodna egyik évfolyamról a másikra, az pedig nem lehet.

P. A. szdn. Szombathely. Közölni fogjuk.

Sz. Gy. th. Kemendollár. Kívonatosan közölni fogjuk.

Alföldi 56. Akkor tessék beküldeni, amikor kézen lesz. Nem túlsürgős. A szokönyvet előjegyeztük.

V. K. Gy. g. szdn. Debrecen. Nagyon szívesen közlünk gazdasági tárgyú közleményeket is, kérdésünk azonban, hogy ne olvont értekezések, vagy a csendőrségi szolgálat körén ki-vilálló értekezések legyenek, hanem gyakorlatilag a értekezhető, ismeretterjesztő közlemények. Tessék talán a dolgozni szándékoló témát közölni a mi szívesen megmondjuk, megfelelő volna-e? Hogy a Csendőrségi Lapokban ritkán jelennek meg gazdasági tárgyú szakkékek, nem rajtunk múlik.

Tribon r.-1.
Budapest, VIII., UH61-út 14

Kötött mellények, léll alsóruha
Selyemáru, ágygarnitúrák
Szőnyogáru, esőköponyek

Nem telző árut
becso réllink. Vi-
déli rendelésnél
sincs fizikó

B. M. th. Székesfehérvár. Közölni fogjuk, de csak később, mert nagyon sok kézirat gyűlt fel.

Arad. Abban igazán van, hogy nem a nyomozás tárgyát képező cselekmény büntetőjogi súlya, hanem az elkövetés és a kinyomozás rendkívülisége és érdekessége teszik a nyomozást, de a beküldött eset éppen ezekből a szempontokból nem felel meg. A besúgó ellenőrzése kötelesség, a les eredményessége szerencse volt. Nem közölhető.

N. P. th. Gyöngyös. Kivonatossan közölni fogjuk.

Karácsony. Ha az eset nem történt meg, akkor el is veszi az érdekességét, tehát nem közölhetjük. A másik közleményt pedig csak küldje be, majd meglátjuk, ha jó lesz, közöljük.

Ca. th. Karácsond. Kivonatossan közölni fogjuk.

Virradatvárók.

Irtá: TÖRÜK SANDOR.

(11)

Hát bizony az ékszerek nagy részén túladdt Matake. Három igaz gyöngyos volt nála, amelyekkel nagy értékük miatt nem mert próbálkozni, néhány gyűrű s zálogcédulák. Telefonáltak a detektívönökért. Matake csak azt kérte, hogy ne vasalják meg.

— Nem érdemes, hisz nemsokára úgys szabadonbocsátanak.

A detektívönök megjött. Hajnali három óráig tartott a kihallgatás, Matake Vasil ragaszkodott ahhoz, hogy ő nem vall, csak elbeszél.

— Kérem, én a ház szolgálatában álltam és egy megbízatást kaptam a fiatalúrtól. Abban jártam el. Egyebet nem csináltam. Ékszereket adott át nekem, mint a ház régi szolgájának.

A detektívönök nyersen rákiáltott, hogy ne tréfáljon. Egyedül az öreg Rosner méltányolta a hosszú besszarábiai humorát.

— Mondd csak fiam — de őszintén — mond meg a detektívönök úrnak, miért mentél te Erdélybe az ékszerekkel?

A hosszú besszarábiai aunyi róka arcán ravasz mosoly futott keresztül.

— Ez igen egyszerű. Erdélyben ma nem kell egyéb, csak egy-két román szót ropogtassak oda és mindenki leül előttem.

Még az is, aki nem érti. Sőt az még inkább, mert, ha vizet kérek, rögtön azt hiszi, hogy esendört ígérek.

Az élelmes ember egyelőre minden tiltakozása ellenére lakat alá került s a detektívönök Rosnerrel és a két detektívvel a Niculescu-palotába indult.

Az öreg Niculescu még ébren virrasztott a könyvtárszobában.

— Isten hozta az urakat. Nos — kérdezte vidáman. Megvan az igazi? Szombathy Gábor ártatlan?

— Igen. Szombathy Gábor ártatlan.

— S a bűnös?

A detektívönök előrehajolt a karosszékekben.

— ... A bűnös... az ön fia.

Niculescu halottsápadtan ugrott föl, mogtántorodott és kínosan hörögve esett vissza.

— Leon! — dadogta — Leon...

Az öreg Roaner végigsímtotta a vállát.

Zokogott, nagy nehéz sírással. Megtörölte a szemét, felállott.

— Uraim — mondta szárazon — bocsássanak meg gyöngeségemért, parancsoljanak, mi a legközelebbi teendő?

A detektívönök válaszolt.

— Kérem, hívassa őt ide.

Niculescu cseppet. Egy szolga lépett be, kezében levéllel.

— Eredj, hívd ide a fiatalurat, mondd, hogy én kéretem, azonnal jöjjön le... mi az a kezében?

— Egy levél. Lovasküldönc hozta Radestiből.

— Kinek?

A fiatalúrnak.

— A fiának?

— Igen.

A detektívönök kinyujtotta a kezét.

— Mutasd!

Stanca főhadnagy levele volt.

— Hagyd csak itt.

A szolga tétovázva nézett a levélre.

— Eredj — szól rá Niculescu —, tedd, amit mondtam.

— Lovelez az ön fia Stanca Dumitru főhadnaggal Radestiből? — kérdezte a detektívönök Niculescutól.

— Tudtommal nem.

— Furcsa.

Leon sletve kapkodta magára ruháit. A szolga a lovolet is említette és ez meghökkentette. Rohant le a lépcsőn s hogy felrántotta az ajtót, első mozdulata az volt, hogy menekül... Ismerte jól a detektívönököt és Rosnert s a detektívönök kezében ott a levél, a Stanca levele. Megállott az ajtóban.

A detektívönök odament.

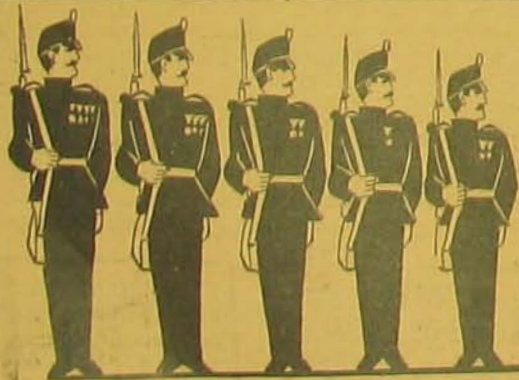
— Niculescu Leon — egy kedvű, hivatalos hangon mondta, mintha egy aktát mormolna. — Ön meggyilkolta Martineanu Valért és ellopta családja ékszerait. A törvény nevében letartóztatom.

Az öreg Niculescu kötszégbeesett reménnyel figyelte a fiát. Leon elsápadt, aztán cinikusan felnevetett.

— Úgy? Ezért hívtatok? Hát jó, majd meglátjuk.

Niculescu Todor megsemmisülten ült vissza. Fianak minden mozdulata elárulta, hogy bűnös.

Leont azonnal megbilincseltek. A detektívönök elővotto

Sorban mindenki

meggyőződik arról, hogy legjobban a Reform Ruházati Rt.-nél vásárolhat. Legelőbb készpénzár. Kedvező fizetési feltételek.

Reform Ruházati Rt.
Budapesti, VI., Vilmos császár-út 5.

Kérje mintáinkat, képes árjegyzékünket.

a levelet és felbontotta. Még egy boríték esett ki. Megélezve az is: Niculescu Sylvia kisasszonynak!

— Vagy úgy? — az apához fordult és megmutatta a borítékot.

— Kérni fogom a kedves leányát, hogy idefáradjon. A dolog bonyolódik és szeretnék most azon melegeiben a végére járni.

Az öreg Niculescu maga mont fel Sylviáért, akinek röviden elmondta, hogy miről van szó. A leány nem sok örömet áruolt el a hírről, hogy Gábor ártatlan, bátyja bűnössége kétségbeejtette s anyjéért aggódott. Stanea levelét nem értette. Mit akarhat tőle?

A detektívönök megmutatta a levelet.

— Kérem, kisasszony, kénytelen vagyok levelét felbontani és elolvasni. Ha olyan dolgokról van benne szó, amelyek a nyomozást nem érintik, úgy azonnal átadom. Remélni merem — és mosolygott — hogy olyanokról lesz szó.

Leon feszülten várt, az agya lüktetett s a szeme rámeredt a levélre.

A detektívönök olvasni kezdett.

— Sylvia — írta Dumitru — már késő este van és most kell írnom magának. Értse meg, kell! A lelkemet nyomják és égetik a dolgok, amelyeket tudok, sokáig nem válaszoltam, mert nem akarok gondolni magára. De hiába. Minden gondolatom ott van maga körül.

A detektívönök bosszúsán legyintett és már-már át akarta adni a levelet. Leon szeme felvillant a mozdulatra. Az öreg Rosner szemben ült vele a lámpafénynél és a levél másik felére tapadt hiúszemével. Intett.

— Csak tovább.

A detektívönök tovább olvasott.

Stanea Dumitru részletesen elmondta, mit hallott azon az éjszakán Martineanu lakásán — majd elmondta, — hogy az estélyen hogyan járt mindenütt Martineanu és Leon sarkában, míg végül ezek összeveszttek a pénz fölött és ő elvesztelte őket szem elől.

Aztán szerelméről írt Stanea Dumitru, melyet — írta — újból és újból felláztatnak a levelek, melyeket tőle kap, nincs nyugta már Radestiben s nem tudja, mit tegyen.

— Kérem Sylvia, írjon, írjon, én rászoktam az írására, mint más az itálra, vagy kokainra. Kell, hogy leglább az írását lássam. Írjon.

A detektívönök összehajtogatta a levelet.

— Kérem, kisasszony, a levél önt is érdekli, minket is. Kénytelen vagyok megtartani magamnak, azonban olvasásra átadom. Tessék.

Sylvia olvasta a levelet. Leonra nézett és megértett mindent. Olvasta, olvasta, arcát elfutotta a pirosság, a szeme csillogott, ahogy véglegszaladt a sorokon... ezt... ezt az az idegen férfi is olvasta és el is veszt... megint... máris.

— Szabad? — és a levél után nyúlt.

Elmentek. Vitték Niculescu Leont. Apa és lánya magukra maradtak.

— Mi volt a levélben?

Sylvia elmondott annyit, amennyit elégnek tartott. Az öreg Niculescu teljesen megtört, aggasztósnak látszott, ahogy ott állott a leánya mellett.

— Anyának nem kell szólni.

— Nem.

Megcsókolták egymást. Elváltak.

Niculescu Tódor fel-alá járt a könyvtárszobában. Még egyszer összeszedte magát. A jövőt latolgatta, a lánya sorát és a gyárát. Hajnalodott, mikor ledől a nagy, bőrdíványra. Határozott: Gábornak feleségül kell venni a lányt. Elvégre ez természetes. Megasztán úgy is beszéltek meg. Ő állta az egyesesség egyik felét. Kinyomoztatta a gyilkost. A saját fiát! Most Szombathy Gábor állja az egyesesség másik felét. A gyár élére szakember kell és erős munkáskéz.

Sylvia álmatlanul hanykolódott ágyán. Felkelt és íróasztalához ült, megpróbálta emlékezetéből leírni Dumitru szavait. Nem ment... sehogyse ment. Dumitru... Dumitru... Dumitru... százszor is egymásután... és lefelejt... és úgy aludt el, ahogy mozmogta maga elé: Dumitru... Dumitru... Dumitru... és Szombathy Gábor nem jelentkezett álmában...

Másnap késő reggel egy öreg székely ember könyökölt utat magának az északi-pályaudvar perronjától a villamosig, ahol illedelmesen megérdeklődte, hogy merre van a rendőrség és felült. Melléhez két kézzel szorított egy gyűrött papírba göngyölt kis csomagot. A vőn Szombathy Dénes hozta a Beke Julius korai muskátliját.

A rendőrségre éppen jókor jött. Tizenegy óra tájban köztölték Szombathy Gáborral a szabadlíbrahelyezési végzést s ahogy könnyebbült szívvel, táguló tüdővel kilépett, az ajtóba ütközött.

Nem győzték ölelni egymást.

Gábor a Grivita-utcába kalauzolta az öregot — s magyarázkodott útközben, ahogy lehetett —, a Hotel Nationalba. Ott telepedtek le egy elsőemeleti kopott kis szobában s ahogy helül voltak, megegyészer összeborultak.

— Hej... né csak — mondta az öreg —, nézd csak, mit küldött a Julia — s elpakkolta a virágot. Kihúzta nagy jóérzéssel a cserepet a papirosból s letette az asztalra. Szépen, levelesen állott ott az otthoni virág.

— Nézd, nő, kinyitott az éccaka az ölemben!...

Nézte, nézte Gábor azt a cserep veres muskátlit, az orrát megcsapta a hazai föld illata... állott előtte...

Vén Szombathy ült a dívány sarkában s megreszelte a torkát. Hogy na, most előveszi a fiút! Nebéz lesz, de muszáj. Ha török, ha szakad, ő hazaviszi a fiút.

... Készült az öreg a nagy beszédre...

— Te, Gábor... — kezdte.

Nem figyelte a fiú. A szeme belehomályosult, ahogy azt a csepp szóttorult pirossá, ot nézre feléhajolt, védve oltalmazva két erős karjával s kitört belőle a szó...

(Folytatjuk).

Fényképezési Hatszék Emil

Kiszállt fényképezőgépek nagy választékban. Andrássy-út 13. Tel. 22-2-59

Nemesség- kutatását és belügyminiszteri igazgatási, címer-likrecsési és megfestési, valamint levéltári kutatást úgy az országos, mint a megyei és megválasztott területi levéltárakban, a legelőnyösebben vállal

NEMESSÉGI IRODA
BUDAPEST, IV., MAGYAR-UTCA 27, II. EMELET 2

Itt vásároljon,

mert pénzéért

megbízható

ellenértéket kap.

14 éve fennálló, szakközpontt egyenruhahasználat és szakközpont hely

Mindennemű egyenruházati és felszerelési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZET
csak BAROSS-TÉR 9. Tel.: 32-1-78.

